

Latvijas Universitāte
Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte
Izglītības zinātņu nodaļa
Profesionālā bakalaura studiju programma “Māksla”

DIPLOMDARBS

DĀRZA GRĀMATU DIZAINA GRAFISKIE RISINĀJUMI
GRAPHICAL DESIGN SOLUTIONS OF THE GARDEN BOOKS

Autore: Anita Kazaka

Stud.apl.num.: ak08588

Darba vadītāja: Ēra Zalcmane
akad. grāds/ Mag. art., Mag. psych.

Rīga

2015

ANOTĀCIJA

Katra grāmata sevī nes gan saturisko informāciju, gan tās izteikšanās savdabīgo valodu jeb savam laikam raksturīgo dizainu. Grāmatas dizains, kā mākslas nozare, iet kopsolī ar katras grāmatas radīšanu, un tam ir ļoti būtiska loma, lai ar tā palīdzību paspilgtinātu grāmatā nesto informāciju, lai tā būtu vieglāk uztverama. Grāmatas dizaina veidotājiem tiek izvirzīti uzdevumi jauna darba radīšanā - jārod vislabākais risinājums un vizuālais izteiksmes veids.

Bakalaura darba pētījuma mērķis ir iepazīt grāmatas uzbūves māksliniecisko valodu, izpētīt dārzu grāmatu grafisko dizainu pēdējā gadu simteņa grāmatām. Pētījums sniedz plašu ieskatu grāmatu veidošanas pamatprincipos un dārzu grāmatu dizainos, un atklāj, kā tiek būvēts grāmatas kompozicionālais veselums. Pētījumā iegūtā informācija palīdzēja autorei veiksmīgi radīt savai dārza grāmatai grafisko dizainu.

Atslēgvārdi: grāmatas grafiskais dizains, uzbūves kompozīcija

ANNOTATION

Each book itself brings both substantive information and the expression of its peculiar language or its time-specific design. Book design and art industry go hand in hand with the creation of each book and has a very important role to play with the help brighten an book yielded information so that it is easier to perceive. For book designers it is the task of creating a new job - to find the best solution and visual expression.

The aim of bachelor thesis is to explore the structure of artistic language books, explore the garden book graphic design books in the last centuries. The study provides a comprehensive insight into the basic principles of book making and garden book design, and reveals how the book is built as a compositional whole. This research helped author to successfully create their own gardening book graphic design.

Keywords: book graphic design, design composition

SATURS

ANOTĀCIJA.....	2
ANNOTATION.....	3
IEVADS	6
1. GRĀMATA KĀ INFORMATĪVĀ UN VIZUĀLĀ NOFORMĒJUMA VESELUMS.....	9
1.1. GRĀMATU VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA PASAULĒ UN LATVIJĀ	9
1.1.1. Vispārējā grāmatas rašanās vēsture	9
1.1.2. Grāmatu klasifikācijas pamatprincipi	15
1.1.3. Grāmatas rašanās vēsture Latvijas teritorijā.....	15
1.1.4. Dārza grāmatu attīstība Latvijā pēdējā gadsimta laikā	18
1.2. GRĀMATU KOMPOZĪCIJA UN UZBŪVE	24
1.2.1. Grāmatu kompozīcijas pamatprincipi.....	24
1.3. GRĀMATAS VIZUĀLI MĀKSLINIECISKĀ VALODA	33
1.3.1. Grāmatas vāka noformējums.....	33
1.3.2. Grāmatas vāka rezolūcija	33
1.3.3. Rakstzīmes un burtu veidoli	35
1.3.4. Rakstzīmju un burtu veidolu klasifikācija.....	36
1.3.5. Pielietotie simboli jeb zīme kā grafiskais noformējums	39
1.3.6. Krāsas, krāsu laukumi un grāmatas kopējā uztvere.....	41
1.3.7. Grafiku, ilustrāciju un fotogrāfiju pielietojums grāmatas noformēšanā	45
1.4. TEORĒTISKĀS DAĻAS SECINĀJUMI.....	48
2. PĒTĪJUMS PAR DĀRZA GRĀMATU GRAFISKO DIZAINU NO 1901. LĪDZ 2014. GADAM.....	49
2.1. Empīriskā pētījuma metodes apraksts	49
2.2. Pasaules dārza grāmatas	51
2.2.1. Vācu dārza grāmatu paraugu analīze, ietverot laika posmu no 1901. līdz 1909. gadam	51
2.2.2. Angļu dārza grāmatu paraugu analīze, ietverot laika posmu no (1946) 1994. līdz 2014.gadam.....	56
2.2.3. Citu valstu dārza grāmatu paraugu analīze, ietverot laika posmu no 2001. līdz 2014. Gadam.....	86
2.3. Latviešu dārza grāmatu paraugu analīze	95

2.4. Secinājumi par empīriskās daļas pētījumu	103
3. DĀRZA GRĀMATAS „DĀRZA KOMPOZĪCIJA” IZVEIDE	105
3.1. RADOŠĀS DAĻAS KONCEPCIJAS APRAKSTS	105
3.2. RADOŠĀS DAĻAS REALIZĀCIJAS APRAKSTS	106
3.3. IZSTRĀDĀTĀ RADOŠĀ DARBA DIZAINA PROJEKTS	113
3.4. RADOŠĀS DAĻAS DARBA REALIZĀCIJAS EKONOMISKIE APRĒĶINI	117
3.5. RADOŠĀ DARBA VIZUĀLAIS IZKLĀSTS UZ PLANŠETĒM	119
4. NOBEIGUMS	121
IZMANTOTĀ LITERATŪRA	122
IZMANTOTO ATTĒLU SARAKSTS	125
PIELIKUMI	130
DOKUMENTĀRĀ LAPA	162

IEVADS

Grāmata – viens no spēcīgākajiem cilvēces kultūras virzītājspēkiem. Tā uzkrāj un saglabā kultūras vērtības, un dara tās pieejamas tautām un paaudzēm.¹ Grāmata ir kā liecība par laiku, kas bijis, par vērtībām, kas paliek un tiek nodotas nākamām paaudzēm.² Katra grāmata nes sevī gan saturisko informāciju, gan tās izteikšanās savdabīgo valodu jeb savam laikam raksturīgo dizainu. Kā ir teicis ievērojamais latviešu grāmatniecības vēstures pētnieks Aleksejs Apīnis: „Jēdziens grāmatniecība, aptver visu grāmatas dzīves ciklu, ar to saprotot cilvēku darbību grāmatu ražošanā, izplatīšanā, glabāšanā un izlietošanā.”³

Autore savas iepriekš iegūtās zināšanas dārza projektēšanā, un iegūto pieredzi dārzu ierīkošanā, kokaugu kopšanā, vēlas tālāk nodot jebkuram interesentam, radot grāmatu ar speciāli šai tēmai atbilstošu dizainu. Daudzu gadu laikā autore savus veidotos dārzus ir uzņēmusi fotogrāfijās, kuras tiek izmantotas grāmatā.

Dizains kā mākslas nozare iet kopsolī ar katras grāmatas radīšanu, un tam ir ļoti būtiska loma, lai ar tā palīdzību paspilgtinātu grāmatā nesto informāciju, lai tā būtu vieglāk uztverama. Grāmatas dizaina veidotājiem tiek izvirzīti daudz dažādi uzdevumi jauna darba radīšanā, - jārod vislabākais risinājums, raksturīgākais veidols, izteiksmes veids u.c. Tātad bez saturiskās vērtības grāmatā, tikpat svarīga ir grāmatas dizaina mākslinieciskā vērtība, kas savstarpēji summējas kopā un rodas kopējs mākslas darbs – grāmata.

Diplomdarbā tiek pētītas 34 pasaules un Latvijas dārzu grāmatas, kuras izdotas laika posmā no 1901. gada līdz 2014. gadam. Tās tika atlasītas, lai iepazītu dažādus, un raksturīgākos, dārzu grāmatu dizainus pēdējā gadu simtenī, kas kalpo, kā mācību materiāls, lai autore veiksmīgi varētu radīt savas dārza grāmatas grafisko dizainu.

Darba tēma:

„Dārza grāmatu dizaina grafiskie risinājumi un grāmatas dizaina izstrāde”

Tēmas aktualitāte:

Mākslinieciskās un kompozicionālās vērtības mūsdienu dārzu grāmatu noformējumos.

Apkopojot savas zināšanas, ko autore ieguvusi Mākslas programmā, ar zināšanām un

¹ Auziņš A., Grāmatas māksla., Rīga; Grāmatu apgāds; 1946; 5.-6.lpp.

² Grāmatas un grāmatnieki: Misiņa bibliotēkas 100. gadadienai. 1885-1985, Rīga; Zinātne; 1985; 7 lpp.

³ Apīnis A., Soļi senākās latviešu grāmatniecības un kultūras takās., Rīga; Preses Nams A/S; 2000; 7-9 lpp.

pieredzi, kas iegūtas iepriekš dārzu projektēšanā, ierīkošanā un kopšanā, autore ir izvēlējusies izveidot pārskatāmu un viegli uztveramu grāmatu par dārza kompozīciju.

Pētījuma jautājums:

Kā ir mainījies dārzu grāmatu noformējuma dizains pēdējo simts gadu laikā? Būtiskākās atšķirības un kopīgās iezīmes.

Pētījuma objekts:

Dārzu grāmatas pēdējā gadu simtenī.

Pētījuma priekšmets:

Grāmatu grafiskais dizains.

Pētījuma mērķis:

Izveidot kvalitatīvu dārza grāmatas dizainu ar uzskatāmu vizuālo un tekstuālo informāciju par augu kompozīciju veidošanu. Diplomdarba mērķa sasniegšanai autore ir izvirzījusi sekojošus uzdevumus.

Teorētiskās daļas uzdevumi:

- Apskatīt grāmatu vēsturisko attīstību pasaulē un Latvijā.
- Apskatīt dārza grāmatu attīstību Latvijā;
- Izpētīt grāmatas uzbūves kompozīcijas pamatprincipus; grāmatas kompozīcijas ritmu; grāmatas uzbūves veselumu – zelta griezumam;
- Izpētīt grāmatu vizuāli māksliniecisko valodu;

Empīriskās daļas uzdevumi:

- Atlasīt Latvijas un pasaules dārza grāmatu paraugus no 1901. līdz 2014. gadam un veikt to analīzi, lai uzzinātu, kā ir mainījies to dizains un funkcionalitāte laika gaitā.
- Veikt salīdzinošo pētījumu pēdējā gadsimta dārza grāmatām, analizēt to grafisko stilistiku, uzbūvi, kompozīciju.

Teorētiskās daļas metodika:

- informācijas avotu atlase;

- informācijas avotu analīze;
- pētnieciskais darbs.

Empīriskās daļas metodika:

- dārza grāmatu dizaina paraugu atlase;
- informācijas analīze pēc izvirzītiem kritērijiem;
- pētnieciskais darbs.

Diplomdarbs sastāv no trim daļām: teorētiskā daļa, empīriskais pētījums un praktiskā darba realizācija.

Teorētisko daļu veido grāmatu attīstības apskats pēdējā gadu simtenī, pievēršot uzmanību dārza grāmatu attīstībai Latvijā, kā arī tiek izpētīti grāmatu izveides kompozīcijas principi, un izteiksmes vizuāli mākslinieciskā valoda.

Empīriskā daļā autore pēta dārzu grāmatas pēdējā gadu simtenī, to uzbūves kompozīciju un grafisko noformējumu stilistiku.

Praktiskā daļā tiek izveidots, autores radītai dārza grāmatai, grafiskais dizains.

1. GRĀMATA KĀ INFORMATĪVĀ UN VIZUĀLĀ NOFORMĒJUMA VESELUMS

1.1. GRĀMATU VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA PASAULĒ UN LATVIJĀ

Ieskats senākajā grāmatas attīstības vēsturē, un tās evolūcijā, līdz pat mūsdienu grāmatas formai, autorei paver plašu redzeslauku uz vispārējo grāmatas attīstības vēsturi, palīdz formēt sapratni par sava darba izvēlētās tēmas un struktūras idejisko nozīmīgumu. Kā dārzu un parku projektēšanā ir nepieciešamas zināšanas to vēsturiskajā attīstībā, lai atbilstošās situācijās pieņemtu pamatotus lēmumus, tā grāmatas maketa un dizaina radīšanas procesā, vēsturiskās zināšanas grāmatniecības attīstībā, dod izpratni, par lielajām šī brīža tehniskām iespējām, un grāmatas nozīmīgumu pēc būtības, kas ir nemainīgs parametrs visos laika posmos. Jo sākot darboties jaunā nozarē, vēsturiskās zināšanas grāmatniecībā, dod autorei pamatojumu, gan par grāmatas nozīmīgumu, izpausmes veidu, saistoši ar tehnoloģiju attīstību un arī cilvēces attīstību, jo vēstures attīstības gaita ir saistīta ar jebkuras nozares attīstību, un izstrādājot savu radošo darbu, zināšanas grāmatas attīstības procesā, dod sapratni, par to, kur mēs šobrīd esam, un kā tas viss ir radies, izveidojies, tieši tāds, kā mēs to šobrīd redzam, un uztveram it kā par pašsaprotamu.

1.1.1. Vispārējā grāmatas rašanās vēsture

Zīmēm klāti papirusa un pergamenta rituļi, un miljoniem grāmatu sējumu, pauž cilvēka gara lidojumu un atspoguļo cilvēces attīstības gaitu. Cik tālā pagātnē sniedzas atrastās rakstu zīmes, tik tālu aizsniedzas noteiktā un apzinātā cilvēces vēsture. Kā raksts, tā arī grāmata gadu tūkstošos ir mainījusi savu formu un veidolu – no pirmatnējām zīmēm līdz mūsdienu digitālajai grāmatai, ciparu tehnoloģijās, kuru ieskicē 21 gadsimta mācību metodiskie līdzekļi par „e-grāmatas” radīšanu.⁴

Mūsdienās par grāmatu ir teikts, ka tā ir neperiodisks iespieddarbs kodeksa⁵ formā ar muguriņā sastiprinātām lapām sējumā vai brošējumā. Parasti grāmata ir pabeigts teksts, izteikts ar rakstu zīmēm vai attēliem. Kad vēl nebija izplatījusies grāmatu iespiešana, visus sacerējumus pārrakstīja un ilustrēja ar roku, un gadu tūkstošiem rokraksts bija galvenā grāmatas forma.

⁴ Энди Бейтман. Цифровые коммуникации. Addison Wesley Longman; 1999 г.

⁵ Senais kodekss –salocītu pergamenta lapu kopa, parādījās jau 5. gs. p.m.ē. Grieķijā, kad lielo pieprasījumu pēc grāmatām uz papirusiem vairs nevarēja nodrošināt. Vārdu kodekss (no latīņu caudex – celms, klucis vēlāk arī koka plāksnīte rakstīšanai), izmanto arī mūsdienās, tikai ar citu nozīmi – „likumu krājums”, šo nozīmi vārds ieguva tāpēc, ka kodeksa formā bija rakstīti vairāki seno romiešu likumu krājumi.

Aizvirzoties vēl tālākā pagātnē, kurā vēl neeksistē rokraksts mūsdienu izpratnē, ir redzams, ka vienīgi akmenī kaltas un mālā veidotas zīmes, sniedz mums liecības par seno dzīvi. Un tomēr arī šeit varam runāt par grāmatām, jo šie raksti, ne reti veido lielākus kopojumus, kuru uzdevums ir fiksēt un izplatīt vai uzglabāt, nākamajām paaudzēm, zīmēs, ornamentos vai mākslinieciskās fantāzijās apkopotas, lasāmas vai tulkojamas ziņas. Senākās kaula, akmens, māla un koka grāmatas - materiāls grāmatas tapšanai, attīstījās kopā ar pašu cilvēku, līdz ar viņa prasmi izlietot apkārtējo dabu savām vajadzībām. Par materiālu rakstīšanai noderēja arī aukliņas mezgliņrakstam, trauku lauskas, paši trauki, gliemežvāki, šauri, speciāli bambusa dēļiši, bronza, zelts, kokvilnas un zīda audumi, izkaltētas palmu lapas, bērza tāsis, papirusi, pergaments un ādas.

Īpaši ir vērts pieminēt Babiloniešu plašos rakstu krājumus uz māla plāksnītēm. Šajās māla grāmatās tika sarakstītas pat vairākas apjomīgas poēmas, kā arī Hamurapija likumi, kuri mūsdienās ir pārizdoti 6 sējumos.⁶

Jēdziens „grāmata” ir cēlies no sengrieķu valodas, arī slāvu vārds „gramota”, ir cēlusies tieši no šī sengrieķu vārda. 12. un 13. gs. šis vārds ar slāvu korespondences palīdzību, par ko liecina arheoloģiskie izrakumi, Kokneses, Lielvārdes un Jersikas pilsdrupās, ir atceļojis arī uz Latviju. Senajiem slāviem vārds „gramota” apzīmēja rakstu, vēstuli, lasītprasmi un zināšanas kopumā. Latvieši, kas redzēja korespondenci no Krievijas un iepazinās ar to, apzīmēja šos rakstus ar krievu nosaukumu, ka šis vārds stabili iegājās tautas leksikā, liecina arī tautasdziesmas. Jau no 15. gs. jēdzienu „grāmata”, sāka uztvert tāpat kā mūsdienās, kā iespieddarbu kopumu.

Ir vērts pieminēt arī vārda *rakstīt*⁷ vēl vienu nozīmi – „ornamentēt, izrotāt”, kas ir izplatīta tautasdziesmās, bet pazīstama arī mūsdienu literārajā valodā. Šī nozīme saistās ar rakstu zīmju veidošanu, jo abi procesi ir ļoti līdzīgi, ievērojot pirmatnējo rakstīšanas veidu (iekasīt, iegrebt kokā, zīmēt uz tāss utt.). Neskatoties uz dažādiem ornamentālo zīmju tulkotājiem un vācējiem,⁸ nav pamata apgalvot, ka piemēram no senlatviešu ornamentiem un rakstiem, varēja izveidoties rakstība mūsdienu izpratnē. Raksts nerodas no ornamenta, bet rakstam un ornamentam ir viena senā sakne – zīmējums. Par to, ka grieztās zīmes un ornamentāli varēja noderēt maģiskiem nolūkiem raksta K. Karulis savā grāmatā „Senie un mūsdienu raksti”⁹.

Jēdziens „grāmata” ir saistīts arī ar lapu tīstokli jeb pergamentu. Tā kā lapas veidoja no teļu ādām, kuras bija ļoti dārgas, svarīgi bija aizņemt pēc iespējas vairāk vietas. Izveidojās

⁶ Karulis K., Latviešu grāmata gadsimtu gaitā., Rīga; Liesma; 1967; 9.-17. lpp.

⁷ No latīņu „scribere” – rakstīt, vispirms nozīmēja „iegriezt, iegravēt, iegrebt”,

⁸ Kraukle D.; Latviešu rakstu zīmes.; Rīga; Jumava; 2006.; 99 lpp.

⁹ Karulis K.; Senie un mūsdienu raksti.; Rīga.; izdevniecība nav norādīta.; 1956.; 8.-9., 52.-53. lpp.

standarta izmērs, kura pilnu formātu sauca par foliantu, vienreiz locītu par folio, nākamo par oktāvu. Turklāt lapas izmēri veidojās pēc Dievišķās jeb zelta griezuma proporcijas. Vairāku mūku piedalīšanās nodrošināja secīgu darbību kopu vienas grāmatas tapšanā, tāpat kā vēlāk, rodoties ģildēm, arī šeit katram bija tikai viens noteikts pienākums un nebija tiesību iejaukties otra darbā. Pilnu vēsturisko aprakstu par šo periodu var iepazīt J. Gerčuka grāmatā.¹⁰

Pēc antīkās kultūras bojā ejas Eiropā sākas garais viduslaiku periods, ko kultūras dzīvē raksturoja pagrimums. Ļoti šaurs kļuva to cilvēku loks, kuri nodarbojās ar rakstu mākslu un kurus interesēja grāmatas, pārsvarā tie bija garīdzniecības pārstāvji.



1.1.1.1. att.

1630. gada manuskripts

Pirmās rokraksta grāmatas, kas parādās šajā periodā ir Manuskripti. (*Sk. Attēlu 1.1.1.1., 1630. gada manuskripts.* Šis manuskripts veido vienu no senākajām zināmajām tulpju attēlu kolekcijām ar dažādu šķirņu skaitu, vismaz 20 attēliem, kuri apkopo, retu un vērtīgu ierakstu par šī perioda kultivētajām šķirnēm. Papildus tulpēm, attēlotas ir arī neļķes, narcises, īrisi, martagonlilijas, rozes un asteres.¹¹)

Manuskripti pastāv vēl ilgi līdztekus iespiestajām grāmatām. (*Sk. attēlu 1.1.1.2., tajā redzama lappuse no 1910. gadā rakstīta manuskripta kaligrāfijas rokrakstā ar melnu un sarkanu tinti uz papīra virspuses un aversā. Centrālās daļas bildes rāmis un ornamenti apzeltīti.*

¹⁰ Герчук Ю.Я.; История графики и искусства книги.; Учебное пособие.; Москва .; Аспект-Пресс; 2000.

¹¹ Attēls un teksts ņemts no vietnes <http://www.abebooks.com/books/hours-gold-vellum-decorated-parchment/illuminated-manuscripts.shtml>)

Sangorski un Sutcliffe Londonas iesietuve manuskriptu ir noformējusi ar pasakainiem dārgakmeņu stiprinājumiem.¹²⁾



1.1.1.2. att.
**1910. gadā rakstīta
manuskripta lappuse**

¹² Attēls un teksts ņemts no vietnes <http://www.abebooks.com/books/hours-gold-vellum-decorated-parchment/illuminated-manuscripts.shtml>

Vairums viduslaiku rokraksta grāmatu ir tapušas tieši klosteros, un visbiežāk tās bija dažādi noraksti. Šim nolūkam tika izveidotas pat īpašas telpas - skriptoriji. Grāmatu tapšanā bija iesaistīti daudzi cilvēki, no kuru vidus izcēlās skriptors - galvenā teksta pārrakstītājs, rubrikators - iniciāļu un svarīgāko tekstu iezīmētājs, un iluminators - iniciāļu izzīmētājs un ilustrators.

Inkunābulas (*Sk. attēlu 1.1.1.3.*, Attēlota inkunābulas lappuse, Francija, 15. gs. beigas.¹³) ir grāmatas, kas izdotas grāmatu iespiešanas pirmajā posmā, līdz 1500. gadam. Tās sākumā ļoti atgādina rokraksta grāmatas, iniciāļus un sākumā arī ilustrācijas iezīmēja ar roku, vēlāk ieviešoties ksilogrāfijas tehnikai, kokgriezuma ilustrācijas tiek pārklātas ar tinti.



1.1.1.3. att.

15. gs. inkunābulas lappuse

Burtu formas un teksta izkārtojums vēl ilgi saglabā rokraksta tekstu tradīcijas, lai gan pašas ksilogrāfijas tehnikas mūžs nav ilgs, jo lai iegrieztu kokā dažus desmitus grāmatas lapu, vajadzēja gadus. Sīkāk par ksilogrāfijas tehnikām raksta K. Karulis¹⁴ un A. Auziņš un kā apjomīgus ksilogrāfijas tehnikas autorus var minēt arī E. Kacpržaku, kurš izsmeloši stāsta par ksilogrāfijas izcelšanās pirmavotiem senajā Ķīnā un Tibetā,¹⁵ un J. Gerčuku.¹⁶

Līdz pat 19. gs. grāmatu iespiešana un iesiešana bija nošķirtas darbības, grāmatas pārdeva neiesietas un grāmatas jaunā īpašnieka pienākums bija rūpēties, lai tās tiktu iesietas. Pastāvēja arī noteikti noteikumi, kā iesiet inkunābulas — ar ādu apsistos koka vākos, ar apkalumiem, slēdzenēm un ķēdi, kas saistīja grāmatu pie plaukta vai lasāmpulsts, kas pierādīja, ka vēl arvien

¹³ Attēls un teksts ņemts no vietnes <http://www.knowledgedb.org/?imgid=44744-5>

¹⁴ Karulis K., Latviešu grāmata gadsimtu gaitā., Rīga; Liesma; 1967; 19.-20. lpp.

¹⁵ Кацпржак Е.; История письменности и книги.; Москва.; Искусство, 1955.; 42. - 48. с.

¹⁶ Герчук Ю.Я.; История графики и искусства книги.; Учебное пособие.; Москва.; Аспект-Пресс; 2000.; 139. - 151. с.

grāmatas mantiskā vērtība bijusi ievērojama. Viena šāda inkunābula glabājas arī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, reto un seno grāmatu nodaļā, pie tās vāka vēl ir redzama ķēdes atlieka.

Iespieddarbi — pastāv vairāki mūsdienu iespiedtehnikas veidi, tos vieno iespēja ātri pavairot tekstu lielos daudzumos. Auziņš A. savā darbā „Grāmatas māksla”, plaši apraksta pagājušā gadsimtā lietotās trīs pamat iespiedtehnikas, - izcilspiedumu jeb tipogrāfisko spiedumu, gludspiedumu jeb litogrāfisko spiedumu, dobspiedumu jeb vara spiedumu,¹⁷ bet par pašu iespieddarbu un iespiedtehnikas atklāšanu un to, ko ir paveicis Johans Gūtenbergs ar savu „lielo izgudrojumu”, raksta gandrīz visi grāmatniecības vēstures pētnieki. Par to, kā šī grāmatu iespiedtehnika tika atklāta, vairākos sējumos ir aprakstījis Anatolijs Bahtiarovs.¹⁸ Savukārt biogrāfisko romānu rakstnieks Vladimirs Proskurjakovs šim vācu izgudrotājam un pirmajam Eiropas tipogrāfistam ir veltījis romānu, balstītu uz patiesajiem notikumiem.¹⁹ Noteikti ir jāpiemin vienu no Johana Gūtenberga apjomīgākajiem darbiem, pirmā iespiestā Bībele, kuru līdz pat šodienai tā arī sauc - Gūtenberga Bībele (*Sk. attēlu 1.1.1.4.*)²⁰



1.1.1.4. att.
Lappuse no “Gūtenberga bībeles”

¹⁷ Auziņš A., Grāmatas māksla., Rīga; Grāmatu apgāds; 1946; 21.-59.lpp.

¹⁸ Бахтияров А.А.; Иоганн Гутенберг. Его жизнь и деятельность в связи с историей книгопечатания.; С.Петербург.; Типография Высочайше утвержд. товарищества "Общественная польза"; 1892 г. - 96 с.

¹⁹ Проскуряков В.М.; Гутенберг.; Москва.; Журнально-газетное объединение; 1933. - 140 с.; ил. - Жизнь замечательных людей

²⁰ Attēls:

Pašreizējā dokumentā nav avotu. The Gutenberg Bible; The King’s Library. British Library.; digitized by the HUMU Project, Keio University, March 2000

1.1.2. Grāmatu klasifikācijas pamatprincipi

Pastāv vienota universālā decimālā klasifikācija (abr.-UDK) pēc kuras Latvijā un Eiropas Savienībā kopumā, tiek klasificēti visi iespieddarbi, šim nolūkam Latvijas Nacionālā bibliotēka ir izdevusi rokasgrāmatu.²¹ Visvienkāršākais dalījums ir dalījums daiļliteratūrā un specializētā literatūrā. Taču šis dalījums ir pārāk vispārināts. Tālāk grāmatas tiek iedalītas, sadalot abas galvenās klases apakšklasēs.

Daiļliteratūru iedalīt ir visvienkāršāk, tās apakšklases ir epika jeb proza, lirika jeb dzeja, dramaturģija un liroepika. Daiļliteratūru var iedalīt arī pēc trim lielām mērķa grupām — bērnu, pusaudžu un pieaugušo literatūra.

Specializētā literatūra ir ļoti daudzveidīga un to pa neskaitaimām klasēm un apakšklasēm iedala augstāk minētā UDK sistēma. Nosacīti to varētu iedalīt: vispārīgā pamatklase; filozofija, psiholoģija; reliģija; sociālās zinātnes; matemātika un dabaszinātnes; lietišķās zinātnes; medicīna; tehnika; māksla; atpūta; izklaide; sports; valodniecība, literatūra; ģeogrāfija; biogrāfijas un vēsture.

1.1.3. Grāmatas rašanās vēsture Latvijā teritorijā

Kristīgās ticības izplatīšanās dažādās Eiropas daļās, nenoliedzami bija viens no atskaites punktiem, mūsdienu rakstības, kādu mēs to šodien pazīstam, rašanās aizsākumiem. Mūsdienu Latvijā teritorijā gadsimtiem ilgi savu ietekmi un līdz ar to arī rakstību ir dalījušas divas Kristīgās lielkonfesijas – eiropas un slāvu. Par katoliskās un pareizticīgās baznīcas darbībām Latvijā teritorijas sadalījumā jau ir rakstījis pirmais zināmais hronists Baltijas valstu teritorijā Imeras katoļu priesteris Latviešu Indriķis (latīņu: Henricus de Lettis). Hronikas ir sarakstītas latīņu valodā.²² Bet par slāvu kiriliskās rakstības izveidošanos, kurā tika izmantots gan grieķu, gan latīņu alfabēts, un tā attīstību, ir rakstījuši tādi krievu ievērojamākie grāmatniecības pētnieki, kā Barenbaums I. E.²³, Lupovs S. P., Rozovs N. N., Sidorovs A. A., Miļņikovs A. S., Vladimirovs L. I., Amosovs A. A., Nemirovskis V. L., u.c.

²¹ Eglīte E.; Universālā decimālā klasifikācija. Rokasgrāmata.; Rīga; Latvijas Nacionālā bibliotēka; 2013.g.

²² Indriķa hronika. No latīņu valodas tulkojis Ā. Feldhūns; Ē. Mugurēviča priekšvārds un komentāri; Rīga; Zinātne; 1993; Trešā grāmata; 57.-113. lpp.

²³ Баренбаум И. Е. История книги. : Книга, 1984.; 16.-82. с.

Sākot ar pirmo latviešu rakstību, kura tika veidota uz vācu valodas ortogrāfijas pamatiem, sākumā pēc latīņu, vēlāk pēc romiešu alfabēta principiem, līdz pat attīstītajai 20. gs. latviešu grāmatniecībai, autore pa secīgiem notikumiem, izanalizē turpmākajā tekstā.

1203 g., parādās pirmā droši zināmā grāmata Latvijas teritorijā. Letu virsaitis Kaupo ar Turaidas priesteri Teoderihu, dodas uz Eiropu un viesojoties pie pāvesta Inocenta III Romā, ar viņu starpniecību bīskapam Albertam tiek nosūtīta Bībele, šis notikums ir aprakstīts arī Indriķa Hronikās.²⁴

1224. - 1227. g., tiek sarakstīta pirmā grāmata Latvijas teritorijā — Indriķa hronika. Indriķa Livonijas hronika (latīniski: Heinrici Cronicon Lyvoniae) ir Latvijas un Igaunijas vēstures pirmavots. Senākā zināmā Latvijas teritorijā sarakstītā Livonijas hronika. Hronika aptver laika posmu no 1180. gada līdz 1227. gadam.

1524. g. 6. martā pēc rātes locekļa Paula Dreilinga norādījumiem mācītājam Nikolajam Rammam tika nodotas pirmās grāmatas, lai tās tiktu lietotas un kalpotu vispārīgam labumam un Rīgā tiek izveidota pirmā publiskā bibliotēka Latvijā.²⁵

1525. g. no Vācijas iebraukušie reformācijas vadītāji, sludinātāji un Livonijas protestantu garīdznieki, kulta ceremoniju vajadzībām, pasūtīja pirmās zināmās grāmatas latviešu un igauņu valodās. Neviens no šo grāmatu eksemplāriem mūsdienās netika atrasts. Dati ir saglabājušies tikai Lībekas domkapitula dekāna J. Branda rakstītajā protokolā.²⁶

Protokolā atzīmēts, ka Lībekas katoliskie varas orgāni, kādam caurbraucējam tirgonim, kas devies uz Rīgu, atņēmuši lielu mucu pilnu ar “luterāņu grāmatām, arī mesām vienkāršajā livoniešu, latviešu un igauņu valodā”. Visticamāk Rīgā šīs grāmatas tā arī nonāca, jo šeit nav atrastas liecības par to saņemšanu.²⁷

1585. g., tiek izdots Pētera Kanīzija katoļu katehisma tulkojums latviešu valodā, pirmā droši zināmā grāmata latviešu valodā. Arī pēc šī gada Jezuīti aktīvi turpināja tulkot dažādus Dievvārdu tekstus latviešu valodā.

1588.g., tiek izveidota pirmā grāmatu spiestuve Latvijas teritorijā, N. Mollīna tipogrāfija Rīgā. Savas 37. gadu darbības laikā, Mollīns iespiež tikai vienu grāmatu latviešu valodā.

²⁴ Indriķa hronika. No latīņu valodas tulkojis Ā. Feldhūns; Ē. Mugurēviča priekšvārds un komentāri; Rīga; Zinātne; 1993; Trešā grāmata; 7. nodaļa; 65. lpp.

²⁵ Karulis K., Latviešu grāmata gadsimtu gaitā., Rīga; Liesma; 1967; 39. lpp.

²⁶ J. Branda protokols „actus capitulares” atrodas Šlēzvigas Zemes arhīvā Vācijā. Sk. rakstus: Apīnis A. Pirmo zināmo latviešu grāmatu 450 gadi padomju grāmatzinātnes gaismā. „Karogs”, 1975, Num. 11, 156-161. Lpp.; Kivimae J. Teated eestikeelsest trukisest 1525. – „Keel ja Kirjandus”, 1975, Num.4 lk.197-207.

²⁷ Apīnis A., Latviešu grāmatniecība., izd. „Liesma”, Rīga, 1977., 35 - 46.lpp.

1615.g., tiek izdota pirmā Latvijas teritorijā latviešu valodā iespiestā grāmata, - baznīcas rokasgrāmata.

1638.g., tiek izdota pirmā latviešu valodas vārdnīca. G. Manceļa "Lettus".

1649.g., tiek izdota pirmā vēstures grāmata par latviešiem, - P. Einhorna "Historia Lettica".

1685. - 1691.g., Ernests Gliks pirmo reizi iztulko pilnā apjomā latviešu valodā Bībeli.

1782.g., tiek izdota pirmā laicīgā latviešu ābece, kuru sastādīja G. F. Stenders.

1807. - 1808.g., tiek izdoti pirmie latviešu tautasdziesmu krājumi.

1830. - 1850.g., milzu tempā veidojas latviešu jaunlaiku sabiedrība, rodas pašu tautas inteliģence, kā sociālais slānis, formējas latviešu literārās aprindas.

1860. - 1870.g., ienāk nebijis žanrs latviešu grāmatniecībā, parādās karikatūras, Karikatūra parasti ir saistīta ar sadzīvi un aktuāliem notikumiem, uz šā pamata 20. gs. sākumā attīstās politiskā karikatūra.

Pirmajā latviešu grāmatniecības simtgades pārskata periodā (1525.-1625.g.), izveidojās paši grāmatniecības pamati (rakstu valoda, literārās tradīcijas, grāmatu tipi, tipogrāfiskā bāze u.c.). Galvenais rezultāts – pati ideja par nepieciešamību izdot grāmatas latviski. Līdz 17.gs. 20. gadiem grāmatu valodā pastāvēja paradumi, kas bija radušies kopš 15. gs., ar savām konstantām īpatnībām, kurus sauca par “pirmo latviešu rakstu valodu”.²⁸ Tā bija tāla un atšķirīga no tautas dzīvās ikdienas runas, pilna ar izkropļojumiem, absurdām formām un ģermānismu.

Otrais latviešu grāmatniecības simtgades pārskata periods (1625.-1725.g.), tiek dēvēts par “latviešu vēlā feodālisma perioda grāmatniecību”. Šajā periodā latviešu ļaudis arvien dziļāk grima smagā dzimtnieciskā atkarībā, lai gan latviski izdoto grāmatu skaits auga, tās tika stingri cenzūrētas. Ar 1631.g. sākas t. s. “otrās latviešu rakstu valodas” posms, kas latviešu valodā valdīja 300 gadu un tiek dēvēts par “vecu ortogrāfiju”. Šī rakstība, kaut veidota pēc vācu ortogrāfijas principiem, jau diezgan pareizi atveidoja latviešu valodas skaņas. 1710-1755.g. grāmatniecība praktiski apstājas Ziemeļu kara un mēra dēļ.

Trešais latviešu grāmatniecības simtgades pārskata periods (1725.-1825.g.), tiek dēvēts par dzimtnieciskās saimniecības krīzes periodu. Šajā periodā grāmatniecība attīstījās ekonomisko, sociālo un psiholoģisko sfēru konflikta situācijā. Grāmatu autori vēl joprojām bija

²⁸ Ozols A., Veclatviešu rakstu valoda., Rīga, 1965.g., 75 lpp.

galvenokārt vācu mācītāji. Nozīmīgu brīvību latviešu grāmatniecība ieguva tikai 19.gs. pirmajā pusē, kad sabiedriskajā vidē sāka attīstīties racionālisms.²⁹

Ceturtais latviešu grāmatniecības simtgades pārskata periods (1825.-1925.g.), nāk ar grandiozām pārmaiņām latviešu jaunlaiku sabiedrības attīstībā. Jaunā latviešu inteliģence strauji evolucionē idejisko un nacionālo uzdevumu apjēgsmē. Sākas lielais pilnvērtīgais nacionālās kultūras izveides darbs. Šis grūdiens bija tik spēcīgs, ka latviešu sabiedrības paātrinātā attīstība 19. gs. otrajā pusē, izvērtās par Eiropas mēroga fenomenu, nacionālā universālā tipa kultūra tika radīta laikā, kad nebija nedz latviešu augstāko mācībiestāžu un zinātnisko organizāciju, nedz profesionālās tēlotājas, teātra un mūzikas mākslas tradīciju. Nepilna gadsimta laikā, latvieši no kļaušinieku tautas kļuva par kulturālu modernu eiropisku nāciju³⁰, kas spēja dot tādas visaugstākās klases vērtības, kā zinātniski nepārspētais K. Barona „Latvju dainu” vākums, Raiņa un Aspazijas dzeja, J. Misiņa latviešu izdevumu bibliotēka, izcilie grāmatnieki J. Ozols un J. Roze³¹, kā arī citi nozīmīgi latviešu kultūras pamatlicēji.

19.gs. beigu un 20.gs. sākuma grāmatniecība iezīmējās ar vētrainu visas cilvēces revolūciju laiku. Šim periodam ir veltīti neskaitāmi apraksti un grāmatas, tai skaitā „Visaptverošā mākslas vēsture” 6 secīgos sējumos.³²

1.1.4. Dārza grāmatu attīstība Latvijā pēdējā gadsimta laikā

Latvijas vēsturiskās dārzu kultūras aizsākumi Latvijas teritorijā ir attiecināmi uz 16.gs. beigām, kad, pēc Livonijas ordeņa sabrukuma, Latvijā sāka veidoties muižas centru apbūve. Dārzi un parki tika veidoti pie muižnieku dzīvojamām ēkām, ievērojot tajā laikā valdošās modes tendences. Vēlāk gan daļa šo parku tika izpostīti 17. un 18.gs.karos. Apmēram līdz 18.gs. vidum parkus veidoja pēc itāļu vai franču regulāro parku parauga, vēlāk no Anglijas atceļo jaunais ainaviskais dārzu un parku stils. Kopā ar dārzu un parku kultūru uz Latviju atceļo arī grāmatas ar bagātīgām ilustrācijām un pamācībām dārzkopībā. Grāmatas ir svešvalodās un pieejamas tikai muižniecības aprindām.

²⁹ Apinis A., Latviešu grāmatniecība., Rīga, „Liesma”, 1977., 82.lpp.

³⁰ Apinis A., Soļi., Rīga, A/S „Preses nams”, 2000., 22. – 27.lpp.

³¹ Rakstu krājums, Grāmata par grāmatnieku Jāni Rozi, Rīga, Jāņa Rozes apgāds/Firma “Jānis Roze”, SIA, iespiests un iesiets SIA “Apgāds Jāņa sēta”, 1999., 12. – 30.lpp.

³² Веймарн Б.В., Колпинский Ю.Д., Всеобщая история искусств.; том шестой; книга первая; Искусство 20 века.; Москва; Искусство; 1965.; 8.–58. с.

Vēl uz dārzu kultūras aizsākumiem Latvijas teritorijā, varētu attiecināt viduslaiku parašas, kad garīdznieki un mūki, iekšpus nocietinājuma mūriem, dārzus ierīkoja utilitārām vajadzībām, vēlāk veidojot arī puķu dobes un plānotus apstādījumus. Lai iegūtu zināšanas par dārzkopību, mūki veica apmaiņu ar tirgotājiem, iemainot pašu dārzos izaudzēto pret dārzu grāmatu manuskriptiem.

Pirmās zināmās grāmatas latviešu valodā par lauksaimniecības tematiku tika izdotas 18.gs. 80. gados. To parādīšanās ir saistīta ar muižu ekonomiku saimnieciskās krīzes periodā. Pirmo reizi priekšplānā tika izvirzīti nevis reliģiski teksti, bet pamācības kā praktiski saimniekot.³³ Atsevišķi fragmenti, raksti un attēli par dārza tematiku latviešu valodā parādās arī “Vidzemes kalenderī”, kurš tiek uzskatīts par pirmo laicīgo, reālo zināšanu nesēju latviešu valodā un ir paredzēts arī tā laika zemākajam slānim - latviešu zemniekam. “Vidzemes kalenderis”, pirmais noteikti zināmais gadagājums bija 1758. gadam, bet kalendāra pats sākums varēja būt vēl dažus gadus agrāk.³⁴ Kalendārs tika izdots līdz pat Otrajam pasaules karam. Kokgrebumā izpildītais Rīgas stacijas attēls “Vidzemes kalenderī” 1862. gadam³⁵ (*sk. attēlu 1.1.4.1.*), uzskatāmi ir parādījis ne tikai nama arhitektūru, bet arī sabiedriskos apstādījumus.



1.1.4.1. att.

Rīgas stacijas attēls kokgrebumā “Vidzemes kalenderī” 1862. gadam, Rīgā

Par Latvijas dārzu uzplaukuma periodu var uzskatīt 19.gs. beigu un 20.gs. sākuma periodu. 19.gs. izvērsās būvniecība, tika nojaukti viduslaiku aizsargvaļņi, kas pavēra iespēju pie

³³ K. D. G. Gercimska “No zemes un mājukopšanas latviešu jaunekļiem par labu”, pārstrādājis G.F. Mačevskis, Jelgavā, 1783.; J. K. Šubarta, “Padoms visiem arājiem dots, kam trūkums pie lopu ēdumiem iraid”, tulk. un papild. F. J. Klapmeiers, Jelgavā, 1789.; F. D. Vāra, “Kartopelu dārzs”, Rīgā, 1790.

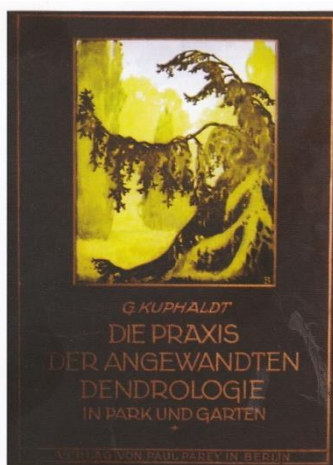
³⁴ J. Misiņš, Vecākais kalendārs latviešu valodā, Rīga, 1962.g., 92.-94. Lpp.

³⁵ Attēls ņemts no izdevuma Apīnis A., Latviešu grāmatniecība., izd. „Liesma”, Rīga, 1977., attēlu pielikuma

ēkām izveidot alejas, avēnijas, promenādes un kanālus. To krustojumi, atzari un savienojumi labi piestāvēja imperiālistiski noskaņotajām valdībām. Pieaugot vidusšķirai, pilsētu nomalēs auga villas, kur modernie dārzi mēģināja ne vien sacensties ar moderno parku, bet arī aptvert augu valsts bezgalīgo daudzveidību.

Dārzu darbos tika nodarbināts liels daudzums melnstrādnieku, dārznieku un to mācekļu. Lai nodrošinātu stādmateriālu, dibinājās daudzas stādaudzētavas. Par to, vai šajā periodā tika izdotas dārzu grāmatas latviešu valodā, ziņu nav, taču publikācijas periodiskajos izdevumos bija daudz, tāpat kā literatūra svešvalodās, visvairāk vācu valodā un nedaudz angļu valodā.

Pirmais Rīgas dārzu un parku direktors Georgu Frīdrihu Ferdinandu Kūfaltu (1853–1938) šajā amatā nostrādāja 35 gadus, un dzīves nogalē ir sarakstījis vairākas dārzu grāmatas vācu valodā. Rīga viņa vadībā pārņēma labākās Rietumeiropas apstādījumu ierīkošanas tradīcijas. Par Georgu Kūfaltu, viņa dzīvi, darbību Rīgas dārzu un parku direktora amatā, un paveiktajiem grandiozajiem projektiem vairāk ir aprakstīts grāmatā „Rīgas dārzu arhitekts Georgs Kūfalts”.³⁶ Dažādos arhīvos un Latvijas Nacionālajā Bibliotēkā atrodas liels daudzums arhitekta rasējumu, un ir pieejama viņa grāmata vācu valodā – „Die Praxis der angewandten dendrologie in park und garten”.³⁷ (Sk. 1.1.4.2. att.)



**1.1.4.2. att. G. Kūfalta grāmatas vāks
„Lietišķās dendroloģijas prakse dārzā un parkā”, 1927**

³⁶ A. Kāvere, Rīgas dārzu arhitekts Georgs Kūfalts, Rīga, Jumava, 2007.

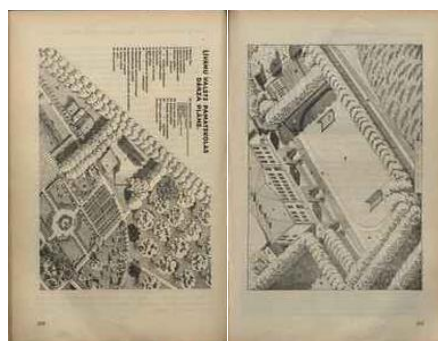
³⁷ G. Kūfalts, Lietišķās dendroloģijas prakse dārzā un parkā, Berlīne, Paula Pareja izd., 1927

G. Kūfalta darbu Rīgas parku direktora amatā no 1915.gada turpināja viņa skolnieks Andrejs Zeidaks (1874–1964). Arī daudzi A. Zeidaka darbi ir saņēmuši godalgas, to skaitā zelta medaļu par Pēterburgas Kara akadēmijas apstādījumu projektu. Zeidaks aizsāka jaunu posmu Rīgas un arī citu Latvijas pilsētu parkos, veica daudzu dārzu rekonstrukcijas, pirmo reizi dzīvojamās apbūves teritorijās projektēja aktīvās atpūtas vietas bērniem, estrādes, bradājamus baseinus. Dārzu teritorijas viņš centās sadalīt pa iedzīvotāju vecuma grupām, lai bērnu rotaļas netraucētu kluso atpūtu. Andreja Zeidaka 1933.g. izdotā grāmata „Daiļdārzniecība”, apkopo viņa darba pieredzi sabiedrisko apstādījumu ierīkošanā.³⁸

Lai arī pāgājušā gadsimta sākums nevar lepoties ar latviešu valodā un latviešu autoru izdotām dārzu grāmatām, atšķirībā no citiem literatūras žanriem, kur bija vērojama vesela izdevumu eksplozija, tomēr periodiskajos izdevumos dārza tēma tiek ļoti plaši aprakstīta. Tiek veidoti un publicēti dārza tematikas raksti, un apkopoti veselās sērijās. Ir milzīgs daudzums publikāciju un specializēto periodisko izdevumu par dārza tematiku, kuri iznāk reizi mēnesī, un viena izdevuma apjoms var sasniegt pat 500 lpp. Ar šiem darbiem ērti var iepazīties Latvijas Nacionālās bibliotēkas digitalizēto periodisko izdevumu sadaļā, kurā ir apkopoti un digitalizēti, pateicoties ERAF struktūrfondu finansējumam, praktiski visi, gan pirmās Latvijas brīvvalsts, gan Padomju okupācijas režīma laikā izdotie periodiskie iespaiddarbi par dārza un citām tematikām.³⁹ Viens no šādiem izdevumiem ir „Dārzkopības un biškopības žurnāls” (*sk. attēlu: 1.1.4.3.un 1.1.4.4.*).



1.1.4.3. att. Vāks un lappuse no 1936. g. Dārzkopības un biškopības žurnāla septembra izdevuma



1.1.4.4. att. 368. un 369. lappuse no 1936. g. Dārzkopības un biškopības žurnāla septembra izdevuma

³⁸ A. Zeidaks, Daiļdārzniecība, Bulduri, izd. nav norādīta, 1933, 132 lpp.

³⁹ <http://www.periodika.lv/>

Andreja Zeidaka skolnieks un sekotājs Kārlis Barons, Rīgas dārziem un parkiem ir veltījis vairāk nekā 20 gadus savas profesionālās darbības, kurš 1960. gadā ir sarakstījis apjomīgu daiļdārzniecības grāmatu «Dārzu māksla».⁴⁰ Kā lielāko K. Barona veikumu var atzīmēt, dendroprojektu 36 ha lielajam Uzvaras parkam, kur projektētas vienas sugas dažādu koku grupas plašos zālienos.

Padomju laika autores un ainavu arhitektes Irēnas Davidsones dārza grāmatā «Rīgas dārzi un parki»⁴¹ ir teikts, ka « Rīgas dārzi un parki ir ilgstošā vēstures posmā radīta dārzu māksla un ainavu arhitektūra. Tāpēc vēsturisko parku kompozīcijas ieceres ir maksimāli jā saglabā un jānovērš tajās svešu elementu izvietojumu, kas nesaskan ar stilu.».

Saistībā ar Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un attīstīšanu, Nacionālā botāniskā dārza dendrologi un Latvijas Universitātes studentu grupa, 80. gadu sākumā veica, visaptverošu Rīgas vēsturiskā centra kokaugu inventarizāciju. Milzīgais Zinātņu akadēmijas botāniskā dārza darbs tika atspoguļots un apkopots grāmatā «Latvijas dendroloģiskās vērtības».⁴² Šo un citas zinātniskās publikācijas par dārza tematiku, sākot no 1957.gada, var atrast Latvijas Botāniskā dārza interneta vietnē.⁴³

Pēdējā gadsimta laikā, sākot no okupācijas perioda līdz mūsdienām, ir izdotas daudzas dārzu grāmatas, kurām var vērot kopīgas iezīmes. Viena no tām būtu, ka pie visām apskatītajām grāmatām ir pašas grāmatas noformējuma un personiskuma trūkums. Grāmatas ir līdzīgas viena otrai, trūkst akcentu un dizaina elementu.

Arī grāmatu uzbūves pārzinātājs un grāmatu antropoloģijas pētnieks Jans Čiholds, par 20. gs. tipogrāfiju kopumā izsakās, ka tā ir "askētiska", un izteikti izceļas cita starpā, ar gandrīz pilnīgu apdares trūkumu, lapu tituli un priekštituli lielāko daļu ir bez ornamentācijas.⁴⁴ Arī dārza grāmatas nav kā izņēmums šai tendencei.

Grāmatu noformēšanas situācija sāk uzlaboties no 80. gadu beigām, kad Latvijā sāk ieviest iespaiddarbu nozarē inovācijas un tajā ienāk jaunas tehnoloģijas. 90. gadu grāmatu salikšanas digitalizācija un grafiskais dizains, kurš nemitīgi pilnveidojas, pilnībā pārvērš grāmatas izgatavošanas procesu – grāmatas tapšanai tiek atvērta jauna vēstures lappuse.

⁴⁰ K. Barons, Dārzu māksla, Rīga, Latvijas Valsts Izdevniecība, 1960.g., 340. lpp.

⁴¹ I. Dāvidsone, Rīgas dārzi un parki, Rīga, Liesma, 1988.g., 159.lpp.

⁴² Zinātņu akadēmija, Latvijas dendroloģiskās vērtības, Rīga, Zinātne, 1986.g.

⁴³ <http://www.nbd.gov.lv/lv/zinatniskie-raksti>

⁴⁴ Я. Чихольд. Традиционный титульный лист и его оформление / Я. Чихольд. Облик книги. Избранные статьи о книжном оформлении. М., Книга: 1980. 88. с.

Šī nodaļa autorei ir devusi sapratni par grāmatu veidošanās pirmsākumiem, atklājusi latviešu grāmatniecības attīstības svarīgākos vēsturiskos notikumus. Savukārt no dārza grāmatu vēsturiskās attīstības gaitas Latvijā, autore secina, ka šeit, tāpat kā 19. un 20. gs. kultūra kopumā, strauji attīstījās arī dārzu un parku kultūra. Izcilie dārzu un parku projektētāji, kā Georgs Kūfalds, Andrejs Zeidaks un Kārlis Barons, savas darbības laikā uzkrāto pieredzi, nodod tālāk nākamajām paaudzēm ar grāmatas starpniecību, radot priekšnosacījumus dārzu un parku kultūras attīstībai. Konkrētāk grāmatas dizainu Kārļa Barona grāmatai „Dārzu māksla”, autore pēta empīriskajā daļā.

1.2. GRĀMATU KOMPOZĪCIJA UN UZBŪVE

1.2.1. Grāmatu kompozīcijas pamatprincipi

Šajā nodaļā, autore apskatīs populārākos grāmatas kompozīcijas pamatprincipus un izteiksmes līdzekļus, aplūkos tehnikas un paņēmienus grāmatas maketa izveidei. Tāds ieskats autorei dos plašāku skatījumu uz kompozīciju, kurā tiek apvienotas dažādas jomas, un kurā atklājas to vizuālās, estētiskās vērtības un stilistiskā daudzveidība.

Autore, izdevīzot sev mērķi, veidot grāmatas kompozīciju, kur no daļām tiek salikts veselums, apskata šajā nodaļā populārākos paņēmienus, kā radīt šī veseluma struktūru ar atsevišķu daļu izkārtojumu un to savstarpējām attiecībām.

1.2.1.1. Grāmatas kompozīcijas ritms

Katras iecerētās grāmatas funkcionālais uzdevums, tēlaini parāda priekšā grāmatas kompozicionālās formas aprises. Daudzos gadsimtos krātā, grāmatu noformēšanas prakse ir izstrādājusi konkrētus paņēmienus, visu grāmatā pielietoto burtu veidolu, attēlojošo un stāstošo elementu funkcionālajai organizācijai.⁴⁵ Šie paņēmieni ir balstīti uz skaidri definētām proporcionālām attiecībām: grāmatas formāts; lappušu dalījums; dažādu detaļu samērīgums; vertikālais un horizontālais garums – tas viss vienmēr ir bijis saistīts ar grāmatas novietojumu pret acīm un cilvēka redzes lauka īpašībām. Pieredze ir parādījusi, ka vienas grāmatas attiecības ir patīkamas uztverei, bet citas nav. Grāmatas autore pētot nozarē pieejamo literatūru,⁴⁶ turpmāk ir izcēlusi pēc viņas domām, nozīmīgākos grāmatas kompozīcijas pamatprincipus.

Grāmatas izveidē var izdalīt vairākus posmus - grāmatas idejas apraksts, mākslinieciski tēlainie risinājumi, grāmatas maketa izveide, grāmatas ritmiskā skanējuma atrisināšana un grāmatas Zelta griezuma dalījuma principu ievērošana.

Pirms grāmata tiek radīta, vispirms tiek veikts grāmatas idejas apraksts un izveidots grāmatas projekts.

⁴⁵ Д. Лауер., С. Пентак., Основы дизайна., Москва., Изд. Питер., 2014.

⁴⁶ И. А. Розенсон., Основы теории дизайна., Учебник для вузов., Стандарт третьего поколения., Москва., Изд. Питер., 2013., 41.-67. с.

Mākslinieciski tēlaino risinājumu un maketa izveides posmā mākslinieka uzdevums ir ne tikai izveidot grāmatas maketu, bet arī to maksimāli sasaistīt ar citām grāmatas komponentēm, ņemot vērā grāmatas mērķi, lasītāja intereses un iespējas, grāmatas izdošanai nepieciešamos tehnoloģiskos un ekonomiskos nosacījumus.

Pēc maketa izklājuma izveides (atvērumi izvietoti pa pāriem, cits aiz cita vertikālā slejā), mākslinieks izvērtē, cik ērts ir izvēlētais formāts, kā notiek atvērumu maiņa, ar ko īpašs ir katrs atvērumš, kā tajā izvietojas un harmonizē virsraksti, lielie laukumi, brīvās joslas pa perimetru, titullapas un ieeja grāmatā, attiecības starp melno un balto, kompozīcijas simetrija, ilustrāciju novietojums, to forma un daudzums, nodaļu ievadlapu daudzums, u.c. Kļūst skaidras grafikas un laukumu attiecību proporcijas. Mākslinieks iegūst priekšstatu par kopainu un cik aktuāls ir grāmatas noformējums dotā laikmeta laika perioda stila prasībām.

Grāmatas ritma shematiskais attēlojums (*sk. att. 1.2.1.1.1.*), liek izdarīt daudzus secinājumus. Vistumšākais sabiezinājums izklājumā attēlo visintensīvākos krāsu laukumus. Mazāks sabiezinājums – bilžu vai krāsu laukums arī kļūst mazāks. Tievā līnija attēlo, ka lapā ir tikai teksts. Krāsu laukumu izvietojums grāmatas labo atvērumu daļās, piedod grāmatai vienotību un kopainas harmoniju.

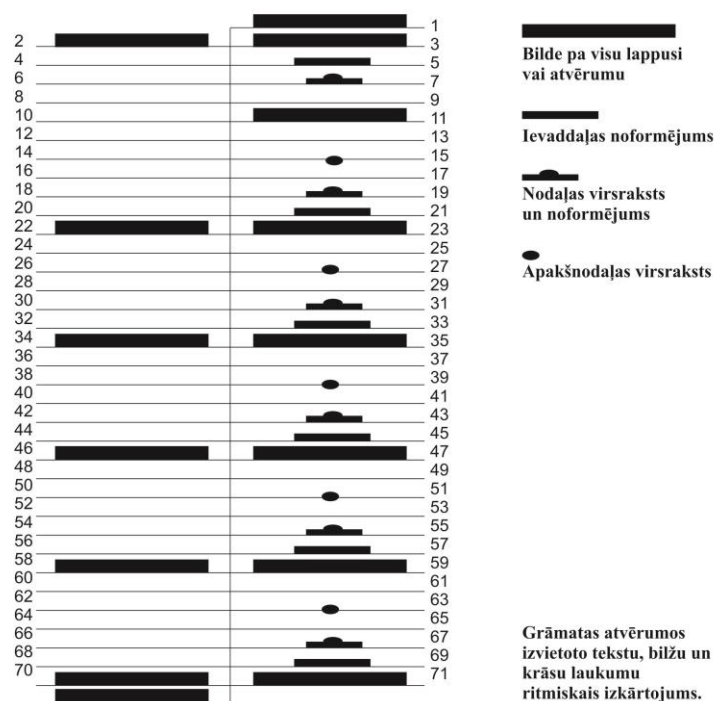
Pēc dotā ritma shēmas, var redzēt, ka grāmatai ir piecas nodaļas, ka katras nodaļas saturu ilustrē fotogrāfija izvietota pa visu atvērumu, ka katrai nodaļai ir titullapa un ievads. Grāmatas vāka dizains ir krāsains un intensīvs, ievads ir īsāks par nodaļām un visi attēlojošie elementi ir izvietoti pa lappušu vidējo asi.⁴⁷

Šādu ritmisko attēlojumu ir vērts izveidot jebkurai iecerētajai grāmatai, jo tas ļauj viegli plānot lielu apjomu grāmatu stilistiskos un dizaina risinājumus.⁴⁸ Būtiski tiek ietaupīts laiks un samazinās pieļauto kļūdu skaits. Īpaši grāmatas ritmam ir veltīti apjomīgi darbi, kuros padziļināti ir izskatīti ritmizācijas paņēmieni.⁴⁹ Dažādus standartizētus risinājumus un modeļus, grāmatu izveidei, piedāvā arī īpaši šim nolūkam paredzētas datorprogrammas. Standartizētu grāmatu modeļu paraugi parasti ir pieejami arī izdevējiestāžu māksliniekiem.

⁴⁷ Е.Б.Адамов, Б.В.Валуенко, Э.Д.Кузнецов, Книга как художественный предмет.; Изд.Ном. 4571.;1988. 358 - 378 стр.

⁴⁸ Герчук Ю.Я., Художественная структура книги., М., Книга, 1984.; Герчук Ю.Я., Художественные миры книги., М., Книга, 1989.; Гончарова Н.А., Композиция и архитектура книги., М., Книга, 1977.

⁴⁹ Адамов Е.Б., Ритмическая структура книги., М., Книга, 1974.



1.2.1.1.1. att.

Grāmatas ritma shematisks attēlojums

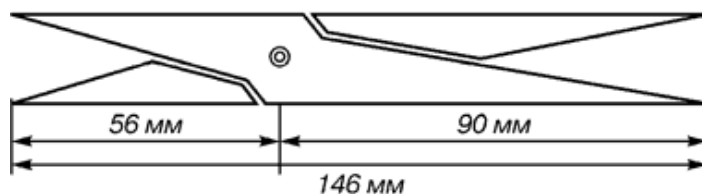
1.2.1.2. Grāmatas uzbūves veselums – zelta griezumus

Šajā nodaļā autore ir nolēmusi apskatīt tēmu, kā Zelta Griezuma Lielais princips, kurš pēc daudzu autoru domām, visu satur kopā un kurš lietu kārtībā liek sajūst skaistumu un harmoniju. M. Kundziņš savā grāmatā⁵⁰ „Dabas formu estētika” ar uzskatāmiem piemēriem uzsver, ka jebkura kārtība ir izsakāma matemātiskā formulā.

Tiek uzskatīts, ka jēdzienu - zelta griezumus, zinātnē ir ievadījis, sengrieķu matemātiķis un filozofs Pitagors (582.g.p.m.ē. – 496.g.p.m.ē), kurš esot šis zināšanas pārņēmis no ēģiptiešiem un babiloniešiem. Ir pierādīts, ka Heopsa piramīdas, tempļu, priekšmetu un rotaslietu proporcijas liecina par to, ka ēģiptiešu meistari izmantoja zelta griezumus proporciju attiecības to veidošanā. Lekorbizjē (20.gs. Franču arhitekts) atklāja, ka faraona Seti I tempļa reljefa un faraona Ramzesa II skulptūras reljefa proporcijās ir iekļauti zelta griezumus proporciju matemātiskie lielumi.

⁵⁰ M. Kundziņš, Dabas formu estētika, SIA „Madris”, Rīga, 2004., 82. – 109.lpp

Viens no Platona (472.g.p.m.ē. – 347.g.p.m.ē.) pierakstu dialogiem ir veltīts matemātiskiem un estētiskiem principiem, kurus mācīja Pitagors, arī raksti par zelta griezumu. Arī sengrieķu tempļa Partenona fasādē ir atrastas zelta proporcijas. Tempļa izrakumos tika atrasti cirkuli, kurus izmantoja antīkās pasaules arhitekti un skulptori. Pompejas cirkulī (*Sk.attēlu: 1.2.1.2.1.*), kurš atrodas Neapoles muzejā, arī tika izmantotas zelta griezuma zināšanas.



1.2.1.2.1. att. Pompeju cirkulis

Pirmā literatūra, kas saglabājusies līdz mūsu dienām un vēsta par zelta griezumu, ir Ekvilda „Sākumos”. Ekvilda pētījumus pārņēma Gipsikls (II.gs.p.m.ē.), Papps (III.gs.p.m.ē.) un citi. Eiropā ar zelta griezumu iepazinās caur arābu tulkotām Ekvilda grāmatām. Tulkotājs Dž. Kampano no Navaras (III.gs.) pievienoja darbam savus atzinumus un komentārus. Zelta griezuma teorija tika slēpta, par to zināja tikai izredzētie.⁵¹

Viduslaiku beigās un jauno laiku sākuma zinātnieku un mākslinieku vidū interese par zelta griezumu tikai pastiprinājās, jo to plaši varēja izmantot ģeometrijā, mākslā, arhitektūrā un protams arī grāmatniecībā.⁵²

Leonardo da Vinči⁵³ (1452. – 1519.) saprazdams, ka itāļu gleznotāju pieredze ir liela, bet zināšanas mazas, uzsāka rakstīt grāmatu par ģeometriju, bet tajā laikā parādījās mūka Luki Pačoli (1446. – 1517.) grāmata, un da Vinči pārtrauca savas grāmatas rakstīšanu. Pēc mūsdienu pētnieku domām, Luka Pačoli ir bijis ģēnijs, labākais matemātiķis starp Fibonači un Galileo. Pačoli bija Pjero della Frančeski (1415. – 1492.) mācekļis, kurš uzrakstīja divas grāmatas, no kurām viena ir „Perspektīvā māksla”. 1509. gadā Venēcijā Pačoli izdod savu grāmatu „Dievišķā

⁵¹ M. Flinns, *Bezgalība tavā kabatā*, Rīga, Zvaigzne ABC, 2007., 144. lpp.

⁵² Севастьянов А., *Шедевры европейской иллюстрации*. М.: Терра, 1997.

⁵³ P. Benets, *Pasaules izcilākie mākslinieki - Leonardo da Vinči*, Rīga, Zvaigzne ABC, 1993.

proporcija” ar skaistām ilustrācijām, pastāv uzskats, ka tās ir veidojis da Vinči. Šajā grāmatā plaši slavina zelta proporciju.

Cilvēks, kurš uzskatāms par zelta griezuma mūsdienu matemātiskā pamatojuma pamatlicēju ir ievērojamais itāļu matemātiķis Fibonači (1170.-1240.), īstajā vārdā Leonardo Pizāno, kurš dzīvoja viduslaikos. Viņa tēvs Bonači bija tirgotājs, kurš aktīvi darbojās kādā faktorijā Āfrikas ziemeļu piekrastē. Pateicoties šim apstāklim, viņam izdevās iekārtot dēlu arābu mācību iestādē, jo tur varēja iegūt tiem laikiem atbilstošu, ļoti labu matemātiķa izglītību. Atgriezies Pizā, kas bija viens no tolaik lielākajiem komercijas centriem, Leonardo sāka strādāt imperatora Frīdriha Hohenštaufena galmā un ieguva iesauku, ko pats turpmāk lietoja – Fibonači. Starp vairākām viņa grāmatām pati populārākā bija „Liber abaci” (sk. attēlu 1.2.1.2.2.), kas piedzīvoja divus izdevumus 1202. un 1228. gadā.



1.2.1.2.2. att. Lappuse no 1202.g. izdotās grāmatas „Liber abaci”

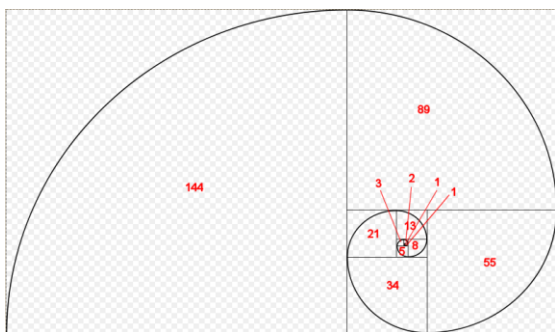
Fibonači atklāja arī skaitļu rindu, kas pazīstama ar nosaukumu Fibonači sekvence. Skaitļu rinda ir šāda: 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610, 987, 1597, 2584, 4181 ... utt. Lai iegūtu sekvences skaitļus, jāsaskaita divus iepriekšējos lielumus, un to summa veido nākamo rindas locekli. Likumība izrādījās absolūti universāla, un Fibonači nopelnus, šo principu atklājot, ir grūti pārvērtēt. Ne velti viņu dēvē par sava laika ievērojamāko matemātiķi.⁵⁴

Pateicoties Fibonači teorijai, parādījās iespēja atrast likumsakarība dabā, cilvēka ķermenī, grafikās, glezniecībā, tai skaitā grāmatās. Daudzi atklājumi tikuši veikti senā pagātnē, taču tie raksturo pavisam mūsdienīgus procesus. Viss, kas notiek mums apkārt, ir saistīts ar matemātiku,

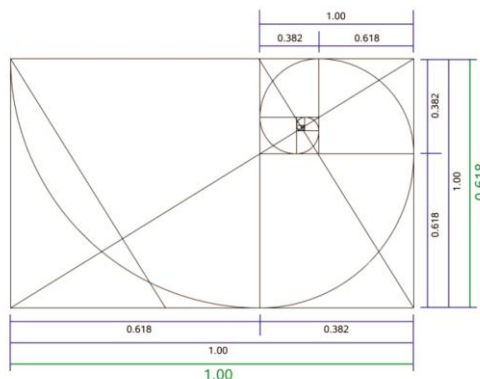
⁵⁴ D. Bols, Brīnumainā skaitļu pasaule, Rīga, Zvaigzne ABC, 2006., 96 lpp.

un to var izskaidrot ar matemātiskām likumsakarībām. Fibonači sekvence dabā ir plaši sastopama, it sevišķi attiecības: 5:8, 8:13, 13:21, 21:34 utt.

Spirāle (*Sk. attēlu: 1.2.1.2.3. un 1.2.1.2.4.*) - tā ir šaura plakana līnija, kura veidojas punktam, pēc noteikta likuma, laika posmā attālinoties no tā sākotnējā loka vienmērīgi griežoties ap savu sākumpunktu. Ja spirāles sākuma punktu izvēlēties par koordinātu plaknes centru, tad matemātisko spirāli var attēlot ar matemātiski polāra vienādojuma palīdzību $r = f(j)$, kur r - ir rādiuss vektora spirālei, bet j - ir leņķis, ko atliek uz polārās ass, $f(j)$ - jebkura monotoni (vienveidīgi) pieaugoša vai dilstoša spirāles funkcija.⁵⁵



1.2.1.2.4. att. Zelta spirāle



1.2.1.2.4. att. Zelta spirāle

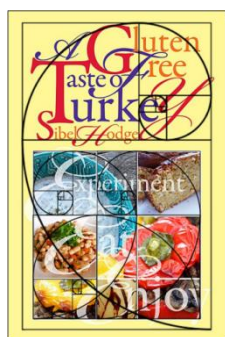
Jebkura logaritmiska spirāle veido augšanas priekšstatu, kas, iespējams, ir izteikta izmantojot ģeometrisko progresiju. Pie šīm īpatnībām, nozīme piemīt “zelta” logaritmiskajai spirālei, kurā ģeometriskās progresijas locekļi ir zelta proporcijas skaitļi $\{t^n\}(n = 0, \pm 1, \pm 2, \pm 3...)$. Šādai spirālei piemīt īpašība būt vienlaicīgi gan ģeometriskai, gan algebriskai progresijai. Pēc daudzu zinātnieku uzskata, tā ir lieliska īpašība (pieaugšanas iespēja, izmantojot vienkāršu saskaitīšanu), kas deva iespēju pierādīt un paskaidrot daudzus procesus, kuri notiek piemēram botānikā un bioloģijā.

Ja par spirāles sākumpunktu pieņemam punktu, kur kopā saiet visi zelta daudzstūri, kuri rodas no iepriekšējā zelta daudzstūra atdalot kvadrātu, tad zelta spirāle iziet caur

⁵⁵ Лаптев В.В. Модульные сетки: Проектирование многополосных изданий. М.: РИП-холдинг, 2007.

katriem trijiem punktiem no četriem, kuri veidojas konstruējot jaunu zelta daudzstūri. Spirāli iegūst novelkot riņķa līniju no vienas kvadrāta virsotnes. Dabā pastāv šīs spirāles atspoguļojums – moluskos, gliemežos, galaktiku spirālēs, muflona ragu izliekumā, DNS molekulas struktūrā, u.c. Tā ir saskatāma cilvēka embrija attīstības formā un iekšējās auss gliemežnīcā.

Autore darba procesā, apskata grāmatas vāku radīšanas speciālistes piedāvātos darbus, kura sevi virtuālajā interneta vidē ir pieteikusi ar firmas zīmi KeithDrawsCoverArt.⁵⁶ Viņas blogā⁵⁷ iknedēļu tiek publicēti grāmatu dizaineru darbi ar detalizētiem dizaina procesa aprakstiem. Pati savos darbos māksliniece plaši izmanto tieši Fibonači zelta spirāles dalījumu⁵⁸ (*Sk. attēlu: 1.2.1.2.5.*)⁵⁹, par kura dažādo pielietojanu (*Sk. attēlu: 1.2.1.2.6.*)⁶⁰, savā blogā ir izveidojusi veselu pētījumu.



1.2.1.2.5. att. Fibonači spirāles pielietojums grāmatas vāka dizainā



1.2.1.2.6. att. Fibonači spirāles zelta dalījuma šablona pielietojums dārza formu dizainā

Klasiskās tipogrāfijas pētnieks, šveiciešu zinātnieks Jans Čiholds, ir ieguldījis milzu darbu, visas savas dzīves garumā, lai paceltu tipogrāfijas mākslu augstā līmenī, viņam ir izdota analītisku darbu sērija par grāmatu noformēšanu⁶¹, saistībā ar Zelta griezuma dalījuma attiecībām. J. Čiholds, kā klasiskās tipogrāfijas principu aizstāvis ir pazīstams kā nozīmīgākais, starptautiskā mērogā, savas specifiskās jomas rakstnieks. Savās grāmatās, J. Čiholds izdala un analizē dažādus zelta griezumu un citus grāmatu dalījumu veidus, viņš norāda uz ģeometriski

⁵⁶ <https://www.facebook.com/KeithDrawsCoverArt>

⁵⁷ <https://keithdraws.wordpress.com/tag/amanda-mccarter/>

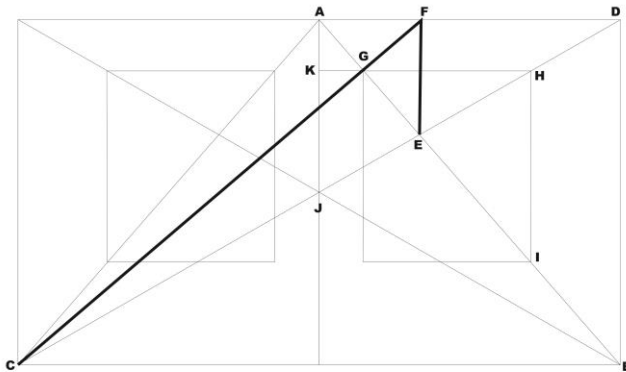
⁵⁸ <https://keithdraws.wordpress.com/2012/09/02/composition-using-the-golden-ratio-on-your-cover/>

⁵⁹ Attēls: <https://keithdraws.wordpress.com>

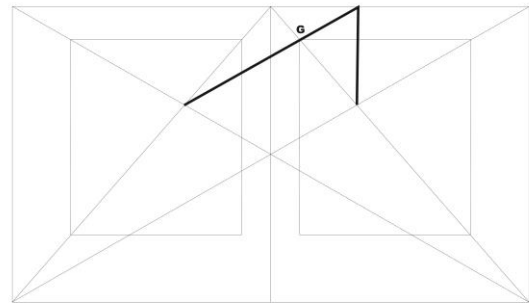
⁶⁰ Attēls: <https://www.pinterest.com/pin/435723332670650147/>

⁶¹ Ян Чихольд., Облик книги., Избранные статьи о книжном оформлении и типографике., Перевод с немецкого Е. Шкловской-Корди., с комментариями В. Ефимов., Москва., Издательство Студии Артемия Лебедева., 2009.

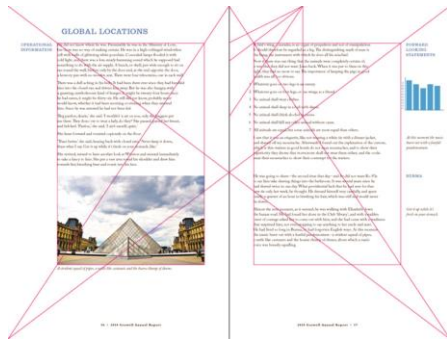
nosakāmām iracionālām proporcijām $1:1,618$ (zelta griezumam), $1:\sqrt{2}$, $1:\sqrt{3}$, $1:\sqrt{5}$, $1:1,538$ (taisnstūris ievietots piecstūrī) un parastajām racionālajām proporcijām $3:4$, $2:3$, $3:5$ un citām skaidri noteiktām proporcijām, bet visas pārējās atzīmē, kā neskaidras gadījuma proporcijas. J. Čiholds savos darbos balstās uz empīriski atrastiem un izpētītiem proporcionālās sasaistes likumiem (sk. 1.2.1.2.7.att., 1.2.1.2.8. att.,1.2.1.2.9. att.).



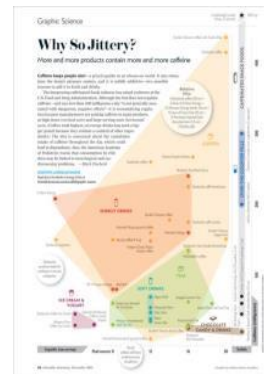
1.2.1.2.7. att. J. Čiholda aprakstītais Zelta griezumam veids



1.2.1.2.8. att. J. Čiholda aprakstītais Zelta griezumam



1.2.1.2.9. att. Zelta griezumam piemērs grāmatas atvērūmam



1.2.1.2.10. att. Zelta griezumam pielietojums lapas dizainā

Piemērs no SA Visual⁶² – populārais, ilustrāciju zinātnes un dizaina kritikas, ASV internet vietnes blogs, kurā ASV reklāmas “guru” Michael Mruk, Jen Christiansen, Monica Bradley, Jason Mischka, Ryan Reid, Jason Arias, Liz Tormes un Bernard Lee, izceļ un analizē izcilus dizaina piemērus, norādot doto pielikumu no žurnāla "Scientific American,"⁶³ 2013. gada Novembra numura (Skatīt attēlu: 1.2.1.2.10.), kā izcilu zelta griezuma pielietojuma paraugu lapas dizaina izveidē.⁶⁴

Nobeidzot šo nodaļu, autore secina, ka mūsdienu grāmatu dizains ir pēctecis vēsturiskajai grāmatu mākslai, kas ir vairāk nekā divi tūkstoši gadu veca. Tajā pašā laikā, pēdējos divos gadsimtos izstrādātās, inovatīvās teorijas, grāmatu dizaina jomu, padara par diezgan jaunu mākslas veidu, kurš bez grafiskā dizaina, nevar būt vērtēts ārpus konteksta. Autore ir sapratusi kādā veidā (piem. J. Čiholda u.c. zinātnieku empīriskie grāmatu dizaina pētījumi) modernais grāmatas dizains ir uzkrājis un atklājis pieeju 20.gs. virzienu daudzveidībai, liekot uzmanību uz drukātās grāmatas multimediju tehnoloģiju un iekšējās loģikas attīstību grāmatu mākslā.

⁶² <http://blogs.scientificamerican.com/sa-visual/>

⁶³ <http://www.scientificamerican.com/>

⁶⁴ <http://blogs.scientificamerican.com/sa-visual/2014/10/14/sa-recognized-for-great-infographics/>

1.3. GRĀMATAS VIZUĀLI MĀKSLINIECISKĀ VALODA

Šajā nodaļā, grāmatas vizuāli mākslinieciskās valodas piemēru iepazīšana, un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu apkopošana, autorei palīdzēs izprast visu šo struktūrkomponentu konceptu, un iegūtās zināšanas praktiski noderēs radošā darba īstenošanā un empātiskā pētījuma veikšanai.

1.3.1. Grāmatas vāka noformējums

Grāmatas vāka pamatfunkcijas, laikmetu griezumā nav mainījušas savu nozīmi, to uzdevums vienmēr ir bijis aizsargāt, izgreznot un reklamēt grāmatu. Grāmatas vāks ir grāmatas arhitektoniskais nobeigums. Tāpat kā pašas grāmatas veidošanai ir pieejama virkne instrumentu, tā arī grāmatas vāka veidošanai ir radīti īpaši instrumenti, kas palīdzētu nodrošināt tās vāka sasaisti ar visu grāmatu.

Vēsturiski grāmatas vāka noformējuma attīstība Latvijā un grāmatniecības attīstība kopumā ir bijusi cieši saistīta ar reliģisko un politisko varu aktivitātēm. No grāmatas tapšanas sākumiem līdz šai dienai grāmata savu formu krasi nav mainījusi, toties radikāli ir mainījies tās pagatavošanas temps. Ansis Auziņš savos darbos apraksta senās grāmatniecības tradīcijas, tajās bija pieņemts, ka vērtīgākajām grāmatām bija arī īpaši greznas vāks, jo grāmata satura ziņā vērtīgāka, jo greznāks bija tās vāks.⁶⁵ Vēl pagājušā gadsimta sākumā, daļai grāmatai bija vajadzīgs arī skaists iesējums, kam jāharmonē ar grāmatas saturu, salikumu, iespiedumu un rotājumiem, bet vēlākajos gados grāmatas noformējumā, vāks tiek vienkāršots. Mūsdienās grāmatas vāka noformējums, pilda arī grāmatas reklāmas lomu, pircēju piesaistīšanas nolūkā.

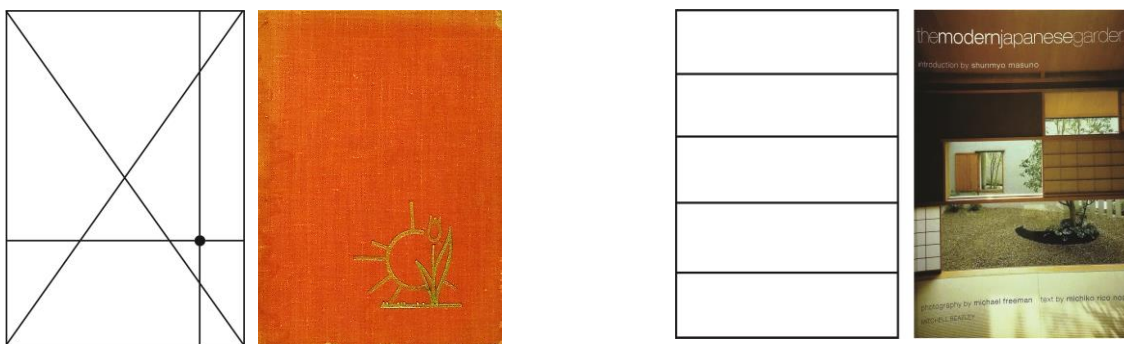
1.3.2. Grāmatas vāka rezolūcija

Grāmatas vāka rezolūcija tiek veidota ciešā saistībā ar visiem elementiem, kurus ir plānots izvietot uz tā. Jebkuram elementam uz grāmatas vāka ir jābūt īpaši pārdomātam un piesaistītam visam tā laukumam, ar mērķi radīt vienu veselumu, lai cilvēka skatiens bez vilcināšanās fokusētos uz galveno kompozīcijas centru. Labi sakomponētā, grāmatas vāka

⁶⁵ Auziņš A., Grāmatas māksla., Grāmatu apgāds, Rīga, 1946., 62.-63.lpp.

kompozīcijā nevar neko izmainīt tā, lai nenodarītu zaudējumu visam kopskatam, savā darbā raksta Leonīds Gessens⁶⁶ uzsverot, ka visvienkāršākais vāka dizaina paņēmieni, kas apvieno kompozīciju un atvieglo grāmatas vāka uztveramību ir tā „ierāmēšana”. Rāmīts uz vāka ritmiski it kā atkārtoto grāmatas formu.

Jebkurš punkts vai kompozicionālais risinājums izvietots rāmī (sk. attēlu 1.3.2.1.⁶⁷ un 1.3.2.2.⁶⁸), psiholoģiski tiek uztverts kā horizontāļu, vertikāļu un diagonāļu savstarpējās attiecības, kuras krustojoties caur šo punktu, veido dažādas ģeometriskas formas, kuras cilvēka apziņā reflektē ar iedomātām līnijām, formējot uztveramo laukumu (par dažādu grafisko struktūru psiholoģisko tulkojumu un arhetipisko uztveri, autore pēta turpmākajās nodaļās 1.3.5. un 1.3.5.1.). Šo tēmu plaši apraksta Krievijas reklāmas psiholoģijas grāmatu autore Ija Imšiņeckaja⁶⁹, un jau pagājušā gadsimta sākumā pētījis ne tikai Karls Gustavs Jungs, izvirzot savu arhetipu teoriju⁷⁰, bet arī ievērojamais krievu psihologs Ļevs Vigotskis.⁷¹



1.3.2.1. att. Grāmatas vāka kompozicionālais dalījums

1.3.2.2. att. Grāmatas vāka kompozicionālais dalījums

⁶⁶ Гессен Л. И., Архитектура книги, М.-Л.; Государственное научно-техническое издательство, 1931., 47. – 61. с.

⁶⁷ Attēls no grāmatas vāka: Barons K., Dārzu māksla., Rīga., Latvijas Valsts izdevniecība., 1960.g.

⁶⁸ Attēls no grāmatas vāka: Shunmyo Masuno, The modern japanese garden, London, Octopus Publishing Group Ltd., 2002.

⁶⁹ Имшинецкая И., Креатив в рекламе., М.: РИП-холдинг, 2004., Приложение 2. Воздействие графики.

⁷⁰ Collected Works of C.G. Jung, Volume 9 (Part 1): Archetypes and the Collective Unconscious C. G. Jung, Edited by Gerhard Adler & R. F.C. Hull, 1981.

⁷¹ Выготский Л.С., Психология развития человека. М.: Смысл; Эксмо, 2005. 664.-1018. с.; Выготский Л.С., Структурная психология., Сб., Основные течения современной психологии., Гиз., 1930.

1.3.3. Rakstzīmes un burtu veidoli

Ikdienas rakstu lietošanai ir ne tikai praktiska nozīme, bet katram izvēlētajam un lietotajam burtu veidolam piemīt arī liela mākslinieciskā nozīme un izteiksmība. Visā garajā rakstības attīstības vēsturē, cilvēki vienmēr ir centušies apvienot šos abus komponentus. Pēc tā tiecās, gan Ēģiptiešu skriptori, gan viduslaiku mūki, pēc tā tiecas arī mūsdienu meistari.

Atlasot izziņas materiālus šai nodaļai,⁷² autore izvērtēja, vai aprakstīt pašu burtu veidolu radītājus, gan Eiropas, gan ASV māksliniekus, kā piemēram Bodoni⁷³, Jansons, Furnē, Keslons, Baskervils, Dido, u.c., vai apskatīt rakstu valodas rašanās nosacījumus, kas ir kā viens no galvenajiem kultūras vēstures faktoriem, un ir daudzu tūkstošu gadu ilgs radošo meklējumu rezultāts. Izvērtējot svarīgāko, saistoši ar diplomdarba tēmu, autore nolēma sašaurināt pētījumu līdz konkrētām robežām, kas ietver sevī tikai burtu veidolu klasifikāciju.

Attiecībā uz burtu veidoliem ir jāatzīmē, ka “ar roku rakstītā” teksta izmantošana vēstījumā, palīdz samazināt psiholoģisko distanci starp produkta vai pakalpojuma pārdevēju un patērētāju, taču izvēloties šo burtu veidolu, ir jābūt piesardzīgiem, jo ir jāpatur prātā arī fakts, ka šis burtu veidols ir grūti uztverams un prakse rāda, ka “datorizētā rokraksta” burtu veidola stilizācija šo problēmu neatrisina. Daudz ātrāk un vieglāk uztverami ir bieži izmantotie un jau publikai pierastie standarta burtu veidoli, kā *Times* vai *Arial*.⁷⁴ Nedrīkst arī pieļaut burtu disproporciju, cieši saspiests raksts rada dekoratīvāku iespaidu nekā normāls, bet tā, kā tāda raksta lasāmība, ir apgrūtināta, tas jālieto uzmanīgi, tas pats attiecas arī uz pārāk šauru vai platu rindstarpu atstatumiem.

Tēma par burtu veidola nozīmi un psiholoģisko uztveri jau plaši tika pētīta pagājušā gadsimta sākumā.⁷⁵ Pētījumi norāda uz to, ka salīdzinoši vieglāk tiek uztverti lielie burti, pēc tam mazie burti ar pagarinājumu uz augšu (b,d,t, u.c.), pēc tam mazie burti ar pagarinājumu uz leju (g,j,p, u.c.), pēdējā vietā atstājot burtus bez pagarinājumiem (a, c, e, u.c.).⁷⁶

⁷² Villu Toots, 300 Burtu veidi, Rīga, Latvijas Valsts izdevniecība, 1960., 416.lpp.

⁷³ Bodoni G., Manuale tipografico., Parma., Presso la vedovo., 1818., 279.p.

⁷⁴ Mārtiņš Veide, Reklāmas psiholoģija, Rīga, Jumava, 2006, 76 lpp.

⁷⁵ Большаков М.В., Гречихо Г.В., Шицгал А.Г. Книжный шрифт. М.: Книга, 1964., 401.с.

⁷⁶ Schulte K. W., Buchstaben-Zwischenraum und Lesbarkeit, Praktische Psychologie, 2 Jahrg., Nr.21, 1920, Seite 28

1.3.4. Rakstzīmju un burtu veidolu klasifikācija

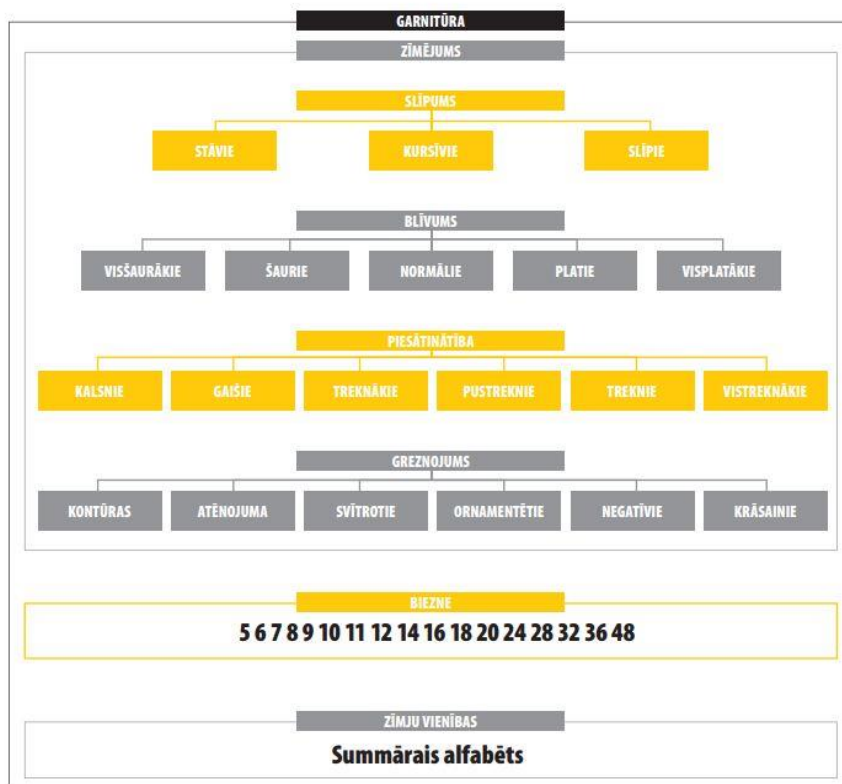
Autore apraksta šo tēmu par burtu veidolu klasifikāciju, jo savā radošajā darbā ir izvēlējusies veidot grāmatas dizainisko koptēlu arī ar burtu veidolu vizuālo iezīmju palīdzību. Ir iecerēts, ka burtu veidolu vizuālās iezīmes, autores darbā, spēs rast balansu starp dažādiem teksta laukumiem un nodaļām, mijiedarbojoties ar citiem grāmatas elementiem, veidojot tās vizuālo un informatīvo izskatu, lai lasītājs to varētu ērti un ātri uztvert. Spēle ar burtu veidolu, autores darbā, ir iecerēta, kā vizuālā komunikācija ar lasītāju. Pārdomātas burtu veidolu iezīmes, lasītājam atvieglās informācijas uztveršanu, izšķirot, kas grāmatā ir fotogrāfija, virsraksts, apakšvirsraksts, nodaļu pieteikums, utt.

Dažādu laikmetu burtiem ir raksturīgas dažādas, attiecīgā laikmeta iezīmes, bet viena laikmeta burti atšķiras ar individuālām, tikai savam laikmetam raksturīgākām iezīmēm.⁷⁷ Lai vieglāk varētu orientēties un noteikt burtu veidolu šķirnes, tos sadala grupās. Burtu zīmējumu klasificē pēc divām pamatpazīmēm: pēc noslēguma līnijas, ar kuru nobeidzas burtu pamata svītras un pēc kontrasta, t. i., pēc burtu veidola pamatsvītru un savienotājsvītru zīmējuma attiecībām.

Pēc šīm pazīmēm burtus iedala piecās pamatgrupās un vienā papildgrupā. Katrā grupā esošie burti iedalās garnitūrās (*sk. attēlu: 1.3.4.1*). Grāmatā, no kuras parauga ir veidots arī burtu garnitūras shematiskais attēlojums „Grāmatu burtu veidols”,⁷⁸ tās autori detalizēti izklāsta burtu veidolu kopējo teoriju, to zīmēšanas un konstruēšanas pamatprincipus.

⁷⁷ Капр А., Эстетика искусства шрифта. М.: Книга, 1979.

⁷⁸ Большаков М.В., Гречиго Г.В., Шицгал А.Г. Книжный шрифт., М.: Книга, 1964.



1.3.4.1. att. Burtu garnitūras dalījums pēc burtu īpašībām un burtu bieznes

Garnitūra apvieno vienāda rakstura, bet dažāda zīmējuma burtus. Katras garnitūras burtus atšķir pēc četrām pamatpazīmēm:

- slīpuma; blīvuma; piesātinātības; greznojuma.

Pēc pamatsvītru slīpuma izšķir stāvos un kursīvos burtus. Pirmie ir normāli burti ar vertikālām pamatsvītrām, bet kursīvo burtu pamatsvītrām ir apmēram 15° slīpums pa labi, bet atsevišķos gadījumos arī pa kreisi. Pēc blīvuma starp pamatsvītrām burtus iedala: visšaurākajos, šaurajos, normālajos, platajos un visplatākajos.

Katras garnitūras burtiem ir iespējami dažādi greznojuma veidi (kontūru, atēnojuma, svītrotie, ornamentētie, negatīvie, krāsainie utt.). Krievu zinātnieks un rakstības pētnieks savā darbā plaši apskata tieši garnitūras greznojumus dažādiem burtu veidoliem,⁷⁹ savukārt A. Milčins⁸⁰ raksta par populārākajiem burtu veidolu pielietojumiem. Stāvie, kursīvie, normālie, šaurie un platie burti savukārt var būt gaiši, pustreknī un trekni, kas rada lielu skaitu viena un tā

⁷⁹ Таранов Н.Н., Художественно-образная выразительность шрифтов. М.: Перемена, 2000.

⁸⁰ Мильчин А.Э., Культура издания, или Как не надо и как надо делать книги. Практическое руководство. - М.: Логос, 2002. С. 102 – 212.

paša zīmējuma paveidu. Katrai burtu garnitūrai ir savs nosaukums. Garnitūras tiek iedalītas grupās. Ir dažādas nestandarta garnitūras, kas imitē rokkrakstu, mašīnrakstu, u.c.⁸¹

Atkarībā no tā, kādām vajadzībām burtus lieto, tos var iedalīt šādās grupās: teksta; izcēles; titulu vai virsrakstu; afišu vai plakātu burtu grupas.

Pirmajā grupā ietilpst burtu veidi, kas paredzēti galvenokārt grāmatu žurnālu un laikrakstu teksta salikšanai.⁸² Šai grupai pieskaitāmi stāvie gaišie burti bieznēs no 6 līdz 12 punktiem. Dažādas bieznēs teksta burtu lietošanu nosaka iespiedprodukcijas veids. 6 punktu burtus lieto galvenokārt tādu izdevumu salikšanai, kuri nav paredzēti nepārtrauktai lasīšanai (vārdnīcas un kabatas formāta rokasgrāmatas). 8 un 9 punktu salikumu izmanto laikrakstu un žurnālu salikšanai un paskaidrojumu tekstu salikšanai grāmatās. Grāmatu pamatteksam ir piemēroti 10 punktu burti, bet 12 punktu burtus lieto bērnu un skolas grāmatās.⁸³

Izcēles burtiem pieskaitāmi kursīvie, pustreknie un treknie burti 6–12 punktu bieznē. Šos burtus lieto dažāda veida izcēlumiem teksta salikumā.

Titulu vai virsrakstu burtiem pieskaitāmi 16 punktu un lielāki gaišie, pustreknie un kursīvie burti. Tos lieto grāmatu, žurnālu, laikrakstu virsrakstu, vāku, titulu, kā arī daiļdarbu salikumos. Vienas un tās pašas garnitūras mazas bieznēs burtus var lietot kā teksta burtus, bet lielbieznēs – kā titulu burtus. Daiļdarbos plaši lieto arī nestandardizētās burtu garnitūras.⁸⁴

Ar lielbieznēs burtiem (sākot ar 48 punktiem) saliek afišas un plakātus.⁸⁵

Teksta laba lasāmība ir atkarīga no garnitūras bieznēs un burta zīmējuma; no rindas platuma, starprindu augstuma un šo lielumu attiecībām pret biezni; no starpburtu attālumiem, malu proporcijām, teksta izvietojuma lappusē, no papīra un iespiedkrāsas.⁸⁶

Burta lasāmība ir atkarīga arī no veidola augstuma un platuma attiecībām, pamata un savienotājlīniju platuma, burtu zīmējuma komplicētības. Ir zinātniski pierādīts,⁸⁷ ka viegli lasāmo rindu burtu veidola platumam jābūt 4/5–5/6 no tā augstuma. 10 punktu rindu burtu pamatsvītras zīmējuma platumam jābūt no 0,30 līdz 0,35 mm un kontrastam no 1 : 2 līdz 1 : 3. Teksta lasāmība ir atkarīga ne tikai no tā, vai burti ir viegli lasāmi, bet arī no to grupējuma un izvietojuma papīra laukumā.

⁸¹ Буковецкая О., Дизайн текста: шрифт, эффекты, цвет., М.: ДМК, 2000.

⁸² Ныrkova Л.М., Как делается газета, Практическое пособие. ТОО "Гендальф", 1998 г., 12. - 58. стр.

⁸³ Феличи Д., Типографика: шрифт, верстка, дизайн. СПб.: БХВ-Петербург, 2004.

⁸⁴ Шультмейстер М.В., Книжно-журнальная вёрстка. В вопросах и ответах., М.: Книга, 1978.

⁸⁵ Вильберг Г.П., Форсман Ф. Азбука книжного дизайна., СПб.: СПбГПУ, 2003.

⁸⁶ Брингхерст Роберт., Основы стиля в типографике., М.: Аронов Д., 2006.

⁸⁷ Рудер Э., Типографика. М.: Книга, 1982.

Lai samazinātu izdevuma apjomu var izmantot garnitūras šaurā apveida burtus, kas ir ekonomiskāki un dod iespēju gandrīz par 15% samazināt izdevuma apjomu. Šie burti ir grūtāk lasāmi, tāpēc tos nelieto liela apjoma tekstu salikšanai. Ekonomiju var sasniegt, lietojot treknāka attēla burtus, kas arī pie mazākas bieznes saglabā labu lasāmību. Burtiem, kuru galvenais uzdevums ir radīt iespēju poligrāfiski pavairot tekstu noteiktai lasītāju auditorijai, pilnīgi jāatbilst šīm galvenajām prasībām. Tā ābece vai nekvalificētam lasītājam paredzētu burtu zīmējumiem jāatšķiras no burtu zīmējuma zinātniskiem izdevumiem, kas paredzēti kvalificētiem lasītājiem. Burtu zīmējumam jāatbilst arī literatūras veidam.⁸⁸

Šī nodaļa autorei palīdzēja saprast burtu garnitūras svarīgumu, grāmatu dizaina pielietojumā. Apskatītie materiāli sniedza ieskatu burtu veidolu vēsturiskajā attīstībā.

1.3.5. Pielietotie simboli jeb zīme kā grafiskais noformējums

Autore pēta šo tematu, lai labāk izprastu savas veidotās dārza grāmatas struktūras ietekmi uz patērētāja uztveri.

Jau kopš seniem laikiem, kā statusa un piederības simboli, aktīvi tiek izmantotas dažādas zīmes. Uz varas attiecībām, vienmēr ir norādījuši tādi atribūti, kā ģerboņi un zīmogi. Vēsturiskajā ritējumā ir tikai mainījies, šo zīmju un simbolu noformējums. Šodien zīmes tulko jau veselas zinātņu nozares.⁸⁹ Ir pat izstrādātas veselas politipāžu (fr. Polytypage), jeb plaši pielietojamas vispārpieņemtas grāmatu noformējuma sagataves - tipiski grāmatu dekori atkārtotai izmantošanai dažādās publikācijās.⁹⁰ Tie ir tipveida simboli, katrs ar savu nozīmi, vinješu, tapešu, portretu, un pat veselu ilustrāciju veidā.⁹¹

Darbā apskatīt netradicionālu zīmju tulkojums, kur zīmju un simbolu interpretācijas ir kolektīvās bezapziņas arhetipi. Zīme jeb simbols ir nevis vizuāli uztverams, bet tāds, kas

⁸⁸ Иванова Т., Допечатная подготовка. Учебный курс. СПб.: Питер, 2004.

⁸⁹ Большаков М.В. Декор и орнамент в книге, М.: Книга, 1990., 8-12 с.

⁹⁰ Ляхов В.Н. Очерки теории искусства книги. М.: Книга, 1971.

⁹¹ Герчук Ю. Я. Эпоха политипажей., Русское типографское искусство первой трети XIX века., М.: Книга, 1982.

bezapziņas līmenī, spēj ietekmēt patērētāja noskaņojumu un izvēli. Šī tēma ir plaši pētīta dažādās pasaules daļās un dažādos laikos.⁹²

Zīmes mēdz būt apzinātas un neapzinātas. Konceptuāli apzinātās zīmes tiek uztvertas vizuālā kontakta ceļā. Uztvertās zīmes un simboli padara vēstījumu ātri un viegli atpazīstamu, pateicoties šo elementu pieņemtajai vispāratpazīstamībai sabiedrībā.

Neapzinātās zīmes ir apkopojis un raksturojis šveiciešu psihiatrs un filozofs, analītiskās psiholoģijas skolas dibinātājs, Karls Gustavs Jungs, viņš tās ir nosaucis par kolektīvās bezapziņas arhetipiem.

Meklējot atslēgas uz patērētāja psihi, produkta radītājs un tā reklamētājs, ir spiests paļauties uz tām simboliskajām atbilstībām un psihiski garīgajām struktūrām, ar kurām dzīvo cilvēks. Kopā ar apziņu un individuālo bezapziņu, saskaņā ar Austrijas psihologa Karla Gustava Junga koncepciju, vēl katra cilvēka dvēselē ir klātesoša kāda noslēpumaina joma, kura vieno visus cilvēkus. Kolektīvā bezapziņa ir pārmantoto atmiņu, tūkstošgadēs nostiprināto, garīgi-psihiskās evolūcijas tēlu un simbolu krātuve, kuras pielietojums, izsauc cilvēkiem vienas un tās pašas neapzinātās asociācijas. Atsaucoties uz šiem fundamentālajiem stereotipiem, uz šo cilvēka dvēseles dziļāko saturu, vēstījuma radītājs var rēķināties ar viņa sniegtās informācijas, dziļu iespiešanos cilvēku dvēselēs, un tās nogulsnešanos cilvēku psihe dziļākā "pagraba" plauktos. Daudzie psihologu pētījumi ir pārliecinoši apliecinājuši šo faktu, ka asociācijas, kuras izsauc saskare ar dažādiem arhetipiskiem simboliem, visiem cilvēkiem ir vienādas. Tie ir sava veida "psihiskās mentalitātes kopsaucēji", kas piemīt visiem, un dzīvo cilvēku dvēselēs, neatkarīgi no gribas izpausmēm. Balstoties uz šīm asociatīvajām sistēmām, un vērstoties pie dziļākajiem psihe „stāviem”, vēstījuma radītājs iegremdē savu vēstījuma ziņu cilvēka "visusvētākajā svētnīcā", un saista informāciju ar to, uz kā pamatojas paša cilvēka psihe darbība. Protams, lai mērķtiecīgi un efektīvi izmantotu šo metodi, ir nepieciešams zināt pamata arhetipu vērtību laukus, un piemērot tos pēc nepieciešamības, dažādu formu un tekstu virzienos.⁹³ Ikvienam, kas cer iegūt psiholoģiskās ietekmes efektu, ir nepieciešams iepazīties ar svarīgāko kolektīvās bezapziņas vērtību diapazonu, t.i., arhetipu īsu aprakstu. Tālākie apraksti ir saistoši, mūsdienu Eiropas

⁹² Бакштейн И. М., О логических характеристиках моделей средового поведения. Психология и архитектура. Тезисы конференции., Т. 1. Таллин. 1983

⁹³ Кричевский В.Г., Типографика в терминах и образах., М., Слово, 2000.

civilizācijas pārstāvjiem.⁹⁴ Dārza grāmatu grafiskā dizaina noformējumos bieži pielieto šādus arhetipus:

Taurenītis - pašas dvēseles un individuālās bezapziņas simbols, tiekšanās pēc gaismas un pilnības, atdzimšanas simbols, mūžīgā dzīve, liecība par prieku un izsmalcinātību, pierādījums par laulības laimes iespējamību.

Ziedu virtene - savienošana, saplūšana, važas, brālības simbols, augošo zieda uzvaras zīme, sava spēka apzināšanās svētki.

Lilija - šķīstības un nevainības emblēma, primārā sievišķība, piederības muižniecībai liecība, godprātība, atbildība par sevi.

Lotus - analogs rozēm, dabiska attīstība, harmoniska dažādu detaļu saskanība vienā veselumā, slēpto potenču pārbagātība, pēdējā gara atklāsmē, iekšējās pasaules darbība.

Putns - labestība, garīgums, iztēles lidojums, iedomu brīvība, laime, paradīze, brīvība no konvencijas, dvēsele, ziņotājs, neiespējamā iespējamība, atmodas spēks, attīrīšanās, gaisma, ekstāzes stāvoklis.

Roze - nobeigtības pilnība, pārpilnība, pilnīgums, debesīs, laimi, prieku, veiksmi, atdzimšana.

Trīsstūris - fokusētība, mainīgums, pārvietošanās, izkustēšanās.

Zieds - nepastāvīgums, pavasaris, skaistums, prieks, bauda, pārejošs prieks, iespaidi, enerģijas centrs, maigums un pieķeršanās.⁹⁵

Šie arhetipi var būt noderīgi ikvienam grafiskajam dizainerim, kas vēlas radīt saturiski nozīmīgu darbu, jo, ņemot vērā arhetipu teoriju, ir jāpiedomā pie to izvēlēta objekta nozīmes.

1.3.6. Krāsas, krāsu laukumi un grāmatas kopējā uztvere

Izjūtas, kādas ir spējīgas sniegt krāsas grāmatas ilustrācijās, ir salīdzināmas ar mūzikas skanējumu. Ar krāsu palīdzību vien, grāmatas lasītājam var izteikt bezgala plašu emociju

⁹⁴ Имшинецкая И., Креатив в рекламе., М.: РИП-холдинг, 2004., 84.-89. с.

⁹⁵ Collected Works of C.G. Jung, Volume 9 (Part 1): Archetypes and the Collective Unconscious C. G. Jung, Edited by Gerhard Adler & R. F.C. Hull, 1981.

gammu. Informācija, kuru sniedz krāsa ir citāda rakstura nekā forma. Krāsa ir uztveres reakcija uz noteiktu enerģijas veidu.⁹⁶ Šī iemesla pēc, tiek pētīti dažādi cilvēka uztveres fenomeni.

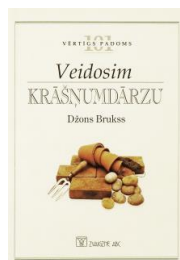
Uztvertais grāmatas tēls neveidojas no atsevišķiem elementiem vien, bet gan ir koptēls. Var izdalīt divus faktoros, kas ietekmē uztveres selektivitāti - izteiksmīgi objekti, un saturīgi nozīmīgi objekti. Lai izveidotu izteiksmīgu objektu, ir jāņem vērā vairāki aspekti. Kā viens no tiem ir - figūra un fons.

Pilnīgi jebkas pasaulē tiek uztverts, kā figūra uz fona. Figūra bez fona pati par sevi neeksistē. Ja mazu sarkanu apli novieto uz baltas papīra lapas, tas kļūst par figūru. Baltais laukums tiek mazāk ievērots, kaut gan ir daudz lielāks. Objektus, kurus vēlamies īpaši akcentēt, var izvirzīt priekšplānā, novieto tos uz kontrastējoša fona.

Liels vienkrāsains, neaizpildīts laukums grāmatas atvērumā nav paredzēts tā izniekošanai bet gan tam, lai izceltu figūru.⁹⁷ (Skatīt attēlus: 1.3.6.1.⁹⁸; 1.3.6.2.⁹⁹; 1.3.6.3.¹⁰⁰; 1.3.6.4.¹⁰¹; 1.3.6.5.¹⁰²)



1.3.6.1.att. Figūra pret fonu



1.3.6.2.att. Figūra pret fonu



1.3.6.3.att. Figūra pret fonu

⁹⁶ M. Kundziņš, Dabas formu estētika, SIA „Madris”, Rīga, 2004, 50-51 lpp.

⁹⁷ Mārtiņš Veide, Reklāmas psiholoģija, Rīga, Jumava, 2006, 73-80 lpp.

⁹⁸ Bergstremis Bū, Vizuālā komunikācija, Rīga, Jāņa Rozes grāmatu apgāds, 2009.g.

⁹⁹ Džons Brukss, Vēidosim krāšņumdārzu, Rīga, Zvaigzne ABC, 2007.g.

¹⁰⁰ Aija Kaškure, Koki un krūmi Latvijas dārzam, Rīga, Jumava, 2011.g.

¹⁰¹ Diarmuid Gain, Design your garden, A dorling Kindersley book, 2004.g. page 261

¹⁰² Diarmuid Gain, Design your garden, A dorling Kindersley book, 2004.g. page 129



1.3.6.4.att. Figūra pret fonu























1.3.6.4.att. Figūra pret fonu

Kā otru aspektu, ko pielieto, lai izveidotu izteiksmīgu objektu ir forma. Noslēgtām, regulārām, simetriskām, vienkāršām un lakoniskām formām ir tendence izskatīties salīdzinoši izteiksmīgākām. Īpaši izteiksmīgas formas ir aplis, kvadrāts, “zelta griezuma” taisnstūris, elipse ar tuviem fokusa punktiem un regulārs trīsstūris.

Kā trešais aspekts, izteiksmīga objekta izveidē, ir krāsas un to kombinācijas. Sarkanā, oranžā un dzeltenā krāsa salīdzinājumā ar visām pārējām krāsām ir visuzkrītošākās. Tomēr vēl vairāk krāsu iedarbību palielina to kontrasti. Piemēram, oranžs objekts uz balta fona izceļas mazāk nekā oranžs objekts un tumši zila fona. Piemēram, vācu profesors T. Kēnings savā darbā apraksta eksperimentālu pētījumu par saukļu uztveramību, kā rezultātā pēc kontrasta efektivitātes ir salikti krāsu pāri (burtu krāsa + fona krāsa).¹⁰³ (sk. attēlu: 1.3.6.6.)

¹⁰³ Кёниг Т., Психология рекламы: ее современное состояние и практическое значение. Современные проблемы., 1925., стр. 56

Rangs	Burtu krāsa	Fona krāsa
1.	Melna 	 Dzeltena
2.	Zaļa 	 Balta
3.	Sarkana 	 Balta
4.	Zila 	 Balta
5.	Balta 	 Zila
6.	Melna 	 Balta
7.	Dzeltena 	 Melna
8.	Balta 	 Sarkana
9.	Balta 	 Zaļa
10.	Balta 	 Melna

1.3.6.6.att. T. Kēnina krāsu pāri, pēc uztveršanas efektivitātes

Svarīgs grāmatā ir visu elementu attiecīgs novietojums. Saskaņā ar lasīšanas virziena ieradumu Eiropas kultūrās vairāk fiksē kreiso augšējo stūri, kā arī vidu. Tēla izteiksmīgums un personīgā nozīme ievērojami pārspēj atrašanās vietas nozīmi. Kļūdaini arī būtu šīs atziņas uztvert kā stingrus likumus. Katrā konkrētā situācijā tās ir izvērtējamas atšķirīgi. Piemēram, ja grāmatas atvērums ir pilns ar taisnstūrformas tekstu un attēlu laukumiem, un tajā ievietojot vienu aplveida objektu ar vēstījumu, tas burtiski “degradētu” uztveramības ziņā, visus pārējos objektus. Košās un svarīgās krāsās veidots vēstījums, ielikts starp tādiem pašiem košiem vēstījumiem vai attēliem, tajos pazustu, bet nonācis pelēcīgā vidē, piemēram uz pelēcīgās gammas attēla, lieliski kontrastētu un būtu pamanāms.

Lai izveidotu saturīgi nozīmīgu objektu, ir jāņem vērā vairāki aspekti. Saskaņā ar tipogrāfikas psihologu veiktajiem pētījumiem eksistē tēli ar aktivizējošiem elementiem, kuriem

cilvēki, salīdzinot ar citiem tēliem, vairāk pievērš uzmanību. Kā pirmo, izšķir, vispārīgo nozīmīgumu.¹⁰⁴ Tiek atsevišķi izdalīts - mērķa grupas nozīmīgums. Svarīgi ir labi pazīt mērķa grupu, kurai domāts konkrētais produkts vai pakalpojums, proti, kāda tēma šīs mērķa grupas pārstāvjiem vai vismaz lielākajai tās daļai, interesē visvairāk, salīdzinot ar citām tēmām? Piemēram, radot dārza grāmatu latviešu lasītājiem, patērētāja izvēli par labu šai grāmatai, varētu noteikt faktors, ka šī grāmata stāstīs par augiem un dārza kompozīcijām, kuras ir piemērotas tieši Latvijas klimatiskajiem apstākļiem.

Izvēloties, konkrētus emocionālu pārdzīvojumu aktivizējošus elementus, ir ļoti būtiski, ievērot atbilstību starp potenciālajām emocijām un pašu produktu. Pat tad, ja tiks ievēroti visi, ar uztveres procesu saistītie aspekti, ir iespējama kļūdaini uztverama vēstījuma izveidošana. Bet, kaut gan universālu norādījumu nav, katrs konkrētais projekts ir empīriski pārbaudāms.¹⁰⁵

Toņi un krāsas, kas tiek izmantoti grāmatas noformējumā, nes sev līdzī zinaamu emocionālu slogu – krāsu toņi var būt skumji un smieklīgi, ļauni un labi, mierīgi un agresīvi, utt.

Šveices psihologs M. Lušers, savos pētījumos ir parādījis, ka krāsa ne tikai izraisa konkrētu reakciju cilvēkos, bet noteiktā veidā formē to emocijas.¹⁰⁶ Tas nozīmē, ka, izmantojot noteiktas krāsu kombinācijas, var kontrolēt patērētāju attieksmi pret pašu grāmatu. Radot vajadzīgo krāsu vidi, kas balstīta uz uztveres psiholoģijas metodēm, ir iespējams formēt, patērētājam nepieciešamās emocijas.

1.3.7. Grafiku, ilustrāciju un fotogrāfiju pielietojums grāmatas noformēšanā

Lai grāmata, tās lasītājam būtu vieglāk uztverama un apgūstama, veidošanas procesā, to ir nepieciešams strukturizēt. Šajā nodaļā autore apskata dažādu grāmatas komponentu savstarpējo dinamiku.

Labi izveidotas grāmatas pazīme ir tās ekonomiskais aspekts, precizitāte, grāmatas uzbūve balstīta uz precīzi definētām formām, kuras atbilst priekšmeta funkcijai.¹⁰⁷ Ir zināms, ka lielu piepūli prasa komplicētas un abstraktas informācijas apgūšana. Grāmatas vēstījuma

¹⁰⁴ Бакштейн И. М., О логических характеристиках моделей средового поведения. Психология и архитектура. Тезисы конференции., Т. 1. Таллин. 1983

¹⁰⁵ Mārtiņš Veide, Reklāmas psiholoģija, Rīga, Jumava, 2006, 92-96 lpp.

¹⁰⁶ Lüscher Colour Test, Test (C) by Test Verlag, Basel, 1948., <http://kahome.eu/cgi-bin/lscr.pl>

¹⁰⁷ Ян Чихольд., Новая типографика., Пер. с нем., М.: Издательство Студии Артемия Лебедева, 2011. с. 14.

veidošanā, vispārīgos vilcienos, droši var balstīties uz atziņu, ka viegli uztverama, izteiksmīga un saturiski nozīmīga informācija būs vieglāk iegaumējama. Neapšaubāmi, šāda grāmatas grafiskā satura apgūšana ir īpaši atzīmējama ar grafiku, ilustrāciju un fotogrāfiju izmantošanu, kas nozīmīgi palīdz atcerēties grāmatas vēstījumu. Attēli ir īpaši labi emocionālās informācijas mediji, jo tie ir viegli uztverami un labi paliek atmiņā un tos mazāk racionāli analizē, nekā tekstu. Grāmatām tiek izvēlēti īpaši iedarbīgi attēli, emocionālo pārdzīvojumu motīvi, kas ir specifiski kondicionēti konkrētai mērķa grupai.¹⁰⁸

Katrai grāmatā izvietotai ilustrācijai vai fotogrāfijai piemīt pašai sava iekšēja dinamika. Šī attēla dinamika tiek ierobežota ar tā izmēru un proporcijām, attēloto objektu konfigurācijām, kompozicionāliem risinājumiem, sižetiskiem momentiem un daudziem citiem apstākļiem. Atvērumā ar vairākiem vai pat daudziem attēliem, to kopēja sižetiska ierobežošana kļūst vēl sarežģītāka. Ir jāspēj nodrošināt pēc savām īpašībām dažādu attēlu savstarpējo sadarbību un patstāvīgu dinamisko struktūru. Katras fotogrāfijas vai attēla perspektīvās līnijas neaprobežojas ar kadra rāmjiem, skatītājam ikviena līnija tēlaini paturpinās tā iztēlē, fotogrāfiju tēlainās līnijas, turpinoties pārklāj cita citu, veidojot sarežģītu iedomu reljefu. T. Samāras grāmatā „Dizaina struktūra”¹⁰⁹ aprakstītas attēlu kārtēšanas metodes tā saucamajā trešajā dimensijā, rāmju „salaušanas paņēmienu”, kas palīdz sasniegt īpašu grāmatas maketa plastiku un idejisko izteiksmi.¹¹⁰

1.3.7.1. Kompozicionālo struktūru ietekme uz uztveri

Kā jau tika minēts nodaļās 1.3.4. un 1.3.5., tiek apskatīta grafikas un grafisko kompozīciju ietekme uz cilvēka emocijām. Dažādi grafiski risinātas kompozīcijas ne tikai vāka laukuma dalījuma dizainā, bet arī lappušu, titulu, priekštitulu un pat atsevišķu „lodziņu” dizainā, tiek tulkotas un uztvertas pēc to formu dažādās dinamikas.¹¹¹ Tiek uzskatīts, ka, piemēram, taisnās līnijas, ir saistītas ar mieru, skaidrību, un pat pieklājību, bet izliektās - ar iznesīgumu un nepiespiestību.¹¹² Par kompozicionālo struktūru ietekmi uz patērētāja uztveri raksta arī

¹⁰⁸ allpsych.com > Psychology 101 > Chapter 4: Section 2: Classical And Operant Conditioning; Dr. Christopher L. Heffner

¹⁰⁹ Самара Т., Структура дизайна., Пер. с англ., М.: РИП-холдинг, 2008. с. 220-221.

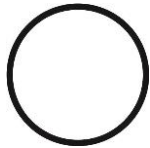
¹¹⁰ Лаптев В., Модульные сетки. Проектирование многополосных изданий., М.: РИП холдинг, 2007. с. 128.

¹¹¹ Рудер Э., Типографика., Перевод с немецкого, послесловие, комментарий: М. Жуков., М., 1982. с. 281.

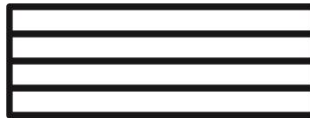
¹¹² Имшинецкая И., Креатив в рекламе., М.: РИП-холдинг, 2004., Приложение 2. Воздействие графики.

amerikāņu romānu rakstniece Amanda Brice, viņa savā blogā¹¹³ patstāvīgi publicē rakstus par jaunākajiem pētījumiem reklāmas psiholoģijā.¹¹⁴

No daudzām kompozīciju struktūrām, varētu izcelt dažas, kas vistiešāk raksturotu grāmatas elementu izkārtojumu psiholoģisko aspektu. Piemēram, attēlā nr. 1.3.7.1., tiek attēlota kompozīcija, kas asociējas ar prieku, laimi, un šis elements gandrīz vienmēr kalpo, kā vizuālais centrs. Nākamā kompozīcija – monotonija (sk. attēlu: 1.3.7.2.), tiek uztverta, ka nesteidzīga, vienmērīga, harmoniska rituma attēlojums, bet kompozīcijā – kolonāde (sk. attēlu: 1.3.7.3.) tie asociēts ar svinīgumu un klasisko stilu.



1.3.7.1.att. Kompozīcijas struktūra - laime



1.3.7.2.att. Kompozīcijas struktūra - monotonija



1.3.7.3.att. Kompozīcijas struktūra - kolonāde

Kā jau tika minēts nodaļā 1.3.5., tiek apskatīti interesanti fakti par grafikas un grafisko kompozīciju ietekmi uz cilvēka emocijām un uztveres īpatnībām aktuālģenēzes procesa laikā. Darba autore pēta attēlu un krāsu akcentu, kā informācijas mediju nozīmi, lai ņemot vērā dažādu jomu speciālistu pētījumus, izveidotu veiksmīgu dārza grāmatas dizainu.

¹¹³ <http://www.rubyslipperedsisterhood.com/guest-cover-artist/>

¹¹⁴ White, Jan V., Color for Impact, Strathmoor Press, April, 1997

1.4. TEORĒTISKĀS DAĻAS SECINĀJUMI

Diplomdarba teorētiskās daļas noslēgumā, autore no visiem veiktajiem pētījumiem un spriedumiem, apkopojot svarīgākās atziņas, ir secinājusi, ka instrumenti grāmatas materiāla veiksmīgai uztverei, ne vienmēr ir viegli pielietojami. Ir jāņem vērā vesela virkne nosacījumu, lai radītu dizainiski veiksmīgu grāmatu, kas atbilst saturā sniegtai informācijai. Harmonisko veselumu ietekmē gan ritma struktūra, gan lappušu proporcionālās attiecības (zelta griezums), gan izvēlētais burtu veidols, gan fotogrāfijas un krāsu akcenti. Vēl vairāk, lasītājam ir jāsaņem, cik skaidra un caurskatāma ir dotā materiāla uzbūve, tās izklāsta stratēģija, loģika un struktūra. Katra šī darba nodaļa ir pētīta ar mērķi, kas kalpo kā izziņas materiāls, veiktajam empīriskajam pētījumam un radošajai daļai. Nodaļās apskatītie grāmatas dizaina paņēmieni ir izvēlēti ar nolūku, lai rastu vidusceļu starp grāmatas projektu un patērētāja prognozēto uztveri, analizējot gan Junga arhetipus, gan Šlusera krāsu teoriju, gan iradiācijas fenomenu un uztveres aktuālģenēzi.

Ar šī darba palīdzību autore apkopojā, ne tikai grafiskā dizaina materiālās substances paņēmienus grāmatas radīšanai, bet arī informācijas nemateriālās substances dizaina nozīmīgumu.

2. PĒTĪJUMS PAR DĀRZA GRĀMATU GRAFISKO DIZAINU NO 1901. LĪDZ 2014. GADAM

2.1. EMPĪRISKĀ PĒTĪJUMA METODES APRAKSTS

Diplomdarba autore savam pētījumam ir izvēlējusies kvalitatīvo kontentanalīzi ar mērķi, lai izprastu pētāmo fenomenu - dārza grāmatu dizainu un to uzbūves kompozīciju pēdējā gadu simtenī. Lai izprastu fenomenu vispirms ir nepieciešams tā detalizēts apraksts, piedāvājot visaptverošu informāciju par pētāmo priekšmetu, kura aprakstam ir atlasītās dažādu valstu dārzu grāmatas, kuras ir izdotas laika posmā no 1901. gada līdz 2014. gadam. Tā kā diplomdarba radošajā daļā autore piedāvās savu redzējumu dārza grāmatas dizainam, par galvenajiem pētāmo grāmatu atlases kritērijiem autore ir izvēlējusies atbilstību teorētiskajā daļā izvērtētajiem dizaina grāmatu veidošanas principiem un atbilstību pašas veidotajam, radošās daļas, grāmatas dizainam.

Kvalitatīvajā kontentanalīzē tiek izmantoti dati, kas tiek kategorizēti induktīvi, veidojot kategorijas. Šo kategoriju uzdevums, izmantojot kontentanalīzi, ir piedāvāt zināšanas un izpratni par pētāmo fenomenu¹¹⁵. Zinātnieku vidū nav vienprātības par kvalitatīvās kontentanalīzes definējumu no brīža, kad dati jau atrodas kategorijās. Dažiem autoriem kvalitatīvā satura analīze nozīmē divpakāpju procesu - skaitlisku kategorizēto datu apstrādi, un tālāku datu apstrādi, lai izvērtētu to nozīmīgumu, bet citiem kvalitatīvā kontentanalīze ir tikai kvalitatīva datu apstrāde, nepielietojot statistiskas metodes¹¹⁶. Darba autore savā pētījumā izmanto otro pieeju – analizējot datus tikai, lietojot kvalitatīvus instrumentus.

Darba gaitā autore veic kontentanalīzi 34 dārza dizaina grāmatām, vadoties pēc izstrādātiem un izpētītiem kritērijiem, ar kuru palīdzību tiek apskatīts un analizēts grāmatu vāku, priekšlapu, priekštitulu jeb aizsargtitulu grafiskais dizains, titulu un prettitulu dizains. Tiek pētīta grāmatu grafiskā kompozīcija krāsu, burtu veidolu izvēlē un noformēšanā, kā arī grāmatas uzbūves kompozīcija, stilistiskie risinājumi un idejas nozīmīgums.

Pētījuma analīze ietver lielu skaitu komponentu, kur tiek ņemts vērā savstarpējo attiecību un atkarību kopums. Analizējot dārza grāmatas, ir būtiski izprast šīs literatūras specifiku, pat katrai nozares grāmatai atsevišķi. Tikpat sarežģīti ir literārā materiāla novērtējuma orientieri:

¹¹⁵ Hseih, H.F., Shannon, S. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative health Research*, Vol. 15, No 9

¹¹⁶ Jacoby, L., Siminoff, L. (2008). *Empirical methods for Bioethics: A premier advances in Bioethics*, Elsevier, Volume 11, p 39 - 62

lasītāju pieprasījums, vajadzības un iespējas, kuras bieži ir noteicošās izdevuma veida tipoloģisko parametru izvēlē, bez kuriem produkta vērtējums nevar būt adekvāts. Autores veiktā kvalitatīvā kontentanalīze ir satura subjektīva interpretācija, atbilstoši izvēlētiem kritērijiem, kurus pētījuma specifikas dēļ nav iespējams attiecināt uz visiem pētījuma objektiem. Konceptuāli empīriskā analīze būtu veicama visos aspektos un visos līmeņos, iekļūstot katra izdevuma arhitektūrā pilnā apmērā. Iemesli kāpēc dažus izdevumus nevar izanalizēt šai pilnajā apmērā ir visdažādākie, piemēram: analīzes elementu neesamība, apraksti bez ilustrācijām un spilgtiem piemēriem, ekspozīcijas funkciju sasaistes trūkums ar teksta elementiem, utt. Šajā darbā autore ir definējusi sekojošus empīriskās analīzes kritērijus ar mērķi maksimāli atklāt katra izdevuma arhitektonisko risinājumu:

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti
3. Burtu veidoli
4. Laukumu attiecības
5. Darba kopējais ritmiskums
6. Izteiksmīgums un uzskatāmība

2.2. PASAULES DĀRZA GRĀMATAS

2.2.1. Vācu dārza grāmatu paraugu analīze, ietverot laika posmu no 1901. līdz 1909. gadam

Autore analizē visnenākā pētījumā apskatāmā laika perioda dārza grāmatu - Karl Götze - Album für Teppichgärtnerei und Gruppenbepflanzung - Erfurt, Verlag von Ludwig Möller, 1892 - 1st ed.¹¹⁷ (sk. 2.2.1.1. att.) Tiek analizēts pieejamais šīs grāmatas trešais izdevums, izdots 1901. gadā, vācu valodā. (sk. 1. Pielikumu) Otrais izdevuma gads - 1897. Grāmatas formāts visiem izdevumiem ir 24 cm horizontāli un 31 cm vertikāli. Grāmata ir iesieta cietajos vākos ar dekoratīvā burtu veidola uzrakstu. Pataustot grāmatas vāku, var secināt, ka burti iespiesti vākā, tie ir sudrabetā krāsā.



2.2.1.1. att. Karl Götze, Album für Teppichgärtnerei und Gruppenbepflanzung, 1901: grāmatas vāks, tituls un pilns atvērums

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Vāka kompozīcija ir centriska ar krāsainu aktuālu zīmējumu un jūgendstila iezīmēm, kur galveno attēlu, kurš lieliski raksturo grāmatas idejisko saturu, ieskauj liektas līnijas. Attēls dekorēts ar rožu ziedu un lapu elementiem, kuri nozīmīgi pasvīturo aristokrātisko mērķauditoriju. Nosaukums ir izvietots diagonālā augšupejošā virzienā, dekoratīvā burtu veidolā. Šāds uzraksta novietojums slīpā veidā rada it kā kustības iespaidu. Lasītājs psiholoģiski tiek ievirzīts šķirstīt, pētīt piedāvātos paklājdobju veidus. Teorētiskā daļā tika pētīti arhetipi, un šajā vāka noformējumā izteikti var redzēt tauriņa

¹¹⁷ <http://auktion.catawiki.de/kavels/425987-gartenarchitektur-karl-g-tze-album-f-r-teppichg-rtnerei-und-gruppenbepflanzung-1892>

zīmējuma simbolu, kas pēc Austrijas psihologa Karla Gustava Junga pētījumiem, ir kā tiekšanās pēc pilnības, liecība par izsmalcinātību, prieku, un rožu simbolu, kam līdzīga nozīme, kā pārpilnība, pabeigtība, laime, prieks, veiksmē.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Krāsu saskaņu un tonālos akcentus šajā izdevumā, ņemot vērā tā vecumu un izgatavošanas tehnoloģijas, atsevišķi analizēt nav iespējams. Grāmatas autors akcentus, gan meistarīgi ir panācis ar līniju biezumu un daļēji krāsainiem attēliem, pieņemot, ka krāsainā iespiedtehnika bija 19.gs. inovācija un grāmatas izdevējiem liels sadārdzinājums.

3. Burtu veidoli. Burtu veidoli grāmatā tiek pielietoti dažādi un, neskatoties uz atšķirīgajiem titullapas burtu veidoliem, puķu grupēšanas sadaļas virsrakstu burtu veidoliem un tālāk attēlu parakstu burtu veidoliem, kopiespaids veidojas vienots, laikmetam atbilstošs (sk. 1. Pielikumu). Vēsturiski ievaddaļu teksts iesākās ar dekoratīvo pirmo burtu, ko varam redzēt arī šajā dārzu grāmatā. Aprakstošā daļā tekstam izvēlēts burtu veidols ar serifiem labākai lasāmībai. Titullapā teksti ir septiņu veidu burtu veidolos, kas raksturīgs tā laika grāmatu titullapu noformējumos. Pielietots arī teksta daļas izcēlums – grafisks dekors, ziedu vinjetes rāmītis.

4. Laukumu attiecības. Laukumu attiecības simetriskas un samērīgas visas grāmatas garumā. Lapas spoguļi attēli un teksts tiek izvietoti simetriski, labi pārskatāmi un informācija skaidri uztverama. Kā ilustrācijas tiek pielietoti grafiski zīmējumi - puķu dobjū virsskati, ja nepieciešams, sānskats un attiecīgā risinājuma zīmējums – gravīra reālai situācijai, vai melnbalta fotogrāfija. Ja attēls ir liels, kā gravīra, to ievieto lapā garenvirzienā, t. i., gulēniski.

5. Darba kopējais ritmiskums. Darba kopējo ritmiskumu nodrošina lieliski izturēts visu laukumu attiecību regulārs atkārtojums visas grāmatas garumā. Analizējot grāmatas uzbūves kompozīciju, var skaidri nolasīt ritmisko ievadījumu ar priekšvārdiem, tad seko specializētā vārdu vārdnīca uz divām lapaspusēm, kas mūsdienās būtu novietota grāmatas beigu daļā, tad sadaļa par ziedaugu grupēšanu atkarībā no ziedu krāsas un augšanas īpatnībām, kam atsevišķi paredzēta lapaspušu numerācija ar romiešu cipariem. Beidzas sadaļa ar gravīru (sk. 1. Pielikumu). Tālāk grāmatas struktūrā ritmiski seko paklājdobju grafiskais zīmējums un tā tekstuālais apraksts.

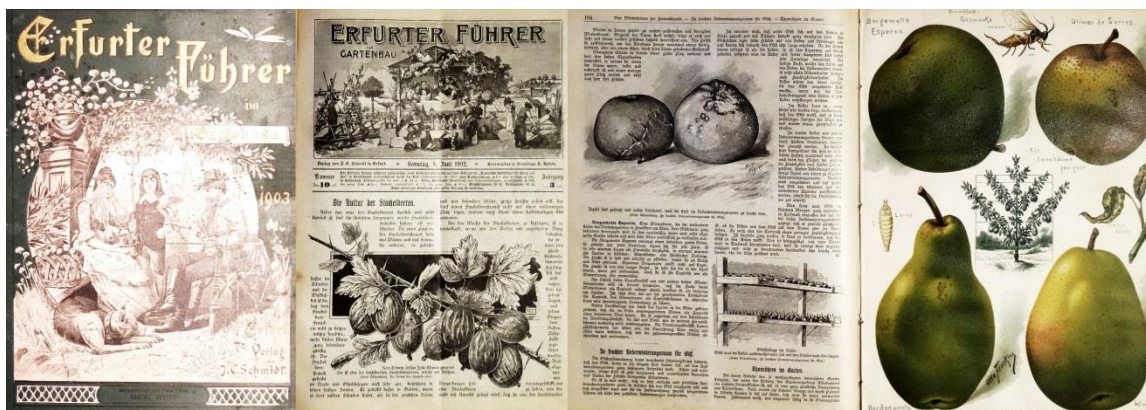
6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Izteiksmīgumu un uzskatāmību jau var izcelt kā labu pirmajā šīs grāmatas izdevumā - 1892. gadā, tajā var redzēt, ka priekšlapas noformējumā izmantots augu motīvu raksts, kas līdzinās tapetes rakstam. Tajā laikā tā bija modes tendence (1892), kas

izpaušās grāmatu noformējumos. Tika izmantoti dekoratīvi stilizēti augu motīvi, ornamentu, lai veidotu mākslinieciski noformētus grāmatas vākus, priekšvākus, pēcvākus, atvērumus, ilustrācijas, burtu veidolus.¹¹⁸ Trešajā izdevumā ir ievietota jau vienkāršas priekšlapa, brūnganā tonī, kur kompozicionāli izvēlētais tonis saistās ar grāmatas vāka noformējuma krāsu.

¹¹⁸ <http://www.uzdevumi.lv/p/kulturologija/11-klase/maksla-un-arhitektura-19-gs-beigas-20-gs-sakuma-10293/re-aeb92d92-5eed-46e1-b7a3-da0dd80482d9>

Darba autore pēta nākamos trīs izdevumus, kas izdoti 1903., 1906., un 1909. gada izdevumos vācu valodā, Erfurter Furrer im Gartenbau. Laika posmā no 1903. līdz 1915. gadam tika izdoti žurnāli, iepriekšminētam autoram, kas apvienoti pa gadiem un iesieti grāmatās, tā izveidojot veselu sēriju par dārzkopības tematiku, apvienojot ļoti daudzas dārzkopības nozares vienkopus.¹¹⁹

1903. gada izdevuma grāmata ir iesieta cietajos vākos, kas noformēts ar dekoratīvā burtu veidola uzrakstu, iespiestu vākā, zeltītā krāsojumā, un melnbaltu zīmējumu (*sk. 2.2.1.2. att.*).



2.2.1.2. att. Erfurter Furrer im Gartenbau,1903: grāmatas vāks, pilns atvērums un lappuse

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Kompozicionālajos noformējumos sākot ar izdevuma vāku var redzēt jūgendstila iezīmes, kur dominē augu motīvi, liektas līnijas. Šajos izdevumos par kompozīciju harmoniskumu nav īpaši piedomāts, jo uzsvars ir likts uz izdevuma saturu, ilustrācijām un maksimālu laukuma aizpildi, ko var izskaidrot, ar tā laika lielajām papīra un izgatavošanas izmaksām kopumā. Cilvēku grupas zīmējums, kas atrodas kompozīcijas centrā - dekoratīvi augu ornamentu ieskauj tos, simboliski aicinot, uz skaistu apkārtnes veidošanu.¹²⁰ Te var redzēt jūgendstila ietekmi grāmatas priekšlapas noformējumā. Savukārt, 1906. gada un 1909. gada izdevumos priekšlapa jau ir bez raksta, vienkārša.

¹¹⁹ https://www.vialibri.net/item_pg_i/608259-1904-betten-hrsg-erfurter-hrer-gartenbau-mit-nebenblatt-praktische-ratschl-haus.htm

¹²⁰ Krastiņš J. Jūgendstils Rīgas arhitektūrā. — R., 1980., Krastiņš J. Rīga — jūgendstila metropole. — R., 1998., Latvijas mākslas vēsture. - Pētergailis, Rīga, 2004.

Titullapa papildināta ar nelielu jūgendstila grafisku melnbaltu dekoru 1903. un 1909. gada izdevumos (sk. 1. Pielikumu). Pēc iespiestā zīmoga titullapā, var secināt par grāmatas atrašanos Rīgā (P. Engel, Riga, Schreyenbusch 8. Linie N.1)¹²¹, tagadējā Čiekurkalna līnijā, kur vēsturiski pētot dārzu grāmatas veidošanos Latvijā, redzam, ka dārzu grāmatas ienāca Latvijā no Vācijas un bija pieejamas vācu valodā.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. 1903. gada izdevuma grāmatas priekšlapā smalks ziedu motīvu raksts, tapetes raksts, kas dod viena toņa iespaidu. Zīmējumi grāmatās ir labi uztverami un nepieciešamo informāciju nesoši. Interesanti, protams, ir aplūkot ievietotās fotogrāfijas, kurās var aplūkot reālu tā laika atainojumu. Krāsainās lapaspuses grāmatās ir ielīmētas, kur pārējās lapaspuses ir iešūtas (sk. 1. Pielikumu). 1903. gada izdevumā var redzēt jūgendstila iezīmes attēlu noformējumos, kas nākamajos izdevumos vairs neparādās.

3. Burtu veidoli. Grāmatu sadaļas pieteikumos izmantots divu veidu burtu veidols bez serifiem, nodaļu virsrakstiem izmantots tas pats burtu veidols, kas tekstam, tikai lielākā izmērā un treknrakstā. Teksts lapas atvērumos kārtots divu rindu slejās, kurās kombinē dažādus zīmējumus, to detaļas, rasējumus, un melnbaltas fotogrāfijas. Grāmata sākas uzreiz ar titullapu, kurā virsraksti ir viena veida burtu veidolā, tikai pie dažādas nozīmes uzrakstiem dažādā lielumā un biežumā.

4. Laukumu attiecības ir diezgan haotiskas un nepārdomātas, jo izdevumos, galvenais uzsvars ir likts uz saturu un maksimālu drukājamo laukumu aizpildi.

5. Darba kopējais ritmiskums. Tā kā grāmatā par pamatu ņemti un secīgi salikti žurnālu numuri, tad saturiski ir samērā liela dažādība tēmās. Grāmatu palīdz uztvert ritmisks vien sadaļu iekārtojums, kur, pēc nepieciešamības lasītājam ir iespēja kādā no sadaļām pakavēties ilgāk. Visos trijos pētāmos eksemplāros, var redzēt, ka lappušu numerācija ievaddaļai par augu grupēšanu ir ar romiešu cipariem, ieskaitot titullapu, uz kuras numerāciju neuzrāda, astoņas, desmit, vienpadsmit lappuses, pētāmos dažādu gadu izlaiduma izdevumos. Pēc ievaddaļas sākas grāmatas saturiskā daļa, kuru numurē ar arābu cipariem. 1906. un 1909. gada izdevumos ir atsevišķas nodaļas iekļaušana par mājdzīvniekiem grāmatas beigās, kuru numurē ar arābu cipariem, bet atkal sākot no cipara viens.

¹²¹http://www.ciltskoki.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=2055&Itemid=401&lang=lv

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Lai arī diezgan haotiska, izdevuma uzskatāmība ir tomēr laba, jo monotonus teksta blokus papildina spilgti, izteiksmīgi un tēmu raksturojoši zīmējumi.

2.2.2. Angļu dārza grāmatu paraugu analīze, ietverot laika posmu no (1946) 1994. līdz 2014.gadam

Diplomdarbā tiek izvirzīts uzdevums, izpētīt gan dārza grāmatu grafisko dizainu, gan radīt mūsdienīgu dārza grāmatas dizainu, tāpēc, tālāk tiek pētītas pasaules dārzu grāmatu grafiskais dizains jau salīdzinoši nesenā pagātnē, t. i., sākot no pagājušā gadu simtņa deviņdesmitajiem gadiem līdz 2014. gadam. Īpaša uzmanība tiek pievērsta Anglijas (Apvienotās Karalistes) dārzu grāmatām, jo šajā valstī vēsturiski ir izveidojusies augsta līmeņa dārzu kultūra, kas ir kā paraugs pasaules dārzu mākslā. Autore ir izvēlējusies pētīt īpaši angļu radīto dārzu grāmatu grafisko dizainu.

Par svarīgu punktu, tiek izvirzīts veids jeb metode, kā labāk parādīt dārzu grāmatu fotoattēlos. Tam ir būtiska nozīme, lai saprastu, kā labāk uzrunāt lasītāju, cik kvalitatīvai ir jābūt ilustrācijai, lai to novērtētu, saprastu un pieņemtu. Viens no plaši pazīstamajiem dārzu un augu fotogrāfiem pasaulē,¹²² ir angļu fotogrāfs Andrejs Lavsons (Andrew Lawson), kurš pauž pārliecību, ka dārzu grāmatas ir kā bilžu grāmatas, kur teksts attiecībā pret bildi ir gandrīz vienādās attiecībās.

Pētot 1994. gadā izdoto, un 2003. gadā atkārtoti izdoto, dārza grāmatu, *The English Cottage Garden*, (teksta autore – Jane Taylor, foto – Andrew Lawson), redzam, ka fotogrāfija, kā teksta ilustrācija, ieņem galveno funkciju grāmatas noformējumā (*sk. 2.2.2.1.att.*).

¹²² <http://www.andrewlawson.com/books.php>



2.2.2.1. att. **The English Cottage Garden, Jane Taylor, Anrew Lawson, 2003:** grāmatas vāks, priekštituls, divi pilni atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Te var aplūkot labu grāmatas kompozīciju, kur idejiski redzam atkārtojumu, ritmu, sasaisti caur fotogrāfiju izvēli un lapušu maketu, kuros vertikālie ziedu elementi, logu ailes, idejiski sasauca ar priekšējā vāka, priekštitula un prettitula kompozīcijām. Šī grāmata idejiski ir radīta nevis kā mācību līdzeklis angļu dārzu izveidei, bet gan kā foto albūms ar aprakstiem, par gadsimtiem krāto un izsmalcināto dārzu kultūras stilu. Tiek parādītas viensētas, ar kurām lepoties, lauku ainavu „angļu miers” un aristokrātiskā grācija, kā nācijas kopējā identitātes zīme. Grāmatas priekšējā vāka izveidē izvēlēta fotogrāfija, kas ļoti izteiksmīgi raksturo, par ko stāstīts dārza grāmatā, radot attiecīgu noskaņu. Skaidri nolasās, ka fotogrāfija ir uzņemta ar nolūku, lai būtu vieta uzrakstiem. Ensels Adamss¹²³ ir teicis, ka „fotogrāfiju neuzņem, bet veido”, tas ir svarīgs nosacījums kadrējuma izveidei, priekš tālāka apstrādes procesa un grafiskā dizaina, kurā ar nodomu uzņemtai fotogrāfijai ir būtiska nozīme.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Kopējā tonālā darba noskaņā dominē mierīgi un aristokrātiski toņi, īpašos tonālos akcentos, ir izceltas vienīgi dārza kompozīcijas, atdzīvinot sastingušo lauku arhitektūru.

¹²³ Grāmata, Henrijs Kerols, ”Gribi iemācīties fotogrāfēt? Izlasi šo!”, Jāņa Rozes apgāds, 2014, 9.lpp.

3. Burtu veidoli. Grāmatas nosaukumā izvēlēts burtu veidols bez serifiem, bet autoru nosaukumu burtu veidols ar serifiem. Aprakstošajā daļā teksts izvietots vienrindu slejās. Nosaukumos burti ar serifiem tajā pašā burtu veidolā, kā tekstā, tikai treknrakstā. Nodaļu virsraksti ar lielajiem burtiem lapas augšējā malā. Vidusdaļā izvietoti, kā atkārtojums, ziņojums lasītājam, kurā sadaļā konkrētā informācija atrodas.

4. Laukumu attiecības. Virsraksts novietots vāka lejasdaļā, pakārtots attēla laukuma risinājumam. Priekšlapas atvēruma nav, bet uzreiz ir priekštituls, kur lapas noformējumā izmantots trešdaļas dalījums, kur 2/3 ir brīvais laukums un 1/3 ir aizpildītais - teksts un fotogrāfija. Tituls veidots lakoniski – tikai nepieciešamā informācija, bet prettitulā atkal fotogrāfija pilnā lapas izmērā.

5. Darba kopējais ritmiskums. Attēli izkārtoti gan visā lapas spogulī, gan attiecīgā slejā, savstarpēji labi izlīdzsvarotas attēlu, teksta un brīvo laukumu attiecības. Attēlu un satura ritmiskums ir risināts ar trīs mākslas nozaru palīdzību - dārza, fotogrāfijas un grāmatas dizaina, kuras satiekas vienā izdevumā un apvienojas vienotā veselumā.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Lielās laukuma attiecības padara grāmatu viegli uztveramu un lasāmu. (sk. 2. Pielikumu)

1996. gadā izdotā dārza grāmata, Garden Guides, Garden Design, Katharina Turner. (sk. 2.2.2.2. att.) Izmērs 20,6 x 20,2 cm, gandrīz kvadrāts, proporcionāli 1:1.



2.2.2.2. att. Garden Guides, Garden Design, Katharina Turner, 1996: grāmatas vāks, atvērums

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas vāka noformējumā ir izmantota kvadrātveida fotogrāfija ar rāmējumu, vāka kompozīcija – vienmērīga, stabila. Kvadrāts kā raksturīgs kompozīcijas elements tiek ievērots visā grāmatas struktūrā, gan nodaļu pieteikumos, gan atvērumos, gan vāka noformējumā, kas stilistiski it kā sasauca viens ar otru, bet traucē to dažādaizs izmērs. Klasiski risināts priekštituls ar nelielu fotogrāfiju centrālā daļā un grāmatas nosaukuma pieteikšanu. Titulā papildus nepieciešamajai informācijai ir iekļauts grafiski sagatavots auga elementa dekors. Tāda veida dekori, kā simboliņi, iekļauti vairākos atvērumos, bet katrā vietā citādi (sk. 2. Pielikumu).

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Paliek iespajds, ka pie attēlu salikšanas vairāk ir ņemta vērā, to saturiskā piemērotība, nevis savstarpējā tonālā harmonija, akcentētas ir teksta daļas ar padomiem, zem teksta slejas izvietojoj krāsainu pamatni, bet starp šīs pamatnes toni un nodaļas dizainu nekādu attiecību saskatīt nevar.

3. Burtu veidoli. Burti gan ar, gan bez serifiem, lai nodrošinātu labāku lasāmību, Virsrakstu pirmie burti ir papildus izcelti. Par cik grāmata pilda gan kataloga, gan mācību, gan bilžu grāmatas lomu, atkarībā no nodaļas satura mainās arī burtu stils.

4. Laukumu attiecības var vērtēt kā samērā neproporcionālas, lielās dažādības un nozīmes pēc ir gan veiksmīgāk sakomponētas lappuses, gan ne tik veiksmīgas.

5. Darba kopējais ritmiskums. Grāmatas kompozīcijā tiek mēģināts ieturēt ritmu, taču tas bieži nojūk un savstarpēji nesaistās, dažādā tekstuālā satura dēļ.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Atvērumos visa informācija gan tekstuālā, gan zīmētā un fotogrāfijas, pārsvarā iekļaujas lapas spogulī, taču „saraibinātība” traucē ātri un viegli uztvert uzrakstīto un attēloto.

Darba autore analizē angļu autora dārza grāmatu, kura veidota ar grāmatas autora personīgo fotogrāfiju palīdzību. Patriks Teilors, „Making Gardens; an essential guide to planning&planting”, 1998. gada izlaidums. (sk. 2.2.2.3. att.) Grāmata iesieta cietajos vākos, tumši zaļā tonī, uzraksti tikai uz grāmatas muguriņas, zeltītā krāsā, iespiesti materiālā.



2.2.2.3. att. Making Gardens, an essential guide to planning&planting, Patrick Taylor, 1998: grāmatas vāks, pilni atvērumi, tituls, prettituls

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Supervākam ir izveidots smalks un klasisks, angļu grāmatām raksturīgs dizains. Uz vienkrāsas fona laukuma, izvietots balts teksts ar serifiem, kurā viegli, nedaudz gaisināti, var redzēt dārza plānojuma grafisku zīmējuma fragmentu virsskatā. Vāka teksta laukuma attiecības pret attēlu ir 2:3. Supervāka ārējais atvērums, kur redzama gan priekšējā vāka daļa, gan aizmugurējā, izmantots kopējs kompozīcijas risinājums, simetrija asimetrijā, pielietojot diagonālo izvietošanu attēliem un teksta daļai. Šādā veidā būvēti arī lapaspušu atvērumi visā darbā, kas rada harmonisku grāmatas uzbūves uztveri. Tradicionāli risināts priekštituls, tituls un prettituls.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Kā jau foto grāmatai, uzsvari ir likti uz dārza fotogrāfiju pielietošanu, kurās bieži tiek attēlota kāda taciņa, kas it kā ieaicina lasītāju grāmatā (sk. 5. Pielikumu, Fotogrāfija ar perspektīvas skatu virzienu, iekļaujot ceļa elementu, angļu dārzu grāmatu vāka noformējumos pēdējos 17 gados). Kopumā grāmatas tonālais risinājums ir saskaņots gan fotoattēlu, gan grafiku pielietojumā.

3. Burtu veidoli. Ievaddaļu teksts iesākas ar izceltu pirmo titulburtu, kā vēsturiskās grāmatās, un teksts izvietots vienrindu slejā. (sk. 2. Pielikumu) Dārzu aprakstošās daļās izmantots divrindu slejas, kas atdalītas ar smalku, viegli ietonētu, pelēcīgu līniju. Nosaukumos izmantots burtu veidols ar serifiem, tāpat kā aprakstošai teksta daļai, tikai pielietojot lielos burtus.

4. Laukumu attiecības. Bieži tiek izmantots gan vāka dizainā, gan atvērumu noformēšanā, kvadrātveida laukums, nosaukuma un virsrakstu izcelšanai. Šis stils vēsturiski ir cēlies no pils plānu pieteikuma noformējuma (sk. 6. Pielikumu, Angļu dārzu grāmatu vāku dizaina kvadrātveida formas laukuma pielietošana nosaukuma izcelšanai pēdējo 68 gadu laikā). Pētot, grāmatu vāku noformējumus, un īpaši analizējot, šajā sadaļā tieši angļu dārzu grāmatu vākus, autore vēlas izcelt vēl vienu raksturīgu angļu dārzu grāmatu vāku noformējuma iezīmi, kura parādās vāku dizainos, kā atsevišķi augu motīvi. Atsevišķi elementi, kadrēti no augu daļām, vēlāk kļūstot stilizētākiem, tie tiek izmantoti vāku dizainu noformējumos. Mūsdienās šādu paņēmieni pielieto, lai radītu senatnīguma iespaidu (sk. 7. Pielikumu, Augu silueti angļu dārzu grāmatu vāku noformējumos pēdējos 13 gados). Pētot konkrētos vāku dizainus, skaidri redzams atsevišķu elementu sistēmiskums – daudzas atsevišķas detaļas, sistēmiski sakārtotas kopējā dizainā, veido labi pārdomātu kompozīciju gan vāka, gan visa darba kopumā, noformējumā. To var redzēt daudzos vāku paraugos, gan grafiskie elementi, gan atsevišķas fotogrāfijas, sistēmiski

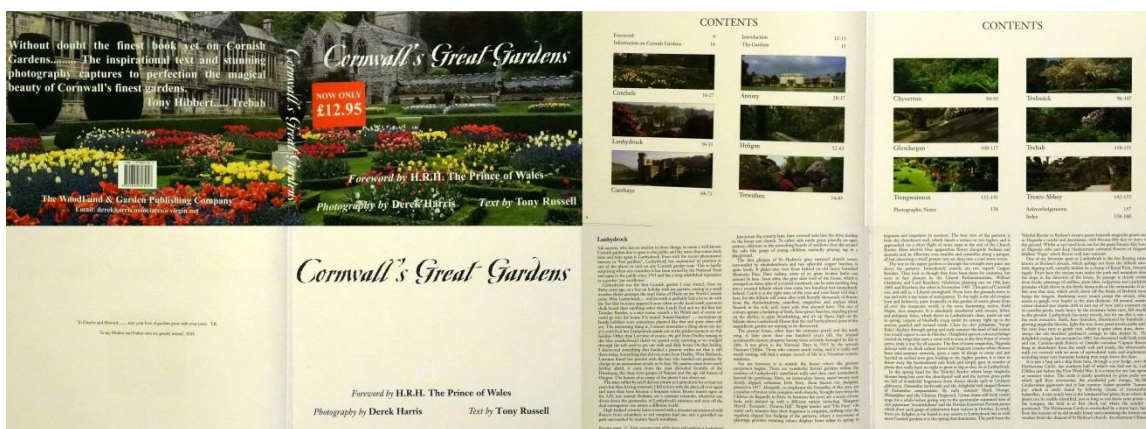
sakārtotas, spēj veidot harmonisku kompozīciju (sk. 8. Pielikumu, Atsevišķu elementu pielietojums angļu dārza grāmatu vāku noformējumos pēdējos 15 gados).

5. Darba kopējais ritmiskums. Labi saprotams grāmatas ritmiskais risinājums, kur katra jauna nodaļa sākas lapas kreisajā pusē. Katrai nodaļai ir tikai divi atvērumi, un lielais attēls, kas iziet no lapas spoguļa, atrodas tikai labajā pusē, kā arī akvareļa zīmējums – plāns, kurš izvietots tikai lapas spogulī ar akvareļa tehnikā zīmētu rāmīti.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Precīzi ieturēts viens grafisks stils visas grāmatas kompozīcijā. Šāds ritms lasītājam ir viegli uztverams un saprotams. Nodaļu atvērumu lapas kreisajā augšējā stūrī, ja ir dārzu apraksti un nav virsraksta atvērumi, tad ar atšķirīgu burtu veidolu ir norādīts grāmatas nosaukums (sk. 2. Pielikumu).

Tā kā Anglija (Apvienotā Karaliste) ir bagāta ar vēsturiskiem parkiem, kuri visbiežāk ir izvietoti pie piļu un pilsmuižu arhitektūras, to pašreizējie saimnieki uztur, restaurē un labprāt atver apmeklētājiem savus parkus, kā arī veic informatīvu darbu, publicējot dažādas dārzu grāmatas, bukletus, padarot vēsturiskās vērtības, pieejamākas plašākai sabiedrības daļai. Nākamā grāmata, ko autore pēta, ir grāmata tieši par tādiem vēsturiskiem parkiem Anglijas dienviddaļā.

„Cornwalls Great Gardens” ir 2003. gada atkārtots izdevums, pirmoreiz tā tika izdota 1998. gadā. Grāmata ir iesieta cietajos vākos, tumši zaļā tonī, ar zeltītu nosaukuma uzrakstu grāmatas iesējuma muguriņā. Iekšējie vāku atvērumi – vienkrāsas, citā tumši zaļā tonī. Apskatot supervāku izklājumā, var redzēt, ka tiek izmantota viena panorāmas fotogrāfija uz abām vāka daļām, atlokos uz balta fona papildus tekstuāla informācija (*sk. 2.2.2.4. att.*).



2.2.2.4. att. **Cornwall's Great Gardens, Tony Russell, Derek Harris, 2003:** grāmatas supervāks, priekštituls un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Kompozicionāli grāmatas dizainā ieturēts viens stilistisks risinājums, kas nolasās jau supervāka noformējumā un turpinās nodaļu lapaspušu spoguļī, kur ir viena fotogrāfija visā atvērumā, kas vistiešāk raksturo aprakstāmo objektu. Priekštituls, prettituls un tituls risināti tradicionālā veidā
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Nav atsevišķi izdalītu tonālo akcentu, darba vienmērīgums panākts tikai ar fotogrāfiju palīdzību.
3. Burtu veidoli. Grāmatas dizainā pielietots viens dekoratīvs burtu veidols grāmatas un nodaļu nosaukumiem. Burtu veidols aprakstošā daļā ar serifiem, apakšnodaļu izcēlumos tas pats, tikai nedaudz lielāks un treknrakstā. Tekstuālā daļā teksts izkārtots divrindu slejās nodaļu izklāstā, bet ievaddaļas tekstos un nobeiguma tekstos – vienrindu slejā.
4. Laukumu attiecības. Precīzi ievērots laukumu attiecību ritmiskums visā grāmatā, kas atkārtojas katrā tās sadaļā.
5. Darba kopējais ritmiskums. Ritmiska kompozīcija izkārtojumā – objekta pieteikums – viens atvērums, tad aprakstošā daļa – divi atvērumi, tad detaļu atainojums – divi vai trīs atvērumi.
6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Interesanti maketētājs ir pievērsies detaļām, piemēram, ievaddaļā, kur grāmatai priekšvārdu dod Velsas princis, tajā pašā lappusē attēlots arī ģerbonis. Attēls ir piemeklēts tā, ka sasaistās vizuāli līniju ritmi fotogrāfijā un ģerbonī. Arī satūra

pieteikumā ir pielietots risinājums, kur ar nelielu attēlu palīdzību, tiek ilustrēta katra dārza pieteikuma sadaļa. (sk. 9. Pielikumu)

Dārzu grāmata - *New classic gardens*, 2000. gada izdevums. Grāmata ir iesieta cietajos vākos, kuru ārpusē ir tīrā, spilgtā, gaiši zilā tonī, bez uzrakstiem, informācija par grāmatu izvietota uz grāmatas muguriņas ar baltu uzrakstu palīdzību. Priekšējā un aizmugurējā vāku iekšpusē – tīrā „zāles zaļā” tonī (sk. 2.2.2.5. att.).



2.2.2.5.att. *New classic gardens*, Jill Billington, 2000: grāmatas supervāks un trīs atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Kopā ar saturisko grāmatas izklāstu arī grāmatas dizains idejiski iet kopsolī ar nesošo grāmatas informāciju, veidojot pilnīgi atšķirīgu dārza grāmatas noformējumu valstī, kur senais vēsturiskais ir ik uz soļa, ik mirkli, it visur.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Tīrie toņi grāmatas vāka, vāka atvērumos un supervāka dizainā ir tie, kas jau no pirmās sastapšanās, grāmatu izceļ citu dārza grāmatu vidū. Visbiežāk pielietotie toņi dārzu grāmatās ir tumši zaļais, pelēkzaļais, tādēļ jaunās simtgades, t.i., toreiz, dārzu grāmata ienāk ar svaigu, atšķirīgu veidolu. Stilistiski izvēlētie toņi vāka noformējumā, sasauca ar toņiem, kas izvēlēti nodaļu pieteikumos, un arī kā fons atsevišķām teksta joslām, attēliem, vizualizācijām. Fotografijas, kas iekļautas grāmatā, ir atlasītas, lai būtu vienotā koloristiskā stilā. Galvenie toņi - pelēcīgais, zilganais, zaļganais, nedaudz melnais.

3. Burtu veidoli. Grāmatas maketā ir izmantoti divi burtu veidoli. Melnas krāsas joslas pielietojums, lai izceltu nodaļu, apakšnodaļu pieteikumus, arī ir risinājums, kas nav tradicionāls dārzu grāmatās (sk. 10. Pielikumu.). Jauns, netradicionāls grāmatas veidols izpaužas arī supervāka noformējumā, kur grāmatas nosaukums rakstīts ar maziem burtiem, izvēlēts burtu veidols bez serifiem, apakšvirsrakstam cits burtu veidols, kas kompozicionāli tālāk tiek pielietots grāmatas tēmas pieteikumos, ievaddaļās. Teksts izvietots grāmatā divrindu slejās, izņemot ievada daļā, burtu veidols bez serifiem.

4. Laukumu attiecības. Attēli pārsvarā iziet no lapas spoguļa (sk. 10. Pielikumu), koptēlu veidojot diezgan saskanīgu.

5. Darba kopējais ritmiskums ir labs, izņemot iepriekš minēto piemēru.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Netradicionālā veidā ir risināts priekštituls, iekļaujot tajā melnbaltu fotogrāfiju, kurā ir attēlots pastaigu ceļa risinājums, un blakus brīvās joslas aizpildītas ar pelēcīgu toni. Pelēcīgais tonis, kā ievaddaļu tonis, ritmiski atkārtojas titullapā un nākamajā satura pieteikumā.

Tiek pētīta angļu dārza grāmata, kurā ir izmantoti netradicionāli paņēmieni, grāmatas maketa izveidē. 2002. gada izdevums, Roy Strong, Ornament in the small garden. (sk. 2.2.2.6. att.)



2.2.2.6. att. **Ornament in the small garden, Roy Strong, 2002:** Grāmatas apvāks, tituls, prettituls, grāmatas atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Kompozīcija haotiska, visā grāmatas garumā grūti saskatīt kādu konkrētu sistēmiskumu.
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Krāsu izvēle apakšnodaļās nav savstarpēji saistīta, bet izvēlēta tikai attiecīgajā atvērumā, saskaņojot ar kādu raksturīgu toni fotogrāfijā (sk.10. Pielikumu.).
3. Burtu veidols viegli uztverams, klasisks.
4. Laukumu attiecības diezgan haotiskas, nepārdomātas, nav ne ritmiskuma, ne sistēmiskuma.

5. Darba kopējais ritmiskums. Grūti nolasīt grāmatas ritmu, tas vietām ir haotisks. Mākslinieks ir vēlējies vairāk parādīt interesantās detaļas fotogrāfijās un atsevišķās, savstarpēji nesaistītās kompozīcijās, nepadomājot par darba koptēlu.

6. Izteismīgums un uzskatāmība. Grāmatas apvākojumā izmantots vāks ar atloku. Grāmata sākas uzreiz ar pirmo lapu, kurā visā lapas spogulī ievietota fotogrāfija ar ievadvārdiem. Grāmatas ievaddaļās, nobeigumā, kur dominē izteikta krāsa, teksts tiek kombinēts fotogrāfijas attēlā. Šāds piegājiens ar savādāku pasniegšanas stilu ir atšķirīgais šajā dārzu grāmatā, kas piesaista uzmanību. Aprakstošās daļas atvērumi risināti dažādi, vai lapaspusē informācija tiek dalīta attiecībās 1:1(jeb $\frac{1}{2}$ pret $\frac{1}{2}$), kur kombinē attēlu un divrindu slejās tekstu, vai attiecībā 1:2 (jeb $\frac{1}{3}$ pret $\frac{2}{3}$), kur kombinē dārza plāna zīmējumu, attēlu un aprakstošo daļu, vai 1:3, kur kombinē tekstu un attēlu, kā arī tiek pielietoti citi sleju sadalījumi un maketēšanas varianti teksta, attēla, izcēlumu, zīmējumu iekļaušanai grāmatas dizainā.

Toties nākamajā grāmatā, ko autore pēta, ritms kā kompozīcijas sastāvdaļa grāmatas maketā, ir ļoti labi izveidots, lasītājam saprotams un uztverams. 2002. gada angļu izdevums, *Influential gardeners, The designers who shaped 20th – century garden style*, autors - Andrew Wilson (*sk. 2.2.2.7. att.*).



2.2.2.7. att. Influential gardeners, The designers who shaped 20th century garden style, Andrew Wilson, 2002: grāmatas supervāks, priekštituls un divi pilni atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Saturiskā grāmatas kompozīcija labi uztverama. Iesākumā lielās sadaļas pieteikums, tad apakšsadaļa, jeb konkrētā situācijā – dārza dizainera pieteikums, kurā jau atvērumā attēlots tā radīts dārzs, tad vēl viens atvērumi, kur tālāk apraksts ar attēliem. Tāpat kā prettitulā, tā arī atvērumos, tiek izmantota fotogrāfija visā lapas spoguļi. Jebkurš atvēruma risinājums ir profesionāli veidots, ievērojot vizuālo līdzsvaru, savstarpēji attēlus stilistiski saskaņojot (sk.11. pielikumu).

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Krāsu saskaņa pārdomāta visā darbā, īpaši akcentētas teksta ievaddaļas, piemēram, balti burti un melna fona.

3. Burtu veidoli. TRAJAN PRO ar lielajiem burtiem virsrakstos un mazajiem burtiem tekstu laukumos. Galvenie grāmatas nosaukuma vārdi izvietoti ar nobīdi, tuvu, viens otram, kur to pašu risinājumu izmanto titullapā un priekštitulā, vēl vairāk satuvinot uzraksta burtus. Lai izceltu autora nosaukumu, pielietots cits burtu veidols, bez serifiem. Lai izceltu tiešo runu, galveno dārza izveides esenci, ko dārza dizainers, vai kāds cits par konkrēto autora darbu teicis, ir

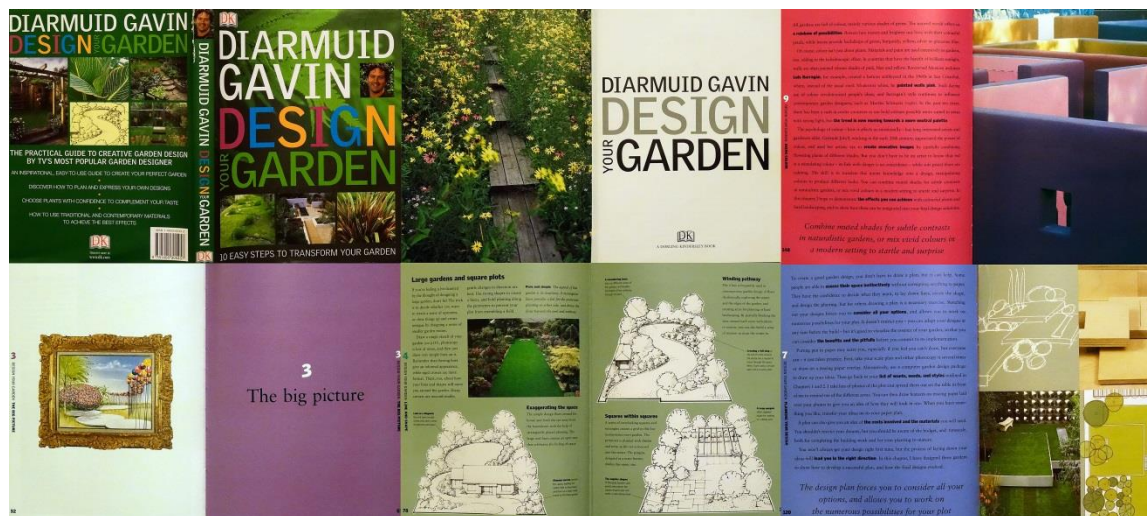
ievietots slīprakstā, kā tiešo runu, ar nedaudz lielāku burtu izmēru, kā pārējai teksta daļai. Labā atvēruma kompozīcija vizuāli nocentrēta. Visi teksti ar serifiem, kas nodrošina labu lasāmību.

4. Laukumu attiecības. Vāka atvērumi – krēmkrāsas zaļganā tonī. Prettitulā dārza fotogrāfija visā lapas spogulī. Ievaddaļas atvērumā, kur saturs, fotogrāfija ievietota atvēruma vidusdaļā, un teksts sānu malās. Veids, kur viena fotogrāfija tiek iekļauta visā lapas spogulī un nedaudz vēl atvēruma otrā pusē, tiek pielietots arī nodaļu pieteikuma atvērumos, kā arī dārzu dizaineru pieteikuma atvērumā, iekļaujot uz atvēruma pretējās puses nelielu portreta fotogrāfiju, aprakstošā dārza dizainera foto.

5. Darba kopējais ritmiskums, labi pārdomāts, ritmiskais solis precīzā garumā atkārtojas visa darba garumā.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Grāmata iesieta cietajos vākos, informācija tikai uz grāmatas muguriņas sudrabotiem burtiem, vāku tonis - viegli krēmkrāsas. Supervāks veidots ar dārzu fotogrāfijām, kurās attēloti grāmatā apskatāmo autoru darbi, un galvenais uzraksts uz zaļas krāsas joslas angļu grāmatu vāku raksturīgajā burtu veidolā.

Dārza grāmata, kuras grafisko dizainu autore pēta, ir angļu dārznieka sarakstīta, 2004. gada izlaidums, Diarmuid Gavin, Design your garden, 10 easy steps to transform your garden (sk. 2.2.2.7. att.).



2.2.2.7.att. Design your garden, 10 easy steps to transform your garden, Diarmuid Gavin, 2004: grāmatas vāks, tituls un prettituls, atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Dizainiski, pasniegšanas ideja tiek attēlota ar dažādu košu krāsu pielietojumu, kuras motīvs sākas jau grāmatas vāka dizainā, tad satura pieteikumā un nodaļu atvērumos, tad nodaļas numura atkārtojumā, katrā lapā tādā pat krāsā, kā pieteikuma atvērumā, un nodaļas pieteikuma tonis atkārtojas arī nodaļas ievaddaļā, kur tas kalpo kā nedaudz gaišināts fons tekstam.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Ideja par krāsu akcentiem grāmatas noformējumā, stilistiski tiek atainota jau grāmatas nosaukumā, vēlāk secīgi turpinās grāmatas nodaļu noformējumos. Grāmatas vāku un prettitulu lapu, kā arī to spoguļa attēlu un ievadvārdu atvērumu noformējumos, izmantota celiņa tēmas iekļaušana, kas raksturīga angļu dārza grāmatu noformējumos (sk. 5. Pielikumu un 11. Pielikumu).

3. Burtu veidoli. Burtu veidols tekstam izvēlēts ar serifiem, tāds pats nodaļu pieteikumos, bet apakšnodaļu nosaukumos, grāmatas nosaukumā un attēlu paskaidrojošā daļā - bez serifiem. Grāmatas supervākā izmantoti burti bez serifiem, kā plaši pielietots variants grāmatu vāku noformējumā, bet iekļaujot dažus atsevišķus, īpaša dizaina burtus.

4. Laukumu attiecības. Lai skaidrāk ilustrētu jeb paskaidrotu lasītājam nododamo informāciju, ir izvēlēti vairāki grafiskā dizaina varianti. Kā viens no tiem ir, līdztekus galvenajai bildei, atvērumā tiek ievietota tās gaišināta kopija, izvietojot uz tās akcentējošu aprakstu. Otrs variants - uz gaišinātā attēla veic skičveida zīmējumu, ar kontrastējošā tonī izvēlētām līnijām, uzskatāmi parādot dārza idejas vizualizāciju. Trešais variants – virsskata dārza zīmējuma plāns uz tā paša fona, attēlots pakāpeniskā gradācijā no reālā uz grafisko (sk.11. Pielikumu).

5. Darba kopējais ritmiskums. Grāmatas maketā pārsvarā ir izmantots divrindu sleju iedalījums gan atvērumos, gan atsevišķās lappusēs. Lielie attēli un ievaddaļu teksti izvietoti uz krāsainā fona, kā vienrindu slejas. Pēc vajadzības, var redzēt, ka ievieš trīsrindu sleju, ja paskaidrojošo zīmējumu, shēmu, mazo attēlu iekļaušanai tas ir nepieciešams.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. No uztveres viedokļa liekas, ka grāmatas kopējais dizains ir pārāk saraibināts. Tekstu bloki uz lielajiem krāsu laukumiem ir grūti uztverami. Tomēr atsevišķi virsraksti, tiek labi akcentēti ar krāsu laukumu palīdzību (skatīt Teorētiskās daļas nodaļu: 1.3.4. Krāsas, krāsu laukumi un grāmatas kopējā uztvere).



2002. gada atkārtots izdevums angļu dārzu grāmatai krievu valodā, kuras pirmizdevums ir angļu valodā 2001. gadā, [Robert Ketchell](#), Japanese Gardens in a Weekend¹²⁴. Японский сад за несколько дней, [Роберт Кетчел](#) – krievu valodas izdevums. (sk. 2.2.2.8. un 2.2.2.9. att.)

2.2.2.8. att. Japanese Gardens in a Weekend: grāmatas vāks



2.2.2.9. att. Японский сад за несколько дней, Роберт Кетчел, 2002: grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas kompozīcijas ritms tiek īpaši izcelts, ne tikai ar krāsu pielietojumu lielā laukumā nodaļu atvērumos, bet arī katrā nodaļas atvērumā, izveidojot labās puses lapas atvēruma garenvirzienā tonētu joslu ar tekstu, un dekoratīviem cipariem, kas saturiski norāda uz dārza ierīkošanas sarežģītības pakāpi, simboliski saistot to ar ierīkošanas iespējām laika posmā. Grāmatas dizainā tiek iekļauta arī grafiska noformējuma detaļa – horizontāla tonēta līnija, kas iezīmējas satura un nodaļu atvērumu

¹²⁴ <http://www.amazon.co.uk/Japanese-Gardens-Weekend-Robert-Ketchell/dp/0600603040>

noformējumos, tādējādi līdzsvarojot atvēruma kompozīciju (sk. 12. Pielikumu). Dārza kompozīciju varianti, shēmas un to šķērs griezumi, detaļas, visi izpildīti akvareļa tehnikā, ļoti augstā mākslinieciskā kvalitātē.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Grāmatas vāka dizainā izvēlēto nosaukumu krāsa ir kā sasaiste ar iedaļu izvēlētajiem toņiem noformējumā.

3. Burtu veidoli. Vāka dizainā izmantots bloka burtu veidols bez serifiem. Grāmatas aprakstošā daļā uzrādīta pielietoto burtu veidolu saime – OfficinaSans. Grāmatā pārsvarā izmantots trīs rindu sleju dalījums un šaurāka sleja papildinājumiem (sk. 12. Pielikumu.).

4. Laukumu attiecības. Priekštituls risināts tradicionālā veidā, kur ievietots neliels attēls un grāmatas nosaukums. Prettitulā ievietota fotogrāfija visā lapas spogulī, titullapai izmantots tonēts lapas fons, kas jau iezīmē grāmatas izvēlēto stilistisko risinājumu – tonētu fonu izvēle sadaļu noformējumā (sk. 12. Pielikumu.).

5. Darba kopējais ritmiskums ir veiksmīgi risināts visā grāmatā. Saprotami var uztvert katru nodaļu, un īpašs ritms ieviests trijās galvenajās aprakstošās dārzu daļās, kur katrai sadaļai ir atvēlēti divi atvērumi.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Darbs ir pasniegts labi uztveramā veidā ar paskaidrojošiem zīmējumiem dārza daļās un detaļās, kvalitatīvām fotogrāfijām. Japāņu dārzu mākslas pamatā ir tās dziļā filozofiskā bāze. Dārzu izveide balstās uz maksimāli rūpīgi izveidotas gan dārzu struktūras, gan kompozīciju proporciju ievērošanas, gan visu detaļu perfektu izstrādi. Nejaušību nav, visam ir nozīme, pamatojums, precizitāte izpildījumā.

2002. gada izdevumā krievu valodā, Džona Bruka dārza dizaina grāmata, ir tulkojums no angļu valodas pirmizdevuma 2001. gadā. Šajā izdevumā ir korekti uzrādīti visi grāmatas veidošanas autori. Dārza grāmata iesieta cietajos vākos, un tās noformējumā galvenais uzsvars tiek likts uz tekstu, fotogrāfijas ir kā papildinājumi kompozīcijām (sk. 2.2.2.10. att.).



2.2.2.10. att. **Дизайн сада, Джон Брукс, 2002:**grāmatas vāks, tituls, prettituls,

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Kompozīcija sadrumstalota un sadalīta pa „grupējumiem”. Ja varētu vērtēt atsevišķu daļu kompozīciju, tā liktos labi pārdomāta, taču šajā darbā, atsevišķu kompozīciju grupas vienotu sistēmiskumu neveido.
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Grāmatā ir ievietots daudz skicētu zīmējumu, gan ar roku, gan datorprogrammās veiktu vizualizāciju, kā arī ar datorprogrammu palīdzību izgriezti elementi no fotoattēliem. Lielie tonālie laukumi lieliski saskan ar prettitulos ievietotajām fotogrāfijām.
3. Burtu veidoli. Teksta daļās un apakšnodaļu nosaukumos, izvēlēts burtu veidols ar serifiem. Pārējos nosaukumos un daļai arī grafisko vizualizāciju, bez serifiem. Sleju dalījums ieturēts trīs vai četrās daļās vienā lapaspusē, kur dažviet tiek apvienoti teksti un ievietota fotogrāfija divām vai vairākām slejām. Ir arī atvērumi, kur informācija tiek izkārtota trijās slejās (sk. 12. Pielikumu). Attēli kombinēti ar tekstu, gan slejas ietvaros, gan savstarpēji.
4. Laukumu attiecības. Priekšlapa vienā, tumši zaļā tonī. Priekštituls - klasisks, ar nelielu attēlu lapas vidusdaļā un melnbaltu tekstu, izceļot tieši sulīgi zaļganās dārza krāsas fotoattēlā. Prettitulā, kā daudzu dārza grāmatu dizainā, fotogrāfija visā lapas spogulī, un titullapā – melnbaltos toņos risināts nosaukums uz zāles zaļa fona, pa visu laukumu.

5. Darba kopējais ritmiskums. Ritma solis nevienmērīgs. Noteikts ritmiskums nedaudz parādās vien lappusēs, kurās fotogrāfijas ir izvietotas lappušu spogulī, kas atkārtojas nodaļu, prettitula atvērumos.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Pie lielas informācijas daudzuma, lai lasītājam vieglāk būtu orientēties grāmatas iekārtojumā, lapaspušu augšējās daļās vienā pusē uzrādīts nodaļas nosaukums un otrā pusē konkrētās sadaļas nosaukums (sk. 12. Pielikumu). Tekstuāli ļoti nodrīga grāmata, bet stilistiski nav izveidots vienots pasniegšanas veids, kas iespējams, var traucēt uztvert vērtīgo informāciju.

2007. gada atkārtots izdevums ir Džona Bruka dārza grāmatai, kas pirmoreiz publicēta 1969. gadā, Amerikas izdevumam rediģēta 1985. gadā, bet grāmatas dizains izstrādāts šim izdevumam 1988. gadā. Autore grāmatu izvēlējusies, jo grāmatas dizainā ir redzams savādāks piegājiens maketa izveidē. John Brookes, Room Outside, A New Approach to Garden Design (sk. 2.2.2.11. att.).



2.2.2.11. att. Room Outside, A New Approach to Garden Design, John Brookes, 2007: grāmatas supervāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas ielīmētajā priekšlapā un aizmugurējā lapā ir izmantotas dārzu fotogrāfijas, izvietotas pa visu atvērumu. (sk. 13. pielikumu). Šīs grāmatas kopējo dizainu varētu vērtēt, kā netradicionālu, jo tas būtiski atšķiras no citiem līdzīgiem izdevumiem. Priekštitulā ir tikai grāmatas nosaukums, neuzrādot autoru,

tādējādi ar liela laukuma palīdzību izceļot grāmatas tematiku. Kopējā atvērumu kompozīcija ir smalki izlīdzsvarota starp dažādām daļām.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Attēli ir ievietoti visās trīs slejās arī visā spogulī, vai divās slejās, un visā lapas spogulī. Fotografijas ir no dažādiem laika posmiem, un to kvalitāte ne vienmēr atbilst mūsdienu lasītāja prasībām.

3. Burtu veidoli. Grāmatas priekšējam vākam izmantota fotogrāfija, uz kuras kombinēti uzraksti ar burtu veidoliem bez serifiem. Grāmatā pielietots viens burtu veidols dažādos izmēros teksta daļai, paskaidrojumiem slīprakstā, nodaļu apakšvirsrakstiem un nodaļu pieteikumiem. Kopējais stils grāmatā, izturēts ar vienotu burtu veidolu, attēlu un teksta ievietošanu trīsriņdu slejās, palīdzību. Atkārtojas paņēmiens, ar kura palīdzību tiek apvienotas divas slejas, ievietojot galveno tekstu. Mazākajā slejā kā papildinājums - attēls, teksts, zīmējums vai datorgrafikas vizualizācija.

4. Laukumu attiecības. Prettitulā ir fotogrāfija visā lapas spogulī, titulā ir nepieciešamie uzraksti, grāmatas nosaukums, autors, izdevniecība, un neliela fotogrāfija, kādu parasti ievieto priekštitulā. (sk. 13. Pielikumu) Nākamā atvēruma labajā pusē ir ievietots satura rādītājs, bet tas attēlots, iekļaujot mazas fotografijas no katras nodaļas. Grāmatā īpaši katra nodaļa netiek pieteikta, nav izcelts atvērums, vai daļa no tā, bet nodaļa tiek sistematizēta ar nodaļas kārtas numuru pie nodaļas nosaukuma, kur aiz cipara nav likts punkts, šāds nosaukuma noformējums darbojas gan kā saturisks elements, gan dizainisks. Dažu nodaļu pirmajos atvērumos vienā pusē ir ievietota fotogrāfija visā spogulī, un tāds ritms atkārtojas dažām nodaļām, bet citām ir cits dizaina risinājums atvērūmam.

5. Darba kopējais ritmiskums. Var vērot, ka grafiskais grāmatas dizainers nav dažām nodaļām pirmo teksta sākumburtu izcēlis lielāku, kur pārsvarā visām tāds stils ieturēts. Nodaļas aptuveni ir līdzīgos apjomos, kas dod zināmu grāmatas ritmiskumu, bet, tā kā nav nodaļas īpaši izceltas, jeb vienotā stilā iesāktas, tādējādi grūti nolasīt sadalījumu un ritma soli.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Fotoattēli ir saturiski saistoši, taču nav sistēmiski izkārtoti, tie ir dažādos izmēros un dažādi izkārtoti, traucējot grāmatas kopējai uzskatāmībai.

Pipa Grīnvuda, Dārzkopības rokasgrāmata, iesieta cietajos vākos, pirmizdevums 1996. gadā angļu valodā, atkārtots izdevums latviešu valodā 1998. gadā, kura grafisko grāmatas dizainu autore pēta.

(sk. 2.2.2.12. att.)



2.2.2.12. att. Dārzkopības rokasgrāmata, Pīpa Grīnvuda, 1998: grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Vāka noformējumā izmantoti datorgrafikā izgriezti attēlu fragmenti, kuri tādā pat tehnikā, tiek tālāk izmantoti visā darbā, neradot harmonisku kopiespaidu par darbu. Bet lai lasītājam būtu vieglāk orientēties grāmatas iedalījumā, papildus krāsu sadalījumam, ir ieviests tekstuālais norādījums katra atvēruma lapas kreisajā augšējā daļā ar norādi, kurā nodaļā atrodas informācija, bet labās lappuses augšējā daļā norāde nodaļas sadaļas nosaukumam. Grāmatas beigās, un dažviet arī nodaļās, informācija ievietota tabulās, kur atkarībā no saturiskā iedalījuma, katras tabulas fons zem teksta citā tonī.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Satura atvērumā var redzēt, ka katra nodaļa papildināta ar savādāku tonālu joslu. Tas, kā informācija tiek strukturēta ar tonālo laukumu palīdzību, idejiski parādās jau grāmatas vāka aizmugurējā daļā Nodaļu noformējumos izmantotas krāsainas vertikālas līnijas pa lappušu ārējām malām un horizontālu līniju pasvītrojums zem nodaļu virsrakstiem un nedaudz šaurāka zem apakšvirsrakstiem. Vienas nodaļas ietvaros – viens tonis (sk. 13. Pielikumu).

3. Burtu veidoli. Burtu veidols ar serifiem. Nodaļu izcelšanai, nosaukumos izmantots lielāks pirmais burts, pie tam no atšķirīga burtu veidolu tipa. Teksts ar attēliem lappusēs izkārtots trīs rindu slejās, kur pēc vajadzības informācija attēla vai teksta veidā tiek apvienota divās slejās, vai vienā slejā, vai daļēji ievietojot blakus slejā.

4. Laukumu attiecības. Priekštitulā papildus teksta informācijai iekļauts datorgrafikā sagatavots attēla izgriezums, kurā redz arī nedaudz no cilvēka rokas. Roku elementa pielietojums ir redzams visās grāmatas sadaļās, kurās uzskatāmi tiek rādīts, kāds darba process. Titula noformējumā, svarīgākā tekstuālā daļa, papildināta ar datorgrafikā kadrētu attēlu. Šāda tehnika ir pielietota visā darbā. Prettitulā dažādu attēlu, kopā piecpadsmit, veidota tāda, kā kolāža, kas atspoguļo grāmatas tēmu – dažādi praktiski padomi dārzkopībā.

8. Darba kopējais ritmiskums. Kopiespaids rodas samērā sadrumstalots, daudzi elementi atkārtojas. Iespējams, ja būtu pielietots mazāk attēlu, jeb tie tik bieži nedublētos, lasītājam būtu vizuāli vieglāk uztvert informāciju.

9. Izteismīgums un uzskatāmība. Priekšlapa un aizmugurējā vāka lapa ir veidota no simboliem ornamentālā rakstā. Simboli ir izveidoti īpaši šim izdevumam, kuri kalpo, kā akcenti, kas vizuāli paskaidro tekstuālo daļu. Toties dizainā pielietotajiem, izgrieztajiem elementiem, būtu nepieciešams reālistiskāks efekts, lai malas nebūtu tik kontrastainas. To var panākt, ja elementu izgriez programmā Adobe Photoshop, izvēlētajam „griešanas instrumentam” uzliekot vērtību jeb „feather rādiuss” 0.2 līdz 2.

Dārza grāmatas, „The modern japanese garden”, dizainu ir veidojis angļu grafiskais dizainers Geofs Borins¹²⁵ (Geoff Borin). Pirmizdevums 2002. gadā, atkārtots izdevums 2005. gadā (*sk. 2.2.2.13. att.*).

¹²⁵ <http://geoffborin.com/modernjapanesegarden.html>



2.2.2.13. att. **The modern japanese garden, Michiko Rico Nose, Michael Freeman, 2005:** grāmatas apvāks, priekštituls un tituls, lapušu atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Vienota un labi pārdomāta kompozīcija ir ieturēta visas grāmatas garumā. Atšķirībā no citu grāmatu dizaina risinājumiem, šo autore vēlas izcelt, kā īpašu. Jau apvāka, un priekšlapas noformējumā var redzēt citādu risinājumu, kur mazais ievada attēls novietots lapas labējā priekšējā daļā un virsraksts vienā joslā ar papildinātu smalku horizontālu līniju.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Tonālie akcenti tekstu un grafiskajos noformējumos, filozofiski saistāmi ar japāņu dzīvesveida stilu, kur dabiski pelēcīgais akmens, koks, tīrās grīdas, un rāmums, pieklājība attiecībās, ir ikdiena.

3. Burtu veidoli. Apzināti izvēlēti mazie bloka burti, veidojot kompozicionālu uzrakstu bez atstarpēm, vārdus idejiski, it kā atšķirot, tikai ar burtu biezumu. Tāds pats paņēmiens ir izmantots apvāka noformējumā un titullapā, tikai mainot tonālo fonu zem burtiem un pašu burtu tonalitāti. Pelēcīgo toņu gradācijā, tiek ieturēti arī nodaļu nosaukumi, apakšnodaļās gaiši pelēcīgā tonī tiek izcelts pats vārds – ‘dizainers’. Gaiši pelēcīgi uzraksti saglabājas lapaspušu augšējās malējās daļās, kur norāda attiecīgo nodaļu un apakšnodaļu. Informācijā ir norādīts, ka grāmatā ir pielietots burtu veidols no Helvetica saimes. Sleju režģis trijās daļās, kur tekstam divas daļas, bet papildinājumiem, attēlu aprakstiem, mazo detaļu attēliem, viena josla. Visas daļas savstarpēji izlīdzsvarotas un kompozicionāli sasaistītas.

4. Laukumu attiecības. Grāmatas dizainers savā darbā, var redzēt, ka ir sajutis japāņu dzīves telpas raksturīgās iezīmes. Japāņu telpu noformējumos horizontālais vizuālais elements atspoguļojas dažādās sadzīves lietās, kā bīdāmo durvju noformējums, zemie tējas galdiņi, dārza

žogu elementi, horizontālais raksts dabīgo materiālu tepikšos. Horizontālās līnijas risinājums atspoguļojas arī grāmatas dizainā, kur izkārtot attēlus un tekstus, tiek atstāta augšējā josla brīva, kur ievieto nosaukumu, horizontāla josla un līnija ir arī grāmatas apvāka, priekštitula, titula noformējumā. Attēla un teksta attiecībās ieturēts kompozīcijas paņēmieni, liels pret mazu, ir lielais attēls atvērumā un kāda detaļa, viena vai divas, plāns, rasējums vai zīmējums, mazajā attēlā. Lielākoties lieli attēli likti spogulī ar nelielu pārलाई uz blakus lappusi.

5. Darba kopējais ritmiskums. Grāmatas kompozīcijā ritma solis ir labi sajūtams un saprotams, jo katra nodaļa tiek pieteikta ar fotogrāfiju, izvietotu pa visu atvērumu, atstājot augšējo joslu brīvu, kur labajā pusē izvietota pelēko toņu gradācija, zem nodaļu nosaukumiem.

6. Izteismīgums un uzskatāmība. Grāmatas dizainers īpaši šai grāmatai ir radījis interesantu attēlu norādes simbolu - attēla skatīšanās virzienu, kā parasti pieņemts, pa labi, uz augšu, vai, piemēram, skatīt attēlu nākamajā lapaspusē. Dizainers ir izstrādājis simbolu, kas saistās ar Japānu, iespējams, iedvesmojoties no nacionālās simbolikas, t.i. mēnestiņš, kura vaļējā puse ir pagriezta uz to daļu, par ko ir apraksts. Ja pa labi divi attēli un apraksts par otro, tad simbola atvērtā puse pagriezta uz labo pusi un ievietoti divi simboliņi blakus pie apraksta, u.tml. (sk. 14. Pielikumu)

Autore pēta grāmatu par vēsturiskajiem dārziem Eiropā. 2005. gada izdevums, kas publicēts Amerikā, izdevniecība – The Monacelli Press. George Plumtre, Royal Gardens of Europe (sk. 2.2.2.14. att.).



2.2.2.14. att. **Royal Gardens of Europe, George Plumtre , 2005:** grāmatas supervāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grafiskais grāmatas noformējuma stils ir līdzīgs iepriekš analizētajai grāmatai par japāņu modernajiem dārziem. Arī šajā grāmatā sadaļu nosaukumos un burtu veidos, tiek pielietots gaišināts tonis. Attēlu izkārtojums līdzīgs, kurā fotogrāfija, kā joslas elements, dažbrīd iziet no lapas spoguļa, arī ievaddaļas attēla un teksta izkārtojums ir ļoti līdzīgs.
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Grāmatas dizainā izmantotie, liela izmēra attēli, kombinācijā ar lielajiem krāsu laukumiem, akcentē gan aristokrātiskos dārzus, gan aprakstus.
3. Burtu veidoli. Teksts ar serifiem, pirmais burts ir palielināts, kopiespaidā sasaistoties ar citiem klasiskiem Eiropas dārzu grāmatu izdevumiem. Teksts izvietots divrindu slejā, dažbrīd vienā slejā, kur kombinē ar attēlu un attēlu aprakstiem slīprakstā, kā atsevišķā šaurā joslā.
4. Laukumu attiecības. Grāmata iesieta cietajos vākos, kas ir tumši zilā krāsā ar uzrakstiem tikai uz grāmatas muguriņas sudrabetā tonī. Supervāka noformējumā izmantota fotogrāfija un uzraksts (sk. 14. Pielikumu). Priekštitulā grāmatas nosaukums kopā ar nelielu attēlu garenvirzienā, novietoti nedaudz lapas lejasdaļā. Baltais tonis fotogrāfijā, kas attēlā ir kā krūmu ziedkopas un karaliskie putnu silueti, veido labu lapaspuses krāsu kombināciju, kur sasaistās toņi, balts ar baltu, melns ar melnu. Titullapā nosaukums ir tieši tajā pašā vietā kā priekštitulā, kas kopējā titullapas atvērumā izskatās ne līdz galam sakārtots. Nodaļu pieteikumi atsevišķā lapas atvērumā, kur uzraksts novietots labējās lapas labā pusē, aptuveni vidusdaļā, un fons, kur

izvietota fotogrāfija un nosaukums, tonēts pelēcīgi zilgans. Visām nodaļām viens kopīgs dizains. Ja nodaļai vēl ir ievaddaļa, tad tā arī ir uz tāda paša tonējuma, kā ievaddaļas pieteikumā.

5. Darba kopējais ritmiskums. Ritma solis precīzi ieturēts visa izdevuma garumā. Ritms grāmatas kompozīcijā jūtams gan saprotamā nodaļu un tālāk sadaļu atkārtojumā, gan attēlu un teksta izkārtojumā lapaspuses atvērumā, kur katrā atvērumā ir divas bildes, kas kombinētas ar tekstu (sk. 14. Pielikumu).

6. Izteismīgums un uzskatāmība. Tāpat kā iepriekšējā, arī šī grāmata ir labi saprotama un uzskatāma.

2008. gadā izdotā dārzu grāmata ir sagatavota Londonā, 2004., 2005. gadā, Mitchell Beazley izdevējsabiedrībā. Dārza grāmatā, *The book of garden plans, around 200 ready – made schemes to help you transform your garden*, galvenā redaktora Andreja Vilsona (Andrew Wilson) vadībā, ir stāsts par dārza projektiem, gan realizētiem, gan arī izprojektētiem, kuri attēloti dažādos grafiskos variantos, kas papildināti ar fotogrāfijām vai skici (sk. 2.2.2.15.att.).



2.2.2.15. att. **The book of garden plans, Andrew Wilson, 2008:** grāmatas apvāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas apvāka noformējumā izmantoti fotoattēli un dārza plānojuma virsskata vizualizācija. Attēli izkārtoti S - veida līknē, kuri kopējā kompozīcijā ir labi uztverami. Tā kā saturiski tiek attēloti projekti, tad grāmatas

dizainā tiek iekļauta smalku līniju pielietošana, stilistiski sasaucoties ar projektēšanas tēmu. Visā grāmatā izveidots pārdomāts grafiskais dizains.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Grāmatas nosaukums, un visi elementi izkārtoti uz tumšas tirkīza krāsas fona, uz kura papildus izvietota, dārza plāna grafiska vizualizācija. Pielietotais tirkīza tonis, ir kā radošas krāsas psiholoģiskais aspekts, iespējams, dizainers šādi vēl vairāk norāda par radošumu, kas izpaužas grāmatas saturā.

3. Burtu veidoli. Šajā grāmatā ir uzrādīta pielietoto burtu veidolu saime - Frutiger.

4. Laukumu attiecības. Pārdomāts ir nosaukuma novietojums apvākā, tad priekštitulā un titullapā. Ritmisks novietojums, ar nelielām vietas nobīdēm un burtu lieluma izmaiņām. Katra nodaļa tiek pieteikta atsevišķi, stilistiski sasaucas to noformējums, kur attēlots kāds rasējuma fragments $\frac{3}{4}$ no atvēruma, un $\frac{1}{4}$ laukumā nodaļas nosaukuma pieteikšana, kur joslas lejas daļā nosaukums, un virs tā neliels apraksts ar pelēcīgiem krāsas burtiem.

5. Darba kopējais ritmiskums. Darbs vidēji ritmisks, ritma solis ir ievērots, bet kopiespaidu ietekmē asimetrisko rasējumu daudzums.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Tekstuālā daļā galvenie vārdi labi izceļas, katrs savā tonī. Vārda 'dārzs' (Garden) tonis izvēlēts - koši zaļš, kur tas atkārtojas apvāka iekšējā daļā. Virsraksts ar vizuālo noformējumu precīzi attēlo grāmatas saturu. Attēli pret plānu grafiskām vizualizācijām, tekstu un fotogrāfijām tiek izkārtoti kompozicionālā līdzsvarā, labi uztverami un pārskatāmi. (sk. 15. Pielikumu)

2013. gadā izdots dārzu grāmatas atkārtots izdevums no 2009. gada Encyclopedia of garden design, Planning, building and planting your perfect outdoor space (sk. 2.2.2.16. att.).



2.2.2.16. att. **Encyclopedia of garden design, Chris Young, 2013:** grāmatas vāks, priekštituls, atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas sagatavošanā ir piedalījušies daudzi autori, starp tiem, četri grafiskie dizaineri, kā, Vanessa Hamilton, Vicky Read, Alison Shackleton, Pamela Shiels. Grāmatas vāka dizainā izmantoti fotoattēli, kas kārtoti vāka lejas daļas joslā, šāds paņēmieni atkārtojas visā grāmatā.
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Pelēcīgā tonī vāka noformējumā iekļauts grafisks zīmējums. Priekšlapas tonis zeltītā tonī. Priekštitula un titula noformējumā cits dizains, pielietojot atšķirīgu, no vāka dizaina, burtu veidolu un paša nosaukuma dizainu.
3. Burtu veidoli. Grāmatas nosaukumā un papildinājumos izmantoti divu veidu burtu veidoli ar trīs krāsu kombināciju, zelta, sudraba (pelēcīgs tonis ar lakas pārklājumu), un melnu.
4. Laukumu attiecības. Grāmata iesieta cietajos vākos, un tās noformējums ir labi pamanāms citu grāmatu starpā, iespējams ar lielo baltā laukuma īpatsvaru, un galvenā nosaukuma burtu lielumu, attiecībā pret citiem noformējuma elementiem.
5. Darba kopējais ritmiskums. Grāmatas ritmiskums nav nolasāms, un nodaļas saturiskais noformējums nedaudz atšķiras viens no otra.
6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Par vienojošo elementu grāmatas dizainā var redzēt atvērumu augšējās malējās daļās, kur ar krāsas vertikālu strīpiņu pie lapaspušu numerācijas kreisajā pusē uzrādās nodaļas nosaukums, un labējā pusē apakšnodaļas nosaukums. Lielās un dažādās

informācijas daudzuma pēc grāmatā tiek pielietoti dažādi varianti slejās un materiāla sakārtošanā (sk. 15. Pielikumu).

Pētījumā tiek analizēts dārza grāmatas grafiskais dizains, kas salīdzinoši ar iepriekšējo, ir izstrādāts vienotā stilistikā, kur redzams kopējas idejas skaidrums un ir nolasāms gan ritms izkārtojumā, gan detaļu attēlojumā un aprakstā. 2014. gada izdevums angļu autore Emma Reuss grāmatai, *Garden design close up*, kuras dizainu izstrādāja izdevējsabiedrība Quintessence Editions Ltd (sk. 2.2.2.17. att.).



2.2.2.17. att. **Garden design close up, Emma Reuss, 2014:** grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Lielisks harmoniski un kompozicionāli izturēts darbs.
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Tonālie akcenti pielietoti, kā nodaļu raksturojošie elementi ar sabalansētu saskaņu un precīzi ievērotu ritma soli.
3. Burtu veidoli. Vienīgā grāmata, starp visām pētītajām, kurā kā akcents, ir pielietots rakstāmmašīnas burtu veidols (Courier), kurš šajā gadījumā idejiski izceļ un pasvītro virsrakstu nozīmīgumu un kura pielietojums dizainos, nav plaši sastopams dēļ tā kantainajām formām.

4. Laukumu attiecības. Apļa motīvs saglabājas gan priekštitula, gan titullapas noformējumā. Interesanta ir prettitula un titula kopējā kompozīcija, kur par pamatu izmantota viena fotogrāfija. Šādā pat stilā risināti arī nodaļu atvērumu pieteikumi. Aplis, kā elements izmantots arī atvērumos, kur tādējādi atzīmētas vietas fotogrāfijā, kuru tālāk grāmatas autore analizē. Pēc satura dārzi grāmatā ir grupēti pēc tiem raksturīgākām iezīmēm. Katram dārzam ir atvēlēti divi atvērumi, kur pirmajā fotogrāfija aizņem $\frac{3}{4}$ no atvēruma, un $\frac{1}{4}$ daļa aizņem aprakstu un pieteikuma informāciju. Otrajā atvērumā ir atvēlēti pieci teksta laukumi, kuros sīkāk apraksta raksturīgās dārza iezīmes. Kā atkārtojums, tiek izmantota pirmā atvēruma fotogrāfija otrajā atvērumā, tikai mazākā izmērā, un novietota tikai lapas atvēruma kreisajā augšējā pusē, uz kuras ar apļa kontūru iezīmē apskatāmos objektus vai vietas. (sk. 16. Pielikumu)

5. Darba kopējais ritmiskums. Precīzi ievērots ritma solis, gan nodaļu, gan teksta un attēlu izvietojumā.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Interesants ir izpildījums, lai skaidrāk būtu uztverama stāsta gaita, apļu iekšpusē fotogrāfijas attēls ir krāsains, ārpus apļiem – melnbalts. Pielikuma attēlos ir redzams, kā otrās dārza stāsta lapaspuse tiek maketēta, pielietojot dažādus variantus izkārtojumā, bet pieturoties pie divām daļām blakus, un trijām sadaļām lapā, kur katrā lapaspusē ir seši laukumi, kas paredzēti fotogrāfijām un tekstam. Grāmatas maketam ir ieturēts viens stilistisks risinājums, kas attēlojas arī vāka dizainā, pielietojot apļa elementu, mazās fotogrāfijas, un baltās atdalošās joslas.

Ar šo 2014. gada izdevumu autore noslēdz angļu dārzu grāmatu pētījumu, kurā apskatīja angļu dārzu rakstnieku, pētnieku, grafisko dizaineru darbus, sākot no pagājušā gadsimta deviņdesmitajiem gadiem. Angļu dārza stilam ir savas raksturīgās iezīmes, kas atpazīstamas jebkurā vietā pasaulē, ar plānojumu, augu raksturu pielietojumu, radītā noskaņojuma izveidē. Autore pētījumā vēlējās noskaidrot, vai arī dārza grāmatu grafiskajā dizainā, tieši maketa dizainā, ir kāds vienojošs stils, izpausme. Pētot grāmatu vākus, var redzēt, ka zināmas iezīmes ir raksturīgas dārzu grāmatu noformējumos, kā, piemēram, fotogrāfiju tematika ar dārza celiņa motīvu, kas it kā ieaicina dārzā, pielietošanu, un plaši pielietoto burtu veidola Trajan Pro vai Antiqua izmantošanu. Bet, ir arī daudzi atšķirīgi dizaina risinājumi, īpaši izceļas grafiskā dizainera Geoff Borin maketētie darbi, ar dizaina idejas skaidrību, atbilstošu stilu, ritmu kompozīcijā. Ir grāmatas dizaini, kur nav tik veiksmīgi atrisināti galvenie uzdevumi, kā kopējs

grāmatas rakstura atainojums, vienots pasniegšanas stils. Tā kā viennozīmīgi nevar sasaistīt angļu dārzu stila iezīmes ar angļu grāmatu grafiskā dizaina iezīmēm. Ja angļu dārza stils pagājušā gadsimtā Anglijā ir atpazīstams gan ar augu pielietojumu, struktūru uzbūvē, mazo arhitektūras formu iekļaušanu, vēsturiskām ēkām fonā, tad grafiskā grāmatu dizainā ir gan vienojošie elementi, kas apskatīti pielikumos (sk. 3. - 8. Pielikumu), gan ļoti atšķirīgi varianti.

2.2.3. Citu valstu dārza grāmatu paraugu analīze, ietverot laika posmu no 2001. līdz 2014. Gadam

Savādāks skatījums grāmatas dizainā ir stāstā par brazīliešu dārzu, ainavu, pilsētvides projektētāju Roberto Burle Marx. Grāmatas izdevējsabiedrība ir Themes @ Hudson Ltd, Londonā, bet grāmatas dizaina koncepcija pieder Argentīnas dizaineram Juan Cavallero¹²⁶, kas tiek atsevišķi norādīta. Burle Marx, *The Lyrical Landscape*, 2001., Marta Iris Montero. Tulkojums no spāņu valodas angļu valodā (sk. att. 2.2.3.1.).



2.2.3.1. att. **Burle Marx, *The Lyrical Landscape*, Marta Iris Montero, 2001:** grāmatas supervāks un atvērumi

¹²⁶ <http://www.estudiocavallero.com/todos.html>

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas struktūra ir izveidota saprotami uztverama, ritms sajūtams katras aprakstošās daļas secīgos divos vai trīs atvērumos. Pirmajā atvēruma labajā lapaspusē ir autora plāna zīmējums, vai viņa plāna grafisks pārzīmējums, kreisajā – teksta daļa divās slejās, dažreiz papildināta ar attēlu, vai attēliem, un objekta pieteikums. Nākamajos atvērumos tiek kombinēts teksts ar fotogrāfijām, kur visā lapas spogulī fotogrāfijas tiek iekļautas tikai atvēruma labajā pusē
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Pie grāmatas akcentiem var atzīmēt ne tikai Argentīnas dizainera ieteikumus, bet arī paša autora radošo rokrakstu, kuru var redzēt zīmējumos, plānos, dārzu, pilsētas plānojumos, tas viennozīmīgi atstāj iespaidu uz visas grāmatas dizainu kopumā.
3. Burtu veidoli viegli uztverami no „Franklin” burtu saimes. Teksta izvietojums ir izveidots divās slejās, centrēts lappuses vidū pēc klasiskā grāmatu zelta griezuma principiem, kurš tika izmantots jau viduslaikos.
4. Laukumu attiecības. Grāmatā iekļautas divas lielās daļas, kurām ir savi pieteikuma atvērumi, un sadaļām arī ir savi pieteikuma atvērumi, kur tālāk sadaļas atvēruma krāsa atkārtojas kreisajā augšējā lapaspuses daļā kā laukuma krāsa aprakstošā objekta pieteikumā. (sk. 17. Pielikumu)
5. Darba kopējais ritmiskums. Interesants ir ritmisks risinājums, kad krāsu laukums, kas atrodas vienā lapaspusē, pāriet uz to pašu lapu otrā pusē, t.i., nākamā atvērumā. Nedaudz savādāks satūra izkārtojums, kur apakšsadaļas numerācija otrajā daļā turpinās no pirmās sadaļas, tas pēc būtības ir vienīgais, ko grūti uztvert, pētot grāmatu kopumā.
6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Grāmatas supervāka noformējuma pamatā izmantots tumši zaļš fons, uz kura izcelts grāmatas nosaukums. Tas attēlots divos burtu veidos, viens fonā citā zaļā krāsā, otrs – tīri baltā, kurā kombinēti dārzu fotoattēli. Iekšējie vāka atvērumi, priekšējais un aizmugurējais, vienā tonī – sūnu zaļā krāsā. Priekštitulā tikai – vārds, uzvārds (Burle Marx), kur brīvā baltā lapaspuse ir pretī vientonnīgai zaļai priekšlapai. Tituls un prettituls vienā citi zaļā krāsā, ar informāciju, kas centrēta uz labo pusi. Prettitulā teksta josla vidējā daļā, kā esence, raksturojums par autoru – ainavu, dārzu dizaineri, mākslinieku.

2012. gadā beļģu izdevējsabiedrības sagatavota dārzu grāmata, 500 tips for garden design, kuras grafisko dizainu pēta autore. Šajā grāmatā tiek uzrādīts gan grāmatas dizaina

vadītājs (Claudia Martinez Alonso), gan vāka dizaina autors (Maria Eugenia Castell Carballo), gan grāmatas salikuma, maketēšanas autors (Cristina Simo Perales), gan grāmatas vāka fotogrāfijas autors, šoreiz firma ' Kettal'. Grāmatā visi teksti ir uzrādīti četrās valodās angļu, vācu, franču, holandiešu, (sk. 2.2.3.2. att.).



2.2.3.2. att. 500 tips for garden design, 2012: grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Pētot grāmatas kompozīciju, labējā fotogrāfiju josla, kā atkārtojuma elements, tiek pielietots grāmatas maketā turpmākā dizainā, kā sleja, atvēruma labajā un kreisajā pusē, kur tiek izkārtots teksts, t.i., fotogrāfiju apraksts, četrās valodās. Satura atvērumā var redzēt, ka joslas veidā tiek kārtotas fotogrāfijas lapas atvēruma vidusdaļā, kas kompozicionāli sasauca ar vāka dizaina joslas daļu un grāmatas atvērumu ārējo malu slejām (sk. 18. Pielikumu). Satura atvērumā skaidri var saprast par grāmatas uzbūves kompozīciju, jo katra sadaļa tiek atzīmēta ar atšķirīgas krāsas grafiski izveidotu ziediņu.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Nodaļu pieteikumā stilizētā zieda lapas ārējā aprīse labējā lapaspusē veido kā bultas siluetu, kā virziena norādi. Nodaļā ir apakšnodaļas, kur atvēlēts savs atvēruma. Kreisajā pusē ievietota fotogrāfija, bet labajā pusē tekstuāla informācija, un augšējā labajā pusē dekoratīva josla, kas ir veidota, samazinot nodaļas atvēruma ziediņu, un, izgriežot no tā joslu, un, daļu ievietojot apakšnodaļas pieteikuma lapaspusē, kur var redzēt, ka labējā stūrī

joslu tā kā 45 grādu leņķī griež, lai veidotos virziena norāde, līdzīgi sasaistot ideju nodaļas un apakšnodaļas atvērumu dizainā.

3. Burtu veidoli. Teksts vienrindu slejā ir tikai ievaddaļas tekstos un apakšnodaļas tekstā. Nodaļu atvērumu pieteikumos izvēlēti tīri, dzīvespriecīgi toni, kas psiholoģiski ir kā vienojoša ideja par dārza būtību, kas rada prieku. Labajā nodaļas atvēruma pusē izkārtota teksta josla četrās valodās. Var redzēt, ka galvenais teksts ar lielākiem izmērā burtiem, papildinājums – mazākiem burtiem, tāpat kā vāka dizainā, divpakāpju nozīmes teksts.

4. Laukumu attiecības. Saturiski grāmatā dārzi tiek dalīti grupās, t.i., nodaļās, kur sīkāk tie tiek apskatīti. Katra nodaļa grāmatas dizainā tiek izcelta ar atšķirīgu krāsu pielietojumu ieviestās detaļās, nodaļas pieteikuma atvērumā, apakšnodaļu pieteikuma atvērumā un katrā atvēruma lapaspusē. Grāmatas vāka dizainā izmantots ģeometrisks lapas dalījums, kur labējā joslā izkārtoti mazos laukumos fotogrāfijas, divās augšējās garenvirziena joslās izkārtoti teksta laukumus, no kuriem galvenais nosaukums izvietots uz zaļas krāsas fona. Lielākajā laukuma daļā ievietota galvenā fotogrāfija.

5. Darba kopējais ritmiskums. Ritms vērojams priekštitula un titula teksta izkārtojumā. Prettitulā tiek ievietota fotogrāfija visā lapas spogulī, atstājot brīvu kreiso lapas sleju, kur ievietota tekstuāla informācija par grāmatu (sk. 18. Pielikumu).

6. Izteismīgums un uzskatāmība. Nodaļu pieteikumiem tiek atvēlēts atsevišķs atvērums, kur iepriekšminētais grafiski stilizētais ziediņš ir izvietots lapaspuses kreisajā pusē, uz viena toņa fona, spilgtākā tonī, kā pats zieda siluets, kur labajā pusē turpinās zieda silueta daļa.

Pētījumā autore apskata divas dārzu grāmatas, kas izdotas Krievijā, 2012. gadā.

Jūlija Tadeuš, Rozes jūsu dārza dizainā (Юлия Тадеуш, Розы в дизайне вашего сада), izdevniecība 'Piter' (www.piter.com), ООО Издательство «Питер», 2012. (sk. 2.2.3.3. att.)



2.2.3.3. att. *Розы в дизайне вашего сада, Юлия Тадеуш, 2012*: grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Stilistiski ir atrisināts grāmatas pasniegšanas veids, kas redzams nodaļu pieteikuma risinājumos, lapaspušu numerācijas noformējumā, un satura atvēruma noformējumā, kur, kā vienojošs elements ir ieviesta smalka vertikāla līnija (sk. 18. Pielikumu).
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Attēli košās krāsās, kas tiek līdzsvaroti ar gaiši zaļām pieteikuma joslām un tumši zaļiem galvenajiem uzrakstiem. Izmantots pretkrāsas vāka noformējumā (sarkans pret zaļu), lai piesaistītu skatītāja uzmanību.
3. Burtu veidoli. Burtu veidols uzrakstos, bez serifiem, teksta daļā – ar serifiem un teksts ar attēliem kārtots divās slejās.
4. Laukumu attiecības. Grāmata iesieta cietajos vākos, un tās noformējumā izmantotas fotogrāfijas, lielākā izmērā galvenais attēls, mazākā izmērā - papildinājumi. Grāmatā ir četras nodaļas un to pieteikšanai izmanto labējo atvēruma lapaspusi, izņemot trešajam nodaļas pieteikumam tiek izmantota arī atvēruma kreisā lapaspuse, kur visā spoguļī ievieto fotogrāfiju. Ja tā būtu maketēti visi atvērumi, tad kopējā grāmatas kompozīcija būtu sakārtotāka.
5. Darba kopējais ritmiskums. Darbs idejiski risināts ar saprotamu ritmisku ievirzi, iesākot ar dārza stiliem, rožu dobju veidiem, rožu pielietošanu, ieteicamiem kaimiņaugiem, un sniegti īsi principi dobju projektēšanā ar paraugu variantiem. Ritma solis pārsvarā skaidri uztverams,

izņemot grāmatas sākumdaļā, kur ievietotie paraugi datorvizualizācijās, drīzāk mudina uz dziļāku izpēti, nevis ritmisku ievirzi pasniegtajā informācijā.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Grāmatā ievietoti daudzi augu kompozīcijas paraugi, kas veidoti datora vizualizācijā, izmantojot izgriezumus no fotogrāfijām. Aprakstos par augiem un kompozīciju piemēriem, tiek pielietota zaļas krāsas josla nosaukumam, kas vizuāli sasaistās ar vāka noformējuma joslu pielietojumu (sk. 18. Pielikumu).

Otra Krievijā izdotā grāmata ir Tatjanas Koismanes ‘Puķu dobes’, Татьяна Коисман, Цветники, 2012. Grāmatai ir izveidots ļoti krāšņš krāsās makets, tajā ir augsta līmeņa akvareļa zīmējumi puķu dobju un shēmu attēlojumā. Grāmata izdota Maskavā ООО Издательство «Эскмо», 2012, kur uzrādīts ilustrāciju autors (N.N.Kazimirova), teksta autors (T.J. Koismane), izdevniecības noformējums un grāmatas noformējuma, maketa autors (G.Bulgakova), un fotogrāfiju autori (sk. 2.2.3.4. att.).



2.2.3.4. att. Цветники, Татьяна Коисман, 2012: grāmatas vāks, tituls, priekšlapa un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Satura atvērumā fotoattēli izkārtoti joslas veidā lapaspušu lejas daļā, un tāds izkārtotāns veids sasaucas ar vāka dizainu. Horizontālas joslas motīva pielietošana grāmatas dizainā, noformējot katru atvērumu ar krāsu papildinājumu, piešķir grāmatai sava veida raksturīgu iezīmi, kas paliek lasītāja atmiņā. Horizontāls risinājums ir grāmatas nodaļu pieteikumā, kur atsevišķa lapaspuse netiek izdalīta (sk. 19. Pielikumu).

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Titula noformējumā teksts izvietots uz gaisināta violetīga krāsu fona joslas, burtu veidols un vārdu izkārtojums ir kā atkārtojums no vāka noformējuma.

3. Burtu veidoli. Teksts un nosaukumi burtu veidolā ar serifiem. Grāmatas vāka un titula noformējumā izmantots papildus burtu veidols bez serifiem. Tādējādi risinātas burtu veidolu attiecības, kas viena otru papildina, vairāk strukturē informāciju, un tā ir labi uztverama. Lielākā daļa teksta tiek kārtota divās joslās, ir atvērumi, kur trijās joslās, bet attēli tiek kombinēti izkārtojumā, arī papildinājumi tiek ieviesti, sakarā ar attēlu aprakstiem.

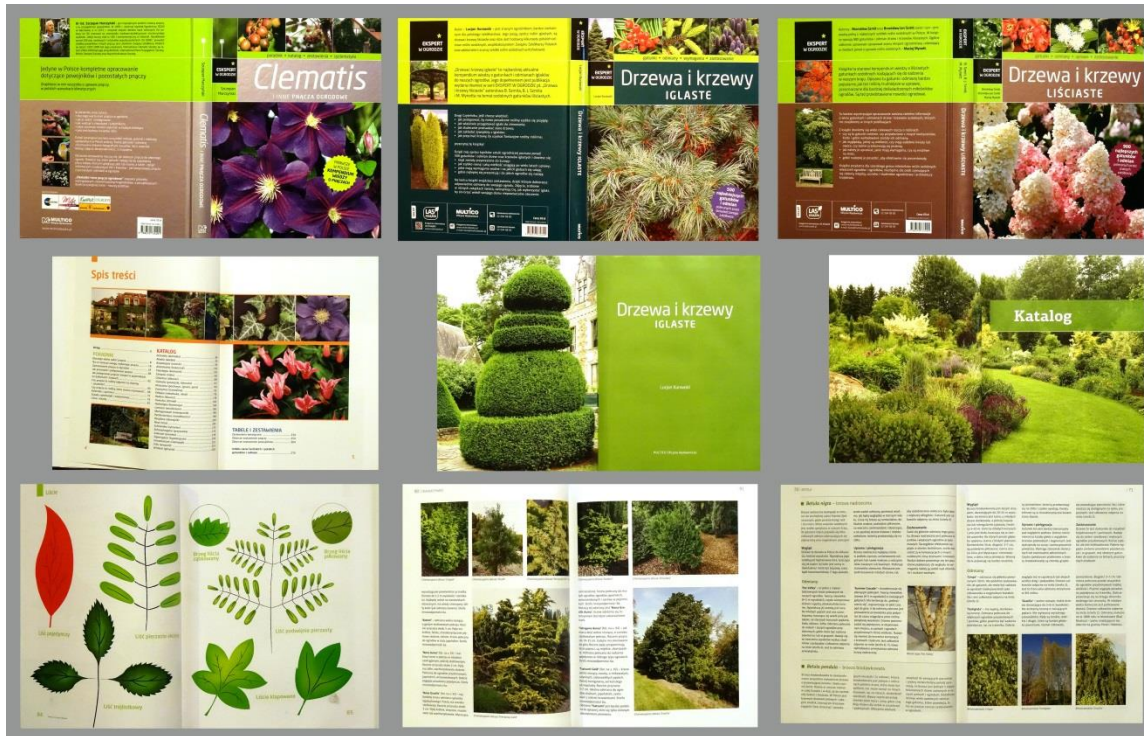
4. Laukumu attiecības. Attēli grāmatā aizņem lielāko daļu, teksta daļa ar attēlu paskaidrojumiem aizņem aptuveni vienu trešdaļu. Brīvie laukumi salīdzinoši samērā maz, tādējādi rodas iespaids, ka grāmata ir informācijas pārblīvēta un lasītājam ir vajadzīga piepūle, lai uztvertu to.

5. Darba kopējais ritmiskums. Akvareļu zīmējumi un shēmas tiek ievietoti visā atvērumā. Tā kā lapaspušu augšējās un apakšējās malās ir dekoratīvas joslas, tad attēli un teksts ir lapaspušu spogulī, izņemot gadījumus, kad attēls atrodas visā lapaspusē. (sk. 19. Pielikumu)

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Grāmatas nosaukums izcelts uz puscaurspīdīga gaiša toņa. Priekšlapa un aizmugurējā vāka lapas ir ar dārza augu noskaņas tuvplāna fotogrāfiju, abas vienādas, kur to otra puse ir gaiši violetīgā tonī. Tas savukārt jau ir saskaņots ar priekštitula noformējuma fotogrāfijas dominējošo toni, kura labējā lapaspuses atvērumā var redzēt visā lapas spogulī gaišinātu fotogrāfiju, kur šis pats attēls tieši tādā pat novietojumā, tikai pilnā apjomā visā lapaspuses spogulī ir titula un prettitula fona noformējumā.

Autore pētījumā iekļauj arī trīs vienas sērijas dārzu grāmatas, Polijas vadošo speciālistu sarakstītas, poļu grafisko dizaineru sakārtotas, 2008., 2013., un 2014. gadā izdotās ‘Multico’ izdevniecībā¹²⁷ (sk. 2.2.3.5., 2.2.3.6., 2.2.3.7. att.).

¹²⁷ <http://www.multicobooks.pl/hobby/ogrod/>



2.2.3.5. att. **Clematis**,
Szczepan Marczyński
2008: Grāmatas vāks un
atvērumi

2.2.3.6. att. **Drzewa i**
krzewy iglaste, Lucjan
Kurowski 2014:
Grāmatas vāks un
atvērumi

2.2.3.7.att. **Drzewa i**
krzewy liściaste, 2013,
Bronislaw Szmit,
Bronislaw Jan Szmit,
Maciej Mynett:Grāmatas
vāks un atvērumi

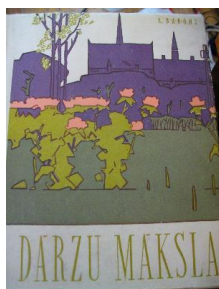
1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Informācija tiek kārtota trijās slejās, kur pēc vajadzības attēlus, tabulas, kombinē šajos trīs sleju ietvaros un viss atrodas stingri lapas spoguļī. Tas palīdz uztvert sistematizēto informāciju, jo tās saturiski ir ļoti daudz, un tāds sakārtots makets palīdz to uztvert. (sk. 20. Pielikumu)
2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Skuju kokaugu un lapu kokaugu grāmatās risināts vienots krāsu pielietojums nosaukumu izcelšanā, dzimtas un sugas ietvaros.
3. Burtu veidoli. Izmantoti burtu veidoli bez serifiem. Latīniskie nosaukumi rakstīti slīprakstā un treknrakstā. Augu nosaukumi gan latīniski, gan poliski tiek izcelti ar burtu lielumu, un krāsu palīdzību, kas sasaistās ar grāmatas kopējo izvēlēto krāsu tonalitāti, zaļgani toņi.

4. Laukumu attiecības. Grāmatas ir iesietas cietajos vākos. Priekštitulā tikai grāmatas nosaukums, un titulā nosaukums, autori, izdevniecība, kas izkārtoti uz krāsas fona visā lapas spogulī, un prettitulā visā lapas spogulī fotoattēls, bet vecākā mežvīteņu (*Clematis*) grāmatas prettitulā izvietota informācija par grāmatas sagatavošanu un izdošanu, kur 2013. un 2014. gada izdevumiem, tā ir ievietota nākamā atvēruma kreisajā pusē, kur labajā izvieto satura atvērumu. Atsevišķi izcelti nav nodaļas pieteikumi, izņemot vienas lielas nodaļas pieteikums '*Katalogs*', pārējās sadaļas savstarpēji tiek atdalītas ar smalku līniju zaļā krāsā un katras sadaļas, nodaļas virsraksts ir tajā pašā zālā krāsā.

5. Darba kopējais ritmiskums. Tieši pēdējo gadu grāmatu izlaidumiem jau var redzēt izteikti kopēju stilistiku grafiskajā noformējumā. Šai sērijai ir izveidots vienots grāmatas vāka dizaina šablons, kur katrai jaunai grāmatai tiek mainīti teksti un fotoattēli.

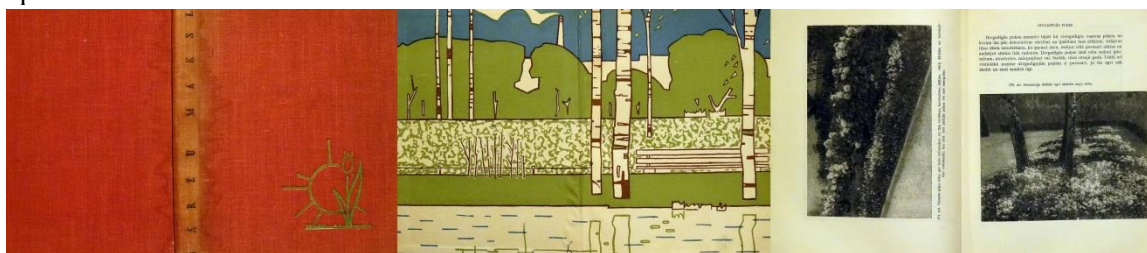
6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Ieskatoties grāmatu grafiskā dizaina autora vārdos, kas uzrādīti visās trīs grāmatās, redzam, ka 2008. gada izdevuma grafiskā dizaina autors ir Antek Hubar, bet 2013. un 2014. gada izdevumiem jau cits autors – ***Marta Zięba. Poļu izdevumiem visiem ir korekti uzrādīti fotogrāfiju autori.***

2.3. LATVIEŠU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1960. gadā izdotā latviešu dārzu arhitekta Kārļa Barona sarakstīta grāmata „DĀRZU MĀKSĻA”¹²⁸ (sk. 2.3.1.un 2.3.2. att.). Padomju laika grāmatā ir uzrādīti redaktori, to starpā, gan mākslinieciskais un tehniskais redaktors.

2.3.1. att. **Dārzu māksla, K.Barons, 1960:** Grāmatas apvāks



2.3.2. att. **Dārzu māksla, K.Barons, 1960:** grāmatas vāks, priekšlapas atvērums un lappušu atvērums

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. 360 lappušu apjomīgais darbs ir veidots vispārīgi izzinošās literatūras formā, bez īpašiem kompozicionāliem un dizainiskiem risinājumiem, kuri šī grāmatniecības perioda grāmatām nav raksturīgi, lai gan dārzu dizaina grāmatu noformēšanas tendenču rašanās pazīmes jau ir manāmas grāmatas apvāka un priekšlapu noformējumā.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Krāsas tiek ieviestas priekšlapas un pēcslapas vāku atvērumos, kas risinātas tīros toņos lielos laukumos, un atstāj psiholoģisku iespaidu uz visu grāmatu kopumā, it kā informācija būtu sniegta krāsaina. Apvākā izmantoti vēl citi toņi, bet nosaukums izvietots uz balta fona.

3. Burtu veidoli. Teksts iesākas ar dekoratīvu pirmo burtu, izvietots uz pirmās rindkopas, aprakstošās daļas teksts – ar serifiem. Nodaļu un apakšnodaļu nosaukumiem izmantoti lielie

¹²⁸ http://www.ibook.lv/BD_darzu-maksla-karlis-barons.aspx?BID=512335fa-e146-47cb-989f-cd42193e0291

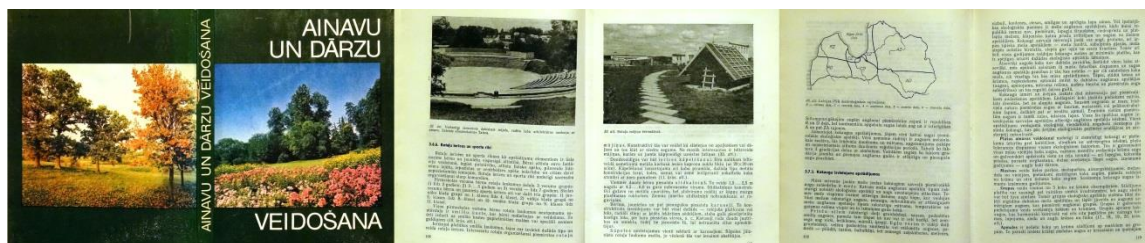
burti, ar serifiem, ar divpakāpju izmēru, kur nodaļas nosaukums – lielākiem, apakšnodaļas – nedaudz mazākiem, un tie atrodas aprakstošās daļas sākumā. Teksts vienrindu slejā, kas viegli lasās, tādējādi veiksmīgi var uztvert grāmatā sniegto informāciju (sk. 21. Pielikumu.). Grāmatas atvēruma teksta daļas attiecība pret brīvās joslas laukumu lapaspušu malās, palīdz sakārtot brīvo - aizpildīto laukumu attiecības, tādējādi uzmanība koncentrējas uz lapas centrālo daļu.

4. Laukumu attiecības. Grāmata ir cietajos vākos sarkanīgā krāsā ar iespiestu grāmatas nosaukumu zeltītā krāsā uz grāmatas muguriņas un priekšējā vākā grāmatas stilizētu noformējumu, kā logotipu, kas citur tālāk nekur neparādās. (sk. 2.3.2.att.) Priekšlapa un aizmugurējā lapa, kas tiek ielīmētas, ir krāsaina, labiekārtota apstādījuma stilizēts zīmējums. Priekštitulā labējā augšējā stūrī informācija par grāmatu. (sk. 21. Pielikumu). Tādā izpildījumā var redzēt daudzas gan mūsdienu, gan Padomju laika grāmatas. Titullapā norādīta nepieciešamā informācija un ieviests zīmēts auga dekors.

5. Darba kopējais ritmiskums. Nav izstrādāts un ievērots grāmatas ritmiskais solis. Visi attēli, tabulas, shēmas, zīmējumi un teksts kārtoti lapas spogulī, kur vietām attēls ielikts gulēniski.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Neizteiksmīga un nepārskatāma dēļ izpildījuma formas.

Dārza grāmata, Ainavu un dārzu veidošana, ir izdota 1979. gadā, sastādītājs A.Lasis. Grāmatas vāka dizainā ir ievietota fotogrāfija un teksts uz tumši zaļa fona (sk. 2.3.3. att.).



2.3.3. att. **Ainavu un dārzu veidošana, sast. A.Lasis, 1979:** grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Attēli, teksts, plāni, zīmējumi tiek ievietoti lapas spogulī, kur brīvās malu joslas ir samērā nelielas, kas, iespējams, var ietekmēt apgrūtināto grāmatas satura uztveršanu.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Nosaukums uz tumši zaļa fona vāka dizainā labi uztverams. Priekštitulā tikai viens uzraksts - izmērā mazs grāmatas nosaukums, titulā grāmatas nosaukums tajā pašā burtu veidolā, kā uz vāka. Prettitulā autoru vārdi, kas izkārtoti vertikāli un ieviests dizaina elements – melna šaura strīpa, kas horizontālā veidā tiek ievietota nodaļu atvērumos, tieši zem nosaukuma (sk. 21. Pielikumu).

3. Burtu veidoli. Šajā grāmatā, jau var redzēt mūsdienu maketēšanā pazīstamus un plaši lietotus burtu veidolus, - grāmatas un nodaļu virsrakstos lietoti bloka burti Arial vai Gautami, apakšnodaļu virsrakstos, - Futura, bet pārējais teksts veidots Times burtu veidolā. Teksts kārtots vienā slejā, tā burtu veidols ar serifiem. Ieviests trīspakāpju nosaukumu pasniegšanas veids, tātad tiek pielietoti divi burtu veidoli, un sadalījums tiek iegūts ar burtu izmēru variācijām.

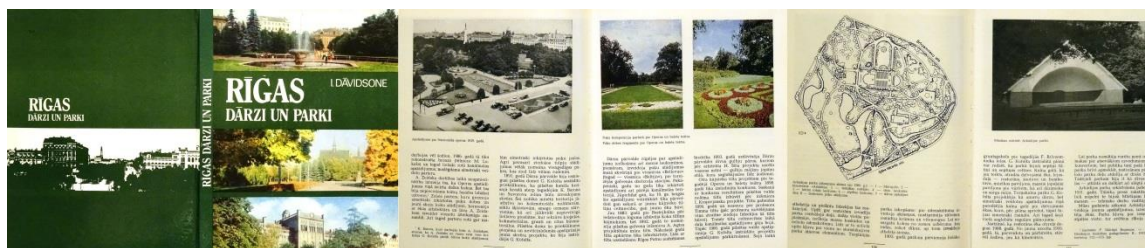
4. Laukumu attiecības. Grāmatā ir melnbaltie attēli un krāsainie, kuri ir izvietoti atsevišķā kopīgā sadaļā, aptuveni grāmatas vidusdaļā, kur, lasot tekstu, speciāli ir jāmeklē norādītie attēli. Daudzās tabulas ievietotas grāmatas beigu daļā. Daži plānojumi tiek ievietoti lapaspusē guleniski. Grāmatā tiek ievietotas fotogrāfijas, kur parādās darbu process, kurš tiek numurēts, uz fotogrāfijas uzliekot izgrieztu kvadrātu ar norādes burtu.

5. Darba kopējais ritmiskums. Ritma solis nav ievērots, grāmata veidota populārzinātniskā darba formā.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Grāmatas sākumā ir uzrādīti katras fotogrāfijas autori. Vāka priekšlapā un aizmugurējā lapā ielīmētas koši zaļas lapas, uz kurām izvietota informācija tabulas veidā par izpildes laikiem apstādījumu ierīkošanā un kopšanā. Tātad vāka priekšlapa un pēclapa nes ne tikai funkcionālu un dekoratīvu nozīmi, bet arī informējošu, saistībā ar grāmatas saturu (sk. 21. Pielikumu).

Latviešu autora grāmata, ko autore pēta ir Irēnas Dāvidsones, Rīgas dārzi un parki, 1988. gadā izdota (sk. 2.3.4. att.). Grāmatā ir uzrādīti gan fotogrāfiju autori, melnbaltiem un krāsainiem attēliem atsevišķi, kā arī uzrādīts, ka izmantoti R. Johansona un V. Rīdzenieka fotoattēli (uzņemti 20. gadsimta 20 – 30 gados¹²⁹). Tie ir izmantoti aizmugurējā vāka noformējumā, grāmatas attēlos, priekšlapas un pēclapas noformējumā, kur senā fotogrāfija katrā vāka iekšpusē ir izvēlēta citāda, attēlojot Rīgas parku ainavas.

¹²⁹ http://www.arhivi.lv/sitedata/ZURNALS/zurnalu_raksti/19-58-VESTURE-Vanaga.pdf



2.3.4.att. Rīgas dārzi un parki, I.Dāvidsone, 1988: grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas kopējā kompozīcija, pirmajā brīdī nenolasās, tomēr tās ritmiskais stils rada iespaidu par zināmu sakārtotību un sistēmiskumu. Bet arī jāsaprot, ka grāmatas mērķis ir atainot vēsturiskus notikumus ar dažādiem izteiksmes līdzekļiem, kas nav radīti speciāli šim darbam, bet ņemti no dažādiem avotiem, arhīviem un krātuvēm.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Šajā izdevumā var redzēt, ka pielietoti gan melnbaltie, gan krāsainie fotoattēli. Ir atvērumi, kur pielieto tikai krāsainus fotoattēlus, ir, kur kombinē vienā atvērumā, gan krāsainus, gan melnbaltus (sk. 22. Pielikumu). Abās iepriekšminētās grāmatās tiek pielietotas latviešu tautasdziesmas, vai ievada daļā (K. Barons „Dārzu māksla”, vai pirms kādas nodaļas (I. Dāvidsone „Rīgas dārzi un parki”), (sk. 22. Pielikumu).

3. Burtu veidoli. Burtu veidols ar serifiem. Teksts grāmatā ir izkārtots divās slejās lapu spoguļī.

4. Laukumu attiecības. Vāka noformējuma fona krāsa ir tumši zaļa, un nosaukuma teksts atkārtojas priekštitulā, titulā, tikai mazākā izmērā, kur titulā tas ir gaiši zaļganīgā tonī. (sk. 22. Pielikumu). Grāmata iesieta cietajos vākos. Priekštitula atvērumā klasisks noformējums, bet kā dizaina elements ir ieviests - smalka līnija zem autores vārda, kas tālāk grāmatas maketā ir redzama pie nodaļu virsrakstiem.

5. Darba kopējais ritmiskums.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. „Rīgas dārzi un parki” grāmatā ievietotas fotogrāfijas, no kurām vairums, uzņemtas rudens pusē, maz attēlu, kur būtu atainoti citi gadalaiki. Fotoattēli tā laika atbilstošā kvalitātē.

2006. gada izdevums, Āris Auders, Dārzs, Ilustrēta rokasgrāmata. Grāmatai ir iespaidīgs izmērs, 24 cm platumā un 31,7 cm augstumā, 3,2 cm biezumā, 419 lpp. (sk. 2.3.5. att.)



2.3.5. att. Dārzs, Ilustrēta rokasgrāmata, Ā. Auders, 2006: grāmatas vāks, atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Pētījuma autore šo grāmatu izvēlējās, jo tajā ir ievietoti augstas kvalitātes fotoattēli, un augi parādīti to attīstības procesā gadalaika ritumā, tos kārtojot vienuviet. Pie tik izcilas kvalitātes fotoattēliem, mākslas darbiem, to atspoguļošanas, iespaidīgā formāta, būtu nepieciešams labs grāmatas maketa dizains, kas palīdzētu strukturēt informāciju, un lasītājam būtu daudz vieglāk un skaidrāk saprotama grāmatas konstrukcija, ritms, kas pietrūkst esošajam izdevumam.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Attēli grāmatā ir koši krāsās, tādējādi tekstuālās daļas izcēlumi risināti tikai ar burtu lieluma atšķirību, treknrakstu, slīprakstu.

3. Burtu veidoli. Burtu veidols ar serifiem, nosaukumiem tiek pielietoti lielāka izmēra burti, augu nosaukumu latviskais nosaukums tiek attēlots ar treknrakstā rakstītu burtu. (sk. 22. Pielikumu). Teksts un attēli lapaspusē kārtoti divrindu slejā lapas spoguļī, dažviet attēli iziet no lapas spoguļa.

4. Laukumu attiecības. Grāmata ir cietajos vākos ar zeltītiem burtiem nosaukumā uz vāka un grāmatas muguriņas. Uz vāka ievietots, iestrādāts, gleznas fotoattēls (autore – Agija Audere „Vakara pastaiga”, 1998.) Vāka noformējuma variants atkārtojas titula noformējumā, tikai teksta daļa pelēcīgā krāsā. Grāmatai nav priekštitula. Ielīmētā vāka priekšlapa un pēclapa ir tumši pelēkbrūnā tonī no abām pusēm. Grāmatā tiek ievietoti atvērumi, kur ir tikai attēli visā lapaspušu spoguļī, vai vienā lapaspuses spoguļī. Atvērumos tiek ievietoti arī Agijas Auderes gleznu fotoattēli, par dārza tematiku, kas noformēti uz grafiski izveidota tumši pelēcīga fona.

5. Darba kopējais ritmiskums ir grūti nolasāms. Netiek atsevišķi izcelts grāmatas nodaļu pieteikums.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Grūti uztvert grāmatas ritmu, jo iekļautie fotogrāfiju atvērumi visā lapu spogulī gan saistās ar tuvāko atvērumu tekstuālo daļu, gan nesaistās. Uzskatāmi paliek atmiņā atvērumi, kuros attēloti Agija Auderes mākslas darbi, bet nav atrisināts ritmiskais atvērumu izvietojums grāmatas kompozīcijā.

Apģādam „Jumava” ir vesela dārza grāmatu sērija, kur izveidots stilistiski līdzīgs grāmatas vāku dizains. Autore apskata vienu no šīs sērijas dārzu grāmatām, Aija Kaškure, Koki un krūmi Latvijas dārzam, 2012. gada izdevums (sk. 2.3.6. att.).



2.3.6. att. Koki un krūmi Latvijas dārzam, Aija Kaškure, 2012: grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Nodaļu pieteikumiem ir viens stilistisks risinājums, kur kvadrāta formā (taisnstūris) ievieto fotogrāfiju un joslas daļā tās pašas fotogrāfijas palielinātu daļas fragmentu. Fona krāsa katrai nodaļai cita (sk. 23. Pielikumu).

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Pētāmās grāmatas maketā ir izveidots stilistisks risinājums, gan nodaļu pieteikumos, vāka dizainā, priekštitula un titula risinājumā, pielietojot lielus tonālus laukumus ar „logiem”.

3. Burtu veidoli. Teksts un attēli izvietoti divu rindu slejā. Teksta izcēlumiem pielietots fona laukuma kvadrāts un teksts treknrakstā.

4. Laukumu attiecības. Grāmatas vāka dizains veidots, sadalot laukumu daļās, kur lielākā laukuma daļā ievietots fotoattēls, un pārējās daļas saskaņotas krāsās. Autore pētījumā apskata arī citus šīs sērijas vāku dizainus, kuros var redzēt, kā krāsa tiek saskaņota ar fotoattēlu, un kā krāsas grāmatu vāku dizainā tiek risinātas, lai katrai grāmatai būtu atšķirīgs veidols. Visām sērijas

grāmatām ir viens izmērs (215 mm x 170 mm) un iesējuma veids, mīkstie vāki (sk. 23. Pielikumu).

5. Darba kopējais ritmiskums. Ritms un pieaugoša dinamika krāsās grāmatas iesākuma daļā. Kvadrāts kā elements jau ir vāka, tad titula un nodaļas dizainā, kurā tiek ievietota fotogrāfija. Vāka kreisās malas joslas elements atkārtojas nodaļu pieteikuma noformējumā (sk. 23. Pielikumu).

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Priekštitulā ir izvietots tikai grāmatas nosaukums uz viegli ietonēta zaļgana fona, titulā ir uzrādīta nepieciešamā informācija uz tā paša krāsas fona, tikai nedaudz spilgtākā intensitātē, un tad nākamā atvērumā nodaļas pieteikums, kura fona tonis vēl intensīvāks. Attēli, tabulas, pārsvarā ievietoti lapas spoguļī, kaut gan ir daži atvērumi, kur attēli iziet no lapas spoguļa. Tabulām arī pielietota fona krāsa, bet šajā gadījumā viegli tonēta.

Kā beidzamo pētījumā iekļauto dārza grāmatu autore izvēlējusies, Latvijas Universitātes Akadēmiskā apgāda, 2014. gada izdoto, Aldoņa Vēriņa, Latvietis un viņa peonijas (sk. 2.3.7. att.).



2.3.7. att. Latvietis un viņa peonijas, A.Vēriņš, 2014: grāmatas vāks un atvērumi

1. Kompozīcijas harmoniskais veselums un sistēmiskums. Grāmatas vāka noformējumā izmantots sagatavots fotogrāfijas fragments un izveidota stilizēta ēna. Kontrasta princips redzams krāsu izvēlē, kur akcents, peoniju zieds, siltā krāsu gammā, tiek izcelts uz vēsā pelēcīgā fona toņa.

2. Krāsu saskaņa un tonālie akcenti. Grāmatas izdevumā ir atrisināts krāsu pielietojums noformējumā, kur peoniju sārtais tonis ir vāka noformējumā, priekšlapas un aizmugurējās lapas

noformējumā, titula noformējumā šajā krāsā ir galvenais nosaukums (sk. 24. Pielikumu). Ir izveidots ievadu raksturojošs elements katrai nodaļai, kur tas, tikai mazākā izmērā, tiek ievietots satura rādītājā. Šis pieteikums ir kā joslas daļa, kuras malā ir peonijas zieda fotogrāfijas fragmenta daļa, nodaļas nosaukums un tas viss ietverts divās smalkās līnijās. Smalka līnija tiek atkārtota grāmatas maketā pie peoniju šķirņu aprakstiem.

3. Burtu veidoli. Nosaukuma burtu veidols bez serifiem, kā viss teksts grāmatā, un vāka dizaina teksts tādā pat veidā atkārtojas titula noformējumā. Teksts grāmatā kārtots vienrindu slejā, šaurākā joslas daļā, nekā attēli, bet šķirņu aprakstu daļā, tā novietojums vairāk uz vidu, lai būtu josla attēliem, kas saturiski labi savienots, ka vienā lapaspusē apraksts tiek ilustrēts ar attēlu. Kreisajā apakšējā stūrī pie lapaspuses numerācijas gaiši pelēcīgā tonī norādīta attiecīgā nodaļa.

4. Laukumu attiecības. Grāmata ir iesieta cietajos vākos (197 mm x 260 mm). Uzrādīts ir ievietoto fotogrāfiju avots, un arī grāmatas maketa un vāka dizaina autors - Baiba Lazdiņa.

5. Darba kopējais ritmiskums ir nolasāms visā grāmatas izveidē, kur attēli ir kārtoti sānu malās, vairāk no augšējām lapas daļām, teksts iekšējā lapaspušu daļā.

6. Izteiksmīgums un uzskatāmība. Kompozicionāli sakārtots, labi pārskatāms liela apjoma darbs (480 lpp.). Latviešu grāmatās var redzēt kopīgu iezīmi grāmatas dizainā, kā pašas kultūras atspoguļojumu, kur nodaļu, sadaļu pieteikumus, pie grafiskā noformējuma, līnijas, brīvā laukuma ievietošanas, papildus pievieno kādu teksta daļu, bet saistoši, tieši dzejas, tautasdziesmu veidā.

2.4. SECINĀJUMI PAR EMPĪRISKĀS DAĻAS PĒTĪJUMU

Atlasītās grāmatas autore pētījusi to secīgā izdošanas laiku periodā, no vecākiem izdevumiem līdz jaunākiem, lai varētu uzskatāmi redzēt grafiskā noformējuma izmaiņas laika gaitā.

Kopumā var secināt, ka neatkarīgi no laika posma, grāmata pēc būtības ir un paliek, kā informācijas nesēja un tās dizains ir veidots tā, lai sniegtā informācija būtu uztverama un ilustrēta atbilstoši saturiskai tematikai. Visos laika posmos ir risināts grāmatas maketa variants, kur elementi izkārtoti līdzsvarotā kompozīcijā. Neatkarīgi ar kādiem līdzekļiem ir veidots grāmatas makets, un tā iespējama, jo apskatāmais periods ir beidzamie simts gadi, var secināt, ka kompozīcija grāmatas noformējumā un izkārtojumā ir kā svarīgākais priekšnoteikums. Pētot grāmatu dizainus, var secināt, ka pie grāmatu noformēšanas vienmēr ir strādājuši mākslinieki, lai grāmatas koptēls būtu gaumīgs un labi uztverams.

Dārzu grāmatas ir specializētā literatūra, kurai pievēršas gan praktiķi šajā jomā, gan rakstnieki filozofi, gan fotogrāfi, gan zinātnieki, gan biznesmeņi. Katram savs uzdevums, bet kopīgi visi ar grāmatas starpniecību uzrunā lasītāju par cilvēka ietverošo skaisti sakārtoto apkārtējo vidi. Visiem viens izteiksmes veids – grāmata, bet katrs to nedaudz savādāk pasniedz.

Raksturojošās iezīmes:

- Attēlu pielietošana (gravīra, zīmējums, fotogrāfija, shēma);

Senākos izdevumos var redzēt, ka attēli, plāni, ar roku tikai zīmēti, un tādi arī ievietoti grāmatās, bet attīstoties tehnoloģijām, attēlu zīmējumi, fotoattēli, tiek apstrādāti datorprogrammās, un tikai tad ievietoti grāmatās.

- Nodaļu un sadaļu izcelšana;

Kā atšķirīgo var minēt, ka senāk katra rakstu vieta ir darbietilpīga un ir ekonomiski jāizsver, cik atstāt vietas izcēlumiem, nodaļu pieteikumiem, bet vēlākā periodā lasītājam tiek piedāvāts dizains, kur, kā pauze, uzsvars, tiek izcelts nodaļas svarīgums, pieteikums;

- Grāmatas vāku noformēšana;

Senāk, vēsturiski, grāmata bija liela vērtība, jo prasīja ilgstošu izgatavošanas laiku, bet pēdējā gadu simtenī, kas ir autores pētījuma laiks, var redzēt, ka grāmatu vāka noformējumi no pagājušā

gadsimta sākuma līdz mūsdienām, ir vienlīdz dažādi veidoti, vai pilnīgi vienā tonī, vai tā, lai grāmatas vāks nestu reklāmas funkciju, kas mākslinieciski tiek speciāli veidots. Tiek kombinēts attēls ar tekstu – grāmatas nosaukumu. Visbiežāk tiek izmantota fotogrāfija vāka noformējumā, un atkarībā no dizaina koncepcijas, teksta daļas tiek izceltas uz kāda laukuma fona, vai arī, pielietojot atšķirīgu, kontrastējošu krāsu.

- Dārza grāmatu formātu izvēle;

Ja gadsimta sākuma grāmatas ir lielu formātu (24 cm platumā, 31 cm garumā), tad attīstoties tehnoloģijām, tiek ieviesti ļoti dažādi formāti, kuros, tāpat kā senākos izdevumos, ir dažādi saturiski risināti dārzu tēmas pasniegšanas varianti. Ja senāk, iespējas, tīri funkcionāli, dārza grāmata tika paredzēta lietot, un tika lietota pie galda, lasot, šķirstot, un tai atbilstoši liels formāts, un arī vēlākā laika saturiski bagātākās dārza grāmatas ir liela formāta, kas prasa rūpīgu lasīšanu pie galda. Bet vēlākā periodā, var redzēt tādas dārza grāmata, kuras ir kā iedvesmas avots, kas praktiski tiek lietotas sadzīvē. Ir mazāks izmērs, ko viegli paņemt ceļā, vai tikai pirms miega pašķirstīt, papētīt grāmatu, tādējādi, tādās grāmatās ir maz teksta, attēli lieli, grāmatu ērti turēt rokās.

Nelielas atšķirības ir redzamas arī starp dažādu pasaules daļu grāmatām. No angļu grāmatām, lielākā daļa, tiek veidotas līdzīgā stilā, gaumīgā, mierīgā un izsmalcinātā. Savukārt slāvu tautu dārza grāmatas ir spilgtas un „saraibinātas”. Pasaules dārza grāmatas nav viennozīmīgi vērtējamas, to stils cieši seko katras konkrētās grāmatas tematikai.

3. DĀRZA GRĀMATAS „DĀRZA KOMPOZĪCIJA” IZVEIDE

3.1. RADOŠĀS DAĻAS KONCEPCIJAS APRAKSTS

Autores diplomdarba uzdevums ir radīt dārza grāmatai atbilstošu grafisko dizainu. Pati dārza grāmata tiek radīta, lai atklātu dārza kompozīcijas veidošanas pamatprincipus. Grafiskais grāmatas dizains tiek veidots, lai palīdzētu lasītājam uztvert augus no to raksturīgajām īpašībām, kā lapojuma krāsa un auga vainaga forma.

Tiek ieviestas sadaļas pa krāsām, kurās ietverti apraksti, saistoši ar augu lapojumu krāsām, vispirms dzeltenie, tad zilgie, tad zaļu lapojumu augi, kas savukārt tiek dalīti vēl vainaga formu veidos – trīsstūra, lodveida, kolonveida. Grafiski grāmatā tas tiek attēlots ar attiecīgu krāsu joslām atvērumos, stilizētu augu vainagu formu grafisku attēlojumu, krāsainiem uzrakstiem, atlasītiem raksturīgiem attēliem nodaļu pieteikuma izveidē. Lai lasītājs pakāpeniski varētu iepazīt dārza kompozīcijas izveidi, jau pirmajā nodaļā, kur tiek aprakstīti augi, tiek ievietotas diplomdarba autores daudzu gadu laikā uzņemtas fotogrāfijas, kas tiek atlasītas ar domu, lai pēc iespējas vairāk parādītu gan aprakstāmo augu dārza kompozīcijā, gan tā vizuālo vērtību sezonas laikā, gan tā izmaiņas gadu laikā, gan iespējamās variācijas kompozīcijas pielietojuma veidā. Vairums dārza grāmatās aprakstošo augu attēlo, kā vienu elementu attēlā, bet darba autore ir izvirzījusi sev uzdevumu, attiecīgo augu parādīt saistoši ar dārza kompozīciju, lai lasītājs jau iepazīstoties ar augu, tīri psiholoģiski sāktu uz to skatīties, kā kompozīcijas elementu. Tādēļ, arī aprakstos par augiem, grāmatas autore jau uzreiz nedaudz dod ieskatu dārza vizuālo elementu komponēšanā. No tā arī izriet grāmatas nosaukums – Dārza kompozīcija.

Iecerēts ir daudz, gan lasītāju iepazīstināt ar Latvijas klimatam atbilstošiem kokaugiem, gan parādīt tos kā kompozīcijas elementus, gan izklāstīt kompozīcijas pamatprincipus, gan dalīties piecpadsmit gadu intensīvā darba pieredzē, saistoši ar augu kompozīciju izveidi, augu kopšanu, gan sniegt gatavus paraugus augu kompozīciju ierīkošanai dažādās vietās, kas atkarīgs no gaismas prasībām, augsnes īpašībām, augu ātraudzības, un harmoniskas kompozīcijas izveides.

Iegūstot izglītību mākslas programmā, autore redz paralēles radošai, pieejai gan dārzu mākslā, gan grafiskā dizainā, kur sākotnējā vīzija par jaunā darba veidolu, tiek radīta vispirms izjūtās, domās, un tad tā pakāpeniski iegūst reālu atainojumu.

3.2. RADOŠĀS DAĻAS REALIZĀCIJAS APRAKSTS

Pēc grāmatas vizuālās idejas konkretizēšanas, sākas radoši meklējumi, kā to grafiski atrisināt. Vispirms jau pašas grāmatas formāta risinājums.

Šveices tipogrāfiskās mākslas zinātnieks Jans Čiholds savos empīriskajos pētījumos ir izdalījis starp dažādiem grāmatas atvērumu zelta griezumu veidiem arī parastās racionālās proporcijas: 3:4, 2:3, 3:5. Autore savā darbā ir par paraugu ņēmusi vienu no šīm proporcijām, 3:4, un to pielāgojusi reālām iespējamam grāmatas formātam, t.i., 24 cm platumā, un 21 cm garumā, kas tipogrāfiski ir racionāls izmērs, pie minimālā lapaspušu skaita grāmatā – 120. Ja lapaspuses grāmatā ir vairāk, tad to skaitam jābūt tādām, kas dalās uz 12, jo lapaspuses tiek izkārtotas uz loksņēm, kas tālākā apstrādes procesā tiek šūtas burtnīcās. Darba izstrādes laikā, autore konsultējās ar Jelgavas tipogrāfijas projektu vadītāju. Grāmatas atvērumu projektēšanā, autore uzmanību bija vērusi uz viduslaiku un jauno laiku itāļu matemātiķa Fibonači izstrādāto zelta griezuma spirāli, kas pielietojama dažādos tipogrāfiskos risinājumos, un jebkurā kompozīcijas risinājumā mākslā. Ņemot vērā šos senos pētījumus, tika skaitļots, mērīts, un meklēts visatbilstošākais formāts jaunajai grāmatai, lai lasītājs varētu vizuāli viegli uztvert grāmatā nesošo informāciju.

Sākumā grāmatas variantu meklējumos, tika veikti grāmatas vāka un atvērumu maketēšana, pielīdzinot Fibonači spirāles risinājumu (sk. 3.2.1. att.). Kā arī autore vēlējās izveidot dārza grāmatas dizainu, tā, lai tajā atspoguļotos latviskums, pielietojot latviešu tautas rakstus, un iekļaujot ievaddaļās latviešu tautasdziesmas, no kā vēlākā procesā atteicās. Joslu izveidē, grāmatas atvēruma nodaļu, sadaļu u.c. daļu atvērumos, autore ideju smēlusies no empīriskās daļas dārzu grāmatu dizainiem, kur atvēruma maketā tiek pielietota fotogrāfija, un tās kāda daļa.



3.2.1.att. Fibonači spirāle atvērumu risinājumu mēģinājumos

Paralēli, domājot gan, kā izveidot grāmatā ritmiskumu, gan kā atrisināt nodaļu, apakšnodaļu un sadaļu risinājumu, tika meklēti varianti teksta, attēlu, uzrakstu izvietojumam lapas spogulī, pielietojot jau krāsu joslas, kas vizuāli atainotu saturisko izklāstu (sk. 3.2.2. att.).



3.2.2. att. Apakšnodaļas pieteikuma atvēruma un aprakstošās daļas atvēruma varianti

Tiem, kas vēlas iemācīties ierīkot dārzus, pirmais no uzdevumiem, ir mācēt uztvert augu formu ģeometriskumu, jo tālākā projektēšanas procesā, notiek elementu komponēšana. Tātad tiek izvirzīts uzdevums, kā parādīt lasītājam augu ģeometriskās formas. Attēlā nr. 3.2.2. var redzēt, ka uz auga fotogrāfijā tiek uzlikts trīsstūrveida siluets, lai akcentētu vizuāli auga formu, bet šāds risinājums stilistiski nav pieņemams. Tiek domāts, vai ieviest paskaidrojošo tekstu grāmatas sākumā, ar zīmētiem augu silueteim. Izvirzītais uzdevums, tiek risināts citādāk, ieviešot ģeometriskus augu siluetus pie aprakstošā auga pieteikuma uzraksta, grāmatas atvēruma kreisajā augšējā daļā.

Tiek risināts arī burtu veidols grāmatas aprakstošai daļai, kur tiek izvēlēts burtu veidols ar serifiem, labākai lasāmībai (Times New Roman), un nodaļu, sadaļu virsrakstu pieteikumiem bloka burtu veidols (Futura Md TL (Bold)), kur kursīvā (Medium Italic) tiek rakstīts augu latīniskais nosaukums. Slīpraksts tiek izvēlēts arī nodaļu pieteikuma lapaspusē, kā vizuāla sasaiste ar galveno šajā grāmatā, augiem, kas visā pasaulē ir atpazīstami ar vienu valodu, latīņu, un to nosaukumiem kursīvā. Aprakstošajās daļās lapaspušu augšējā labējā un kreisajā daļā tiek ieviesti atkārtojuma uzraksti, par nodaļu un apakšnodaļu, kurā ir informācija. Bet, šajā gadījumā tiek pielietots līdzīgs burtu veidols galvenajiem uzrakstiem, jo, pielietojot mazos burtus, tas labāk komponējas dizainā (Tahoma (Bold)). Galveno uzrakstu burtu veidolu krāsa tiek risināta dažādos variantos, gan sākuma variantā ar krāsu toni, tad bez, tad atkal atgriežoties pie sākuma varianta, bet atstājot tikai latīnisko nosaukumu krāsainu. Jo, ja augs latīniskais, un tad latviskais nosaukums, abi ir krāsaini, tad vizuāli uzsvars tiek likts uz abiem, bet autore vēlas uzsvaru tieši likt uz augs latīnisko nosaukumu, izceļot to, kā personību. (sk. 3.2.3. att.)



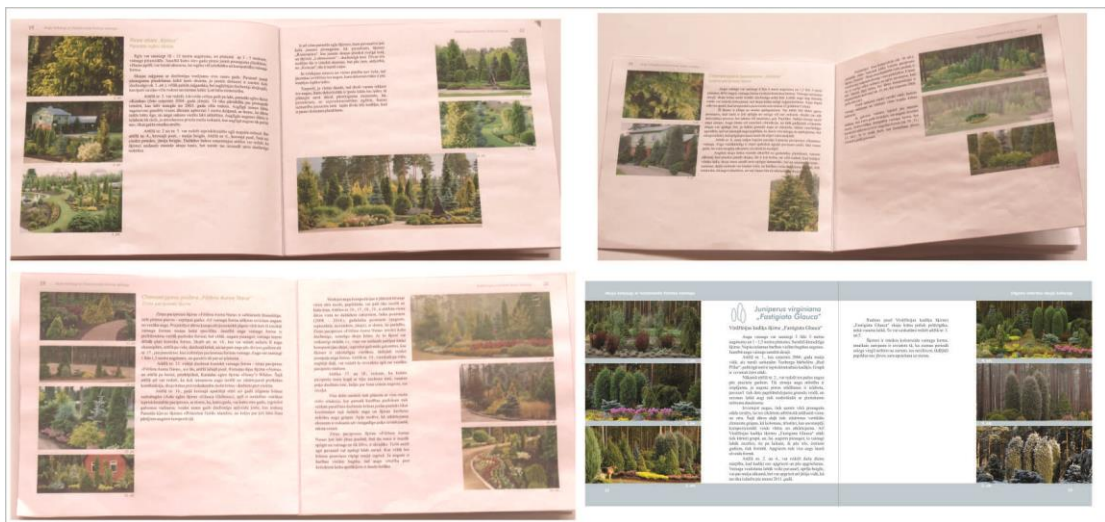
3.2.3. att. Burtu veidolu, to pielietoto krāsu, meklējumos

Domājot par saturiskā izklāsta sasaisti ar grafisko dizainu, tiek risināts krāsu pielietojums sadaļu noformējumā, dažādos variantos, kur krāsu josla tikai zem attēliem un savstarpēji nav savienota, vai tikai augšpusē savienota, vai, augšpusē un apakšpusē savienota. (sk. 3.2.4. att.)



3.2.4. att. Krāsu joslas atvērums, varianti

Veidojot atvērumu dizainu, arī vairākkārtīgi tiek mainīts attēlu izvietojums, kur sākuma variantā tie iziet no lapas spoguļa, tad, domājot, kā labāk lasītājs uztvers attēlus, tie tiek iekļauti lapas spogulī, un tad, secinot, ka attēli par mazu, pie dotā grāmatas izmēra, tie tiek kārtoti atkal tā, ka iziet no lapaspušu spoguļa. (sk. 3.2.5. att.)



3.2.5. att. Attēlu izvietojuma varianti atvērumos

Grāmatas galveno nodaļu dizainā, sākotnēji tiek pielietoti pelēcīgi, neitrāli fona toņi, bet vēlāk tiek izvēlēti koši fona toņi. Iepazīstoties ar empīriskajā daļā pētāmajām grāmatām, autore secina, ka tīri psiholoģiski labāk tiek uztverti, un prātā paliekoši, ir košos toņos risināti nodaļu

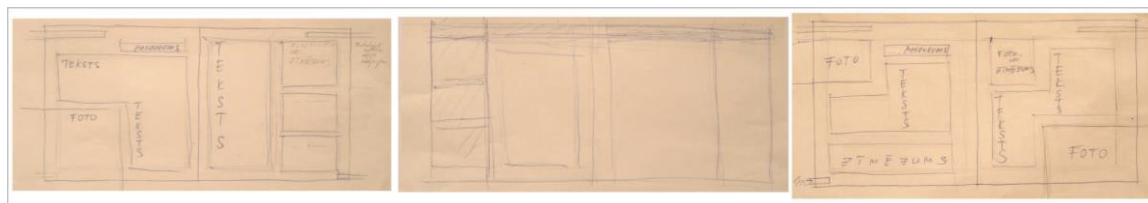
pieteikumi. Tādējādi tiek rasts risinājums ar košiem toņiem, kuru krāsu atvasina no attēla. Sākotnējā variantā daļas tiek sasaistītas ar grafisku zīmējumu, apielietojot planšeti, bet vēlākā darba izstrādes procesā, tiek pielietots zīmējums uz pauspapīra, kas apstrādāts vektorgrafikā (Corel DrawX5). Attēlā nr. 3.2.6., augšējā joslā, tika veikts zīmējums, izmantojot planšeti.



3.2.6 att. Nodaļu pieteikuma atvēruma varianti

Grāmatā tiek risināts krāsu pielietojums sadaļu apvienošanā, lai lasītājam būtu vieglāk orientēties un uztvert, kurā daļā atrodas sniegtā informācija. Tāda veida paraugi tika aplūkoti empīriskās daļas pētījumā. Ar krāsu joslām arī savā radošajā darbā autore atrisina sadaļu vienojošu elementu.

Grāmatā no tā, kā sākumā bija iecerēts par attēlu un teksta izkārtojumu, tiek izmantots tikai malējo joslu risinājuma variants. (sk. 3.2.7. att.)



3.2.7 att. Atvērumu skices

Pētot grāmatas empīriskajā daļā, autore iepazīnās ar daudzu grāmatu vāku un grāmatas maketa dizainiem, no kuriem iespaidojās, un veidoja savu grāmatas dizainu. Pētāmajā darbā daudziem grāmatas vāku dizainiem izmantots krāsu laukumu dalījuma princips, kur joslu laukumi tiek izkārtoti, vai nu vertikālā, vai horizontālā virzienā, vai savstarpēji šie laukumi tiek kombinēti. Ņemot par piemēru laukumu dalījuma principu, darba autore, tādējādi risina arī sava radošā darba grāmatas vāka dizaina izveidošanu. Tajā atainojas joslu izkārtības princips, kā visā grāmatas dizainā, tikai to risinot horizontālā virzienā. Attēlā redzami grāmatas vāka atvēruma varianti. (sk. 3.2.8. att.)



3.2.8. att. Grāmatas vāka varianti

Grāmatas maketu veidojot, bija jārisina grāmatas ritma skanējums. Kad tika atlasīti attēli, papildus fotografēti, risināts domās stāsts par katru no augiem, bija jāizlemj, kā to parādīt, izstāstīt, cik lielā apjomā. Darba gaitā grāmatas ritmiskums tiek atainots, ar galveno nodaļu, tad apakšnodaļu, tad aprakstošās daļas atvērumu, un aprakstošās daļas ilustratīvo atvērumu. Līdz tika rasts šis risinājums, darba izstrādes laikā, izprintētie materiāli, un arī datorizēti, tika izkārtoti vertikālās slejās, lai visu darbu būtu iespējams apskatīt, un izvērtēt, kā labāk. (sk. 3.2.9. att., 3.2.10. att.) Autorei vienmēr ir bijis svarīgi, kā iesākt kādu risinājumu, un kā to secīgi pabeigt. Arī grāmatas maketēšanā, risinājums bija jārod priekšvāka, priekštitula, titula un prettitula dizaina variantam, ievaddaļu un satura dizaina variantiem, kā arī nobeiguma daļas, pēcvāka risinājumam.



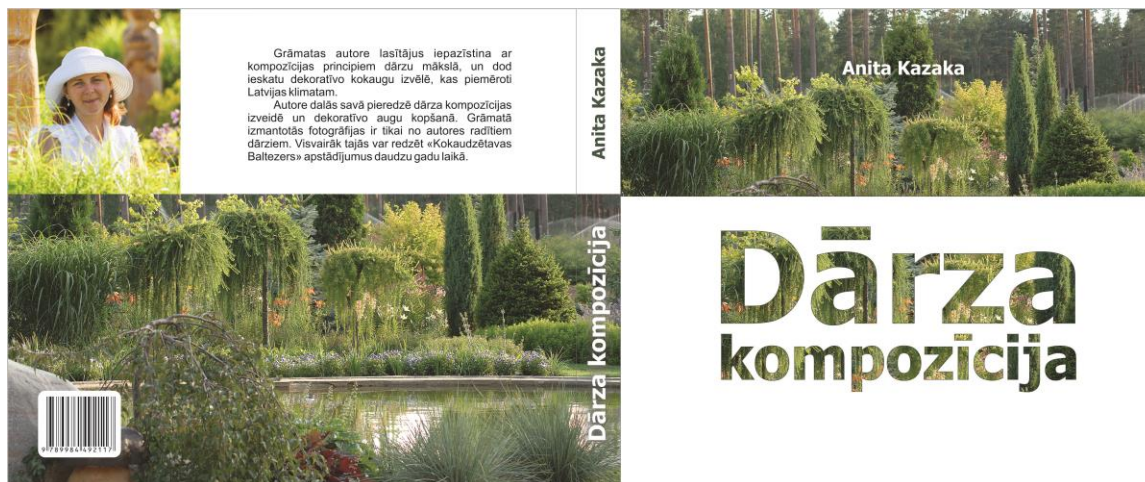
3.2.9. att. Grāmatas ritma meklējumos



3.2.10. att. Grāmatas ritma meklējumos

3.3. IZSTRĀDĀTĀ RADOŠĀ DARBA DIZAINA PROJEKTS

Radošajā dizaina projektā ir izstrādāti 32 atvērumi, un rasts risinājums priekšlapai, pēclapai un grāmatas vāka dizainam. Kopējai lapaspaušu skaits – 64.



3.2.11. att. Grāmatas vāka dizains



3.2.12. att. Grāmatas tituls un prettituls

3.4. RADOŠĀS DAĻAS DARBA REALIZĀCIJAS EKONOMISKIE APRĒĶINI

SIA Jelgavas tipogrāfija,

Langervaldes iela 1A, Jelgava, LV-3002, LATVIJA

Materiālu un izmaksu variants grāmatas drukai – “Dārza kompozīcija”;

Pie vismazākā lappušu skaita – 120.

I variants

Produkta apraksts	Cietais sējums; 240 mm x 210 mm
Iekšlapas	4+4; 120 lpp.; Arctic Volume White (balts matēts krītpapīrs), 130 g/m ²
Priekšlapas	Serixo PC, 140 g/m ²
Vāks	4+0; Multi Art Silk , 130 g/m ² ; laminēšana, matt plēve; UV lakošana, gloss
Vāka kartons	2.4 mm

Tirāža	500	1000	1500	2000	3000
Summa bez PVN, EUR	2467.41	3212.37	3969.99	4727.17	6240.08
PVN 21%, EUR	518.16	674.69	833.70	992.71	1310.41
Summa ar PVN, EUR	2985.57	3886.96	4803.69	5719.88	7550.49
Ar PVN par 1 gab., EUR	5.9711	3.8870	3.2025	2.8599	2.5168

II variants

Produkta apraksts	Cietais sējums; 240 mm x 210 mm
Iekšlapas	4+4; 120 lpp.; Multi Art Gloss (balts spīdīgs krītpapīrs) , 150 g/m ²
Priekšlapas	Serixo PC, 170 g/m ²
Vāks	4+0; Multi Art Silk , 130 g/m ² ; laminēšana, matt plēve; UV lakošana, gloss

Vāka kartons	2.4 mm				
Tirāža	500	1000	1500	2000	3000
Summa bez PVN, EUR	2 366.10	3 070.98	3 788.51	4 505.60	5 938.33
PVN 21%, EUR	496.88	644.90	795.59	946.18	1 247.05
Summa ar PVN, EUR	2 862.98	3 715.88	4 584.10	5 451.78	7 185.38
Ar PVN par 1 gab., EUR	5.7260	3.7159	3.0561	2.7259	2.3951

Lai diplomdarba radošo darbu realizētu, pēc iespējas tuvinātam variantam, kā tas būtu, ja būtu reāli radīts darbs un iespiests Jelgavas tipogrāfijā, kas ir ieguvusi daudzus apbalvojumus, kā izdoto grāmatu labākā izdevniecība, ar visaugstāko kvalitāti, tika meklēts variants prototipam, pēc piemeklētās specifikācijas.

Drukas tehnoloģija – digitālā druka.

Izmērs: 240x210mm

Iesējums: cietais sējums

Druka iekšlapām: 4+4

Papīrs iekšlapām: Arctic volume white 130 gr

Druka vākam: 4+0 un matēts lamināts 1+0

Papīrs vākam: Tom&Otto Silk 130 gr

Papīrs priekšlapām: Arctic volume white 130 gr

Apjoms: 64 lpp + vāks

Krītots papīrs - Arctic volume white ar matētu iespiedvirsmu un paaugstinātu masas tilpumu.

Papīram piemīt augsts necaurspīdīgums un stingrums. Matētā iespiedvirsmā nodrošina kvalitatīvu attēlu reprodukciju un ir piemērota tekstu drukāšanai. Priekš cietā sējuma lapas šuj kopā burtnīcās kopā pa 16 lapaspusēm. Tādēļ, bija nepieciešams lapaspušu skaits, kas dalās ar 16, t.i., 64 lpp., 4 burtnīcas.

Izvēlētajā varianta digitālās drukas izmaksas, minimālam daudzumam, radošā darba prezentācijai.

Izmērs: 240x210mm; Druka iekšlapām: 4+4; Papīrs iekšlapām: Arctic volume 130 gr

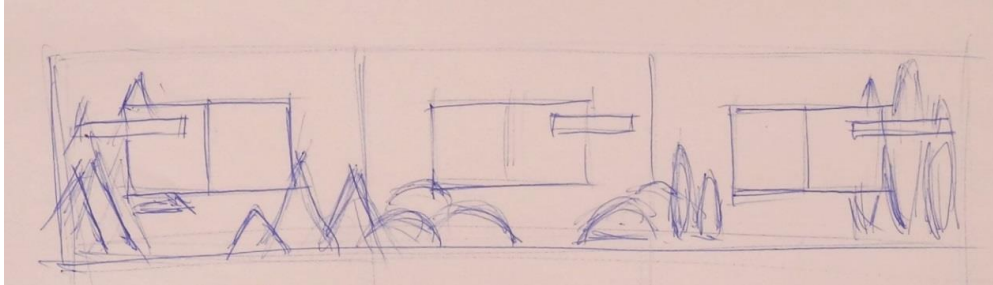
Druka vākam: 4+0 un lamināts 1+0; Papīrs vākam: Tom&Otto Silk 130 gr

Apjoms: 64 lpp + vāks; Iesējums: cietais sējums

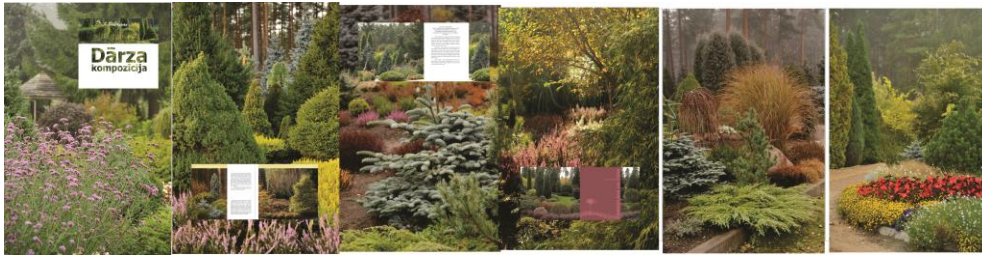
Tirāža: 3 gab; Izmaksas: Euro 160,00+PVN

3.5. RADOŠĀ DARBA VIZUĀLAIS IZKLĀSTS UZ PLANŠETĒM

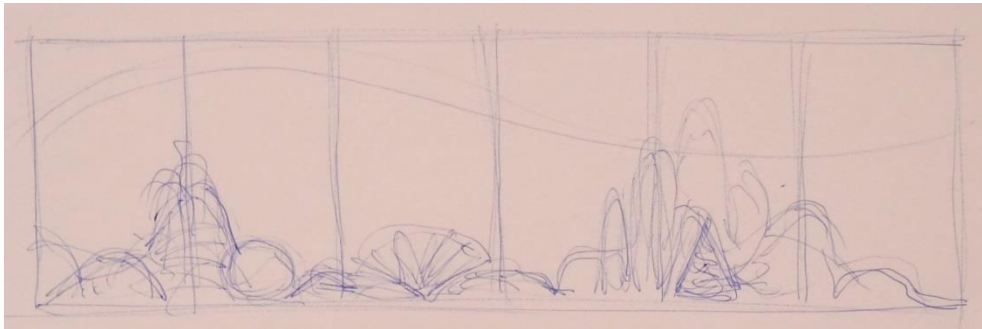
Tika meklēts risinājums, kā grāmatas ideju par augu formām un krāsām izklāstīt uz planšetēm.
(sk. 3.5.1. att., 3.5.2.att., 3.5.3.att., 3.5.4.att.)



3.5.1. att. **Planšetes idejas skice 1:** ar grāmatu atvērumiem un augu foto kolāža



3.5.2. att. **Planšetes idejas mēģinājums 1**



3.5.3. att. **Planšetes idejas skice 2:** iecerēta augu formu pāreja no vienas planšetes uz otru



3.5.4. att. Planšetes idejas mēģinājums 2



3.5.5. att. Radošā darba izklāsts uz planšetēm

Gatavais risinājums grāmatas stāsta izklāstam uz planšetēm (sk. 3.5.5. att.), kurās iekļauti divu galveno pieteikuma atvēruma nodaļu krāsu laukumus, uz kuriem izvietoti augu zīmētas kompozīcijas. Uzsvars tiek likts uz galveno nodaļu virsrakstiem, un iekļauta arī informējošā teksta daļas, un radošā darba – grāmatas vāka attēls.

4. NOBEIGUMS

Pētījuma mērķis diplomdarba laikā tika sasniegts, kad bija jārada, autorei dārza grāmatai atbilstošs dizains, ar uzskatāmu vizuālo un tekstuālo informāciju. Mērķa sasniegšanai autore iepazinās ar grāmatas izveides kompozīcijas principiem, kā ritmu kompozīcijā, saistoši ar grafiskā dizaina un saturiskā izklāsta kopīgu risinājumu. Autore iepazīna zelta griezuma likumsakarību pielietošanu dizainā, lai rastu vislabāko risinājumu grāmatas formāta izvēlē, un galveno uzrakstu, akcentu dizainiskā izkārtojumā. Attēlu izvietošanas ritmiskumam, grāmatas dizaina koptēlam, vāka kompozīcijas risinājumam, autore pamatojumu smēlās kompozicionālo struktūru apskatā. Autore pētīja burtu veidolu garnitūras un to nozīmīgumu dizainu pielietojumā, kas palīdzēja izvērtēt, kā vislabāk risināt sava radošā darba teksta daļu izcēlumus un aprakstošo daļu.

Empīriskajā daļā tika veikts plašs pētījums par dārza grāmatu grafisko dizainu pēdējā gadu simtenī. Tas atklāj dažādo pieeju dārza tēmas grafiskajā pasniegšanas veidā grāmatu dizainā. Ir tikai jābūt skaidriem mērķiem, kādā veidā attiecīgo grāmatu grafiskais dizainers vēlas attēlot. Jo uzdevums ir, gan izveidot darba strukturēšanu, gan to attēlot ar grafiskiem izteiksmes līdzekļiem. Daudzām grāmatām, lai sakārtotu informāciju, tiek ieviests dažādu krāsu pielietojums informācijas strukturēšanā. Teorētiskajā daļā autore apskata krāsu laukumu un to kombināciju nozīmi, labākai idejas attēlošanai. Arī savā radošajā darbā, autorei izmanto krāsu laukumus, joslas, lai vizuāli sakārtotu, un labāk attēlotu saturisko informāciju. Mūsdienās, salīdzinot ar pagājušo gadsimtu, dārzu grāmatas ir pieejamas plašai publikai, vēsturiski gan, dārza grāmatas gadsimta sākumā bija pieejamas tikai atsevišķam sociālam slānim. Arī to funkcionālais pielietojums ir daudz plašāks, kā senāk, līdz ar to grāmatas formāti ir dažādāki, kas ļauj to pielietot daudz vairāk sadzīvē. Arī informāciju mūsdienās var vairāk strukturēt, veidojot speciālus atvērumus nodaļām un sadaļām, kas savulaik netika daudz praktizēti, ņemot vērā grāmatas izdošanas dārdzību, kaut arī mūsdienās, tas nav nebūt nav tik vienkārši. Bet, 21. gadsimta lasītāju var uzrunāt tikai ar sakārtotu un izteiksmīgu grafisko dizainu dārza grāmatās. Saturiskā informācija, ja arī tā būtu izcila, bez laba vizuālā dizaina, diez vai atrastu ceļu pie lasītāja.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. Grāmatas.

1. **Auziņš A.**, *Grāmatas māksla.*, Rīga; Grāmatu apgāds; 1946; 5.-63.lpp.
2. **Apīnis A.**, *Soļi senākās latviešu grāmatniecības un kultūras takās.*, Rīga; Preses Nams A/S; 2000; 7-9 lpp.
3. **Apīnis A.**, *Latviešu grāmatniecība.*, Rīga, „Liesma”, 1977., 35-82.lpp.
4. **Apīnis A.**, *Soļi.*, Rīga, A/S „Preses nams”, 2000., 22. – 27.lpp.
5. **Grāmatas un grāmatnieki: Misiņa bibliotēkas 100. gadadienai. 1885-1985**, Rīga; Zinātne; 1985; 7 lpp.
6. **Karulis K.**, *Latviešu grāmata gadsimtu gaitā.*, Rīga; Liesma; 1967; 9.-40. lpp.
7. **Karulis K.**; *Senie un mūsdienu raksti.*; Rīga.; izdevniecība nav norādīta.; 1956.; 8.-9., 52.-53. Lpp.
8. **Kraukle D.**; *Latviešu rakstu zīmes.*; Rīga; Jumava; 2006.; 99 lpp.
9. **Eglīte E.**; *Universālā decimālā klasifikācija. Rokasgrāmata.*; Rīga; Latvijas Nacionālā bibliotēka; 2013.g.
10. **Indriķa hronika.** No latīņu valodas tulkojis Ā. Feldhūns; Ē. Mugurēviča priekšvārds un komentāri; Rīga; Zinātne; 1993; Trešā grāmata; 57.-113. lpp.
11. **Indriķa hronika.** No latīņu valodas tulkojis Ā. Feldhūns; Ē. Mugurēviča priekšvārds un komentāri; Rīga; Zinātne; 1993; Trešā grāmata; 7. nodaļa; 65. lpp.
12. **Ozols A.**, *Veclatviešu rakstu valoda.*, Rīga, 1965.g., 75 lpp.
13. **Rakstu krājums, Grāmata par grāmatnieku Jāni Rozi**, Rīga, Jāņa Rozes apgāds/Firma “Jānis Roze”, SIA, iespiests un iesiets SIA “Apgāds Jāņa sēta”, 1999., 12. – 30.lpp.
14. **J. Misiņš**, *Vecākais kalendārs latviešu valodā*, Rīga, 1962.g., 92.-94. Lpp.
15. **K. D. G. Gercimska**, “*No zemes un mājukopšanas latviešu jaunekļiem par labu*”, pārstrādājis G.F. Mačevskis, Jelgavā, 1783.
16. **J. K. Šubarta**, “*Padoms visiem arājiem dots, kam trūkums pie lopu ēdumiem iraid*”, tulk. un papild. F. J. Klapmeiers, Jelgavā, 1789.; F. D. Vāra, “Kartopelu dārzs”, Rīgā, 1790.
17. **A. Kāvere**, *Rīgas dārzu arhitekts Georgs Kūfalts*, Rīga, Jumava, 2007.
18. **G. Kūfalts**, *Lietišķās dendroloģijas prakse dārzā un parkā*, Berlīne, Paula Pareja izd., 1927
19. **A. Zeidaks**, *Daiļdārzniecība*, Bulduri, izd. nav norādīta, 1933, 132 lpp.
20. **K. Barons**, *Dārzu māksla*, Rīga, Latvijas Valsts Izdevniecība, 1960.g., 340. lpp.
21. **I. Dāvidsone**, *Rīgas dārzi un parki*, Rīga, Liesma, 1988.g., 159.lpp.
22. **Zinātņu akadēmija**, *Latvijas dendroloģiskās vērtības*, Rīga, Zinātne, 1986.g.
23. **M. Kundziņš**, *Dabas formu estētika*, SIA „Madris”, Rīga, 2004., 50. – 109.lpp
24. **M. Flinns**, *Bezgalība tavā kabatā*, Rīga, Zvaigzne ABC, 2007., 144. lpp.
25. **D. Bols**, *Brīnumainā skaitļu pasaule*, Rīga, Zvaigzne ABC, 2006., 96 lpp.
26. **P. Benets**, *Pasaules izcilākie mākslinieki - Leonardo da Vinči*, Rīga, Zvaigzne ABC, 1993.
27. **Villu Toots**, *300 Burtu veidi*, Rīga, Latvijas Valsts izdevniecība, 1960., 416. lpp.
28. **Mārtiņš Veide**, *Reklāmas psiholoģija*, Rīga, Jumava, 2006, 73-96 lpp.

29. **Aija Kaškure**, *Koki un krūmi Latvijas dārzam*, Rīga, Jumava, 2011.g.
30. **Bergstremis Bū**, *Vizuālā komunikācija*, Rīga, Jāņa Rozes grāmatu apgāds, 2009.g.
31. **Энди Бейтман**, *Цифровые коммуникации*. Addison Wesley Longman; 1999 г.
32. **Герчук Ю.Я.** *История графики и искусства книги.*; Учебное пособие.; Москва .; Аспект-Пресс; 2000.
33. **Кацпржак Е.** *История письменности и книги.*; Москва.; Искусство, 1955. 42.- 48.с.
34. **Герчук Ю.Я.** *История графики и искусства книги.*; Учебное пособие.; Москва .; Аспект-Пресс; 2000.; 139. – 151. с.
35. **Бахтияров А.А.** *Иоганн Гутенберг. Его жизнь и деятельность в связи с историей книгопечатания.*; С.Петербург.; Типография Высочайше утвержд. товарищества "Общественная польза"; 1892 г. - 96 с.
36. **Проскураков В.М.** *Гутенберг.*; Москва.; Журнально-газетное объединение; 1933. - 140 с. ; ил. - Жизнь замечательных людей
37. **Баренбаум И. Е.** *История книги.* : Книга, 1984.; 16.-82. с.
38. **Веймарн Б.В., Колпинский Ю.Д.,** *Всеобщая история искусств.*; том шестой; книга первая; Искусство 20 века.; Москва; Искусство; 1965.; 8.–58. с.
39. **Я. Чихольд.** *Традиционный титульный лист и его оформление / Я. Чихольд. Облик книги. Избранные статьи о книжном оформлении. М., Книга: 1980. 88. с.*
40. **Д. Лауер., С. Пентак.,** *Основы дизайна.*, Москва., Изд. Питер., 2014.
41. **И. А. Розенсон.,** *Основы теории дизайна.*, Учебник для вузов., Стандарт третьего поколения., Москва., Изд. Питер., 2013., 41.-67. с.
42. **Е.Б.Адамов, Б.В.Валуенко, Э.Д.Кузнецов,** *Книга как художественный предмет.*; Изд.Ном. 4571.;1988. 358 - 378 стр.
43. **Герчук Ю.Я.,** *Художественная структура книги.*, М., Книга, 1984.
44. **Герчук Ю.Я.,** *Художественные миры книги.*, М., Книга, 1989.
45. **Гончарова Н.А.,** *Композиция и архитектура книги.*, М., Книга, 1977.
46. **Адамов Е.Б.,** *Ритмическая структура книги.*, М., Книга, 1974.
47. **Севастьянов А.,** *Шедевры европейской иллюстрации.* М.: Терра, 1997.
48. **Лаптев В.В.** *Модульные сетки: Проектирование многополосных изданий.* М.: РИП-холдинг, 2007.
49. **Ян Чихольд.,** *Облик книги., Избранные статьи о книжном оформлении и типографике.*, Перевод с немецкого Е. Шкловской-Корди., с комментариями В. Ефимов., Москва., Издательство Студии Артемия Лебедева., 2009.
50. **Гессен Л. И.,** *Архитектура книги*, М.-Л.; Государственное научно-техническое издательство, 1931., 47. – 61. с.
51. **Имшинецкая И.,** *Креатив в рекламе.*, М.: РИП-холдинг, 2004., Приложение 2. Воздействие графики.
52. **Выготский Л.С.,** *Психология развития человека.* М.: Смысл; Эксмо, 2005. 664.- 1018. с.;
53. **Выготский Л.С.,** *Структурная психология.*, Сб., Основные течения современной психологии., Гиз., 1930.
54. **Большаков М.В., Гречиго Г.В., Шицгал А.Г.** *Книжный шрифт.* М.: Книга, 1964., 401.с.
55. **Капр А.,** *Эстетика искусства шрифта.* М.: Книга, 1979..

56. **Таранов Н.Н.**, *Художественно-образная выразительность шрифтов*. М.: Перемена, 2000.
57. **Мильчин А.Э.**, *Культура издания, или Как не надо и как надо делать книги. Практическое руководство*. - М.: Логос, 2002. С. 102 – 212.
58. **Буковецкая О.**, *Дизайн текста: шрифт, эффекты, цвет.*, М.: ДМК, 2000.
59. **Ныркова Л.М.**, *Как делается газета, Практическое пособие*. ТОО "Гендальф", 1998 г., 12. - 58. стр.
60. **Феличи Д.**, *Типографика: шрифт, верстка, дизайн*. СПб.: БХВ-Петербург, 2004.
61. **Шульмейстер М.В.**, *Книжно-журнальная вёрстка. В вопросах и ответах.*, М.: Книга, 1978.
62. **Вильберг Г.П.**, *Форсман Ф. Алфавит книжного дизайна.*, СПб.: СПбГПУ, 2003.
63. **Брингхерст Роберт.**, *Основы стиля в типографике.*, М.: Аронов Д., 2006.
64. **Рудер Э.**, *Типографика*. М.: Книга, 1982. с. 281.
65. **Иванова Т.**, *Допечатная подготовка. Учебный курс*. СПб.: Питер, 2004.
66. **Большаков М.В.** *Декор и орнамент в книге*, М.: Книга, 1990., 8-12 с.
67. **Ляхов В.Н.** *Очерки теории искусства книги*. М.: Книга, 1971.
68. **Герчук Ю. Я.** *Эпоха политипажей., Русское типографское искусство первой трети XIX века.*, М.: Книга, 1982.
69. **Бакштейн И. М.**, *О логических характеристиках моделей средового поведения. Психология и архитектура. Тезисы конференции.*, Т. 1. Таллин. 1983
70. **Кричевский В.Г.**, *Типографика в терминах и образах.*, М., Слово, 2000.
71. **Имшинецкая И.**, *Креатив в рекламе.*, М.: РИП-холдинг, 2004., 84.-89. с.
72. **Кёниг Т.**, *Психология рекламы: ее современное состояние и практическое значение. Современные проблемы.*, 1925., стр. 56
73. **Самара Т.**, *Структура дизайна.*, Пер. с англ., М.: РИП-холдинг, 2008. с. 220-221.
74. **Лаптев В.**, *Модульные сетки. Проектирование многополосных изданий.*, М.: РИП холдинг, 2007. с. 128.
75. **Collected Works of C.G. Jung**, Volume 9 (Part 1): *Archetypes and the Collective*, Unconscious C. G. Jung, Edited by Gerhard Adler & R. F.C. Hull, 1981.
76. **Diarmuid Gain**, *Design your garden*, A dorling Kindersley book, 2004.g. page 129; 261
77. **Lüscher Colour Test**, *Test (C) by Test Verlag*, Basel, 1948.
78. **The Gutenberg Bible**; The King's Library. British Library.; digitized by the HUMI Project, Keio University, March 2000
79. **White, Jan V.**, *Color for Impact*, Strathmoor Press, April, 1997
80. **Bodoni G.**, *Manuale tipografico.*, Parma., Presso la vedovo., 1818., 279. p.
81. **Schulte K. W.**, *Buchstaben-Zwischenraum und Lesbarkeit, Praktische Psychologie*, 2 Jahrg., Nr.21, 1920, Seite 28

IZMANTOTO ATTĒLU SARAKSTS

1.1.1.1. att.; 1630. gada manuskripts

Attēls un teksts ņemts no vietnes <http://www.abebooks.com/books/hours-gold-vellum-decorated-parchment/illuminated-manuscripts.shtml>)

1.1.1.2. att.; 1910. gadā rakstīta manuskripta lappuse; Attēls un teksts ņemts no vietnes <http://www.abebooks.com/books/hours-gold-vellum-decorated-parchment/illuminated-manuscripts.shtml>

1.1.1.3. att. 15. gs. inkunābūlas lappuse; Attēls un teksts ņemts no vietnes <http://www.knowledgedb.org/?imgid=44744-5>

1.1.1.4. att. Lappuse no “Gūtenberga bībeles”; The Gutenberg Bible; The King’s Library. British Library.; digitized by the HUMI Project, Keio University, March 2000

1.1.4.1. att. Rīgas stacijas attēls kokgrebumā “Vidzemes kalenderī” 1862. gadam, Rīgā

Attēls ņemts no izdevuma Apīnis A., Latviešu grāmatniecība., izd. „Liesma”, Rīga, 1977.

1.1.4.2. att. G. Kūfalta grāmatas vāks; „Lietišķās dendroloģijas prakse dārzā un parkā”, 1927G., Berlīne, Paula Pareja izd., 1927

1.1.4.3. att.; Vāks un lappuse no 1936. g. Dārzkopības un biškopības žurnāla septembra izdevuma; <http://www.periodika.lv/>

1.1.4.4. att. 368. un 369. lappuse no 1936. g. Dārzkopības un biškopības žurnāla septembra izdevuma; <http://www.periodika.lv/>

1.2.1.1.1. att.; Grāmatas ritma shematisks attēlojums

Е.Б.Адамов, Б.В.Валуенко, Э.Д.Кузнецов, Книга как художественный предмет.; Изд.Ном. 4571.;1988.

1.2.1.2.1. att. Pompeju cirkulis; M. Kundziņš, Dabas formu estētika, SIA „Madris”, Rīga, 2004.

1.2.1.2.2. att.; Lappuse no 1202.g. izdotās grāmatas „Liber abaci” https://www.google.lv/search?q=liber+abaci+fibonacci&rlz=1C1AVNC_enLV618LV618&espv=2&

1.2.1.2.4. att. Zelta spirāle; Ян Чихольд., Облик книги., Избранные статьи о книжном оформлении и типографике., Перевод с немецкого Е. Шкловской-Корди., с комментариями В. Ефимов., Москва., Издательство Студии Артемия Лебедева., 2009.

1.2.1.2.4. att. Zelta spirāle

Ян Чихольд., Облик книги., Избранные статьи о книжном оформлении и типографике., Перевод с немецкого Е. Шкловской-Корди., с комментариями В. Ефимов., Москва., Издательство Студии Артемия Лебедева., 2009.

1.2.1.2.5. att. Fibonači spirāles pielietojums grāmatas vāka dizainā; Attēls:

<https://keithdraws.wordpress.com>

1.2.1.2.6. att. Fibonači spirāles zelta dalījuma šablona pielietojums dārza formu dizainā; Attēls:

<https://www.pinterest.com/pin/435723332670650147/>

1.2.1.2.7. att. J. Čiholda aprakstītais Zelta griezuma veids ; Ян Чихольд., Облик книги., Избранные статьи о книжном оформлении и типографике., Перевод с немецкого Е. Шкловской-Корди., с комментариями В. Ефимов., Москва., Издательство Студии Артемия Лебедева., 2009.

1.2.1.2.8. att. J. Čiholda aprakstītais Zelta griezums ; Ян Чихольд., Облик книги., Избранные статьи о книжном оформлении и типографике., Перевод с немецкого Е. Шкловской-Корди., с комментариями В. Ефимов., Москва., Издательство Студии Артемия Лебедева., 2009.

1.2.1.2.9. att. Zelta griezuma piemērs grāmatas atvērumam; Ян Чихольд., Облик книги., Избранные статьи о книжном оформлении и типографике., Перевод с немецкого Е. Шкловской-Корди., с комментариями В. Ефимов., Москва., Издательство Студии Артемия Лебедева., 2009

1.2.1.2.10. att. Zelta griezuma pielietojums lapas dizainā; <http://blogs.scientificamerican.com/sa-visual/>

1.3.2.1. att. Grāmatas vāka kompozicionālais dalījums; Attēls no grāmatas vāka: Barons K., Dārzu māksla., Rīga., Latvijas Valsts izdevniecība., 1960.g.

1.3.2.2. att. Grāmatas vāka kompozicionālais dalījums; Attēls no grāmatas vāka: Shunmyo Masuno, The modern japanese garden, London, Octopus Publising Group Ltd., 2002.

1.3.4.1. att. Burtu garnitūras dalījums pēc burtu īpašībām un burtu bieznes; Большаков М.В., Гречиго Г.В., Шицгал А.Г. Книжный шрифт., М.: Книга, 1964.

1.3.6.1.att. Figūra pret fonu; Bergstrems Bū, Vizuālā komunikācija, Rīga, Jāņa Rozes grāmatu apgāds, 2009.g.

1.3.6.2.att. Figūra pret fonu; Džons Brukss, Veidosim krāšņumdārzu, Rīga, Zvaigzne ABC, 2007.g.

1.3.6.3.att. Figūra pret fonu; Aija Kaškure, Koki un krūmi Latvijas dārzam, Rīga, Jumava, 2011.g.

1.3.6.4.att. Figūra pret fonu ; Diarmuid Gain, Design your garden, A dorling Kindersley book, 2004.g. page 261

1.3.6.4.att. Figūra pret fonu Diarmuid Gain, Design your garden, A dorling Kindersley book, 2004.g. page 129

1.3.6.6.att. Т. Кёнига krāsu pāri, pēc uztveršanas efektivitātes; Кёниг Т., Психология рекламы: ее современное состояние и практическое значение. Современные проблемы., 1925., стр. 56

1.3.7.1.att. Kompozīcijas struktūra – laime; Имшинецкая И., Креатив в рекламе., М.: РИП-холдинг, 2004.

1.3.7.2.att. Kompozīcijas struktūra – monotonija; Имшинецкая И., Креатив в рекламе., М.: РИП-холдинг, 2004., 84.-89. с.

1.3.7.3.att. Kompozīcijas struktūra – kolonāde; Имшинецкая И., Креатив в рекламе., М.: РИП-холдинг, 2004., 84.-89. с.

2.2.1.1. att. Karl Götze, Album für Teppichgärtnererei und Gruppenbepflanzung, 1901: grāmatas vāks, tituls un pilns atvērums

2.2.1.2. att. Erfurter Furrer im Gartenbau, 1903: grāmatas vāks, pilns atvērums un lappuse

2.2.2.1. att. The English Cottage Garden, Jane Taylor, Andrew Lawson, 2003: grāmatas vāks, priekštituls, divi pilni atvērumi

2.2.2.2. att. Garden Guides, Garden Design, Katharina Turner, 1996: grāmatas vāks, atvērumi

2.2.2.3. att. Making Gardens, an essential guide to planning&planting, Patrick Taylor, 1998: grāmatas vāks, pilni atvērumi, tituls, prettituls

2.2.2.4. att. Cornwall's Great Gardens, Tony Rassel, Derek Harris, 2003: grāmatas supervāks, priekštituls un atvērumi

2.2.2.5.att. New classic gardens, Jill Billington, 2000: grāmatas supervāks un trīs atvērumi

2.2.2.6. att. Ornament in the small garden, Roy Strong, 2002: Grāmatas apvāks, tituls, prettituls, grāmatas atvērumi

2.2.2.7. att. Influential gardeners, The designers who shaped 20th century garden style, Andrew Wilson, 2002: grāmatas supervāks, priekštituls un divi pilni atvērumi

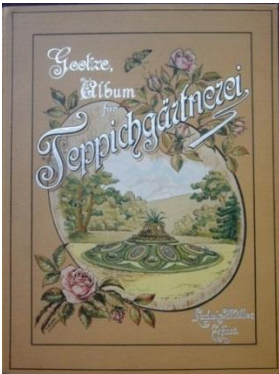
2.2.2.7.att. Design your garden, 10 easy steps to transform your garden, Diarmuid Gavin, 2004: grāmatas vāks, tituls un prettituls, atvērumi

- 2.2.2.8. *att.* Japanese Gardens in a Weekend: grāmatas vāks
<http://www.amazon.co.uk/Japanese-Gardens-Weekend-Robert-Ketchell/dp/0600603040>
- 2.2.2.9. *att.* Японский сад за несколько дней, Роберт Кетчел, 2002: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.2.2.10. *att.* Дизайн сада, Джон Брукс, 2002: grāmatas vāks, tituls, prettituls, atvērumi
- 2.2.2.11. *att.* Room Outside, A New Approach to Garden Design, John Brookes, 2007: grāmatas supervāks un atvērumi
- 2.2.2.12. *att.* Dārzkopības rokasgrāmata, Pipa Grīnvuda, 1998: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.2.2.13. *att.* The modern japanese garden, Michiko Rico Nose, Michael Freeman, 2005; grāmatas apvāks, priekštituls un tituls, lappušu atvērumi
- 2.2.2.14. *att.* Royal Gardens of Europe, George Plumtre, 2005: grāmatas supervāks un atvērumi
- 2.2.2.15. *att.* The book of garden plans, Andrew Wilson, 2008: grāmatas apvāks un atvērumi
- 2.2.2.16. *att.* Encyclopedia of garden design, Chris Young, 2013: grāmatas vāks, priekštituls, atvērumi
- 2.2.2.17. *att.* Garden design close up, Emma Reuss, 2014: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.2.3.1. *att.* Burle Marx, The Lyrical Landscape, Marta Iris Montero, 2001: grāmatas supervāks un atvērumi
- 2.2.3.2. *att.* 500 tips for garden design, 2012: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.2.3.3. *att.* Розы в дизайне вашего сада, Юлия Тадеуш, 2012: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.2.3.4. *att.* Цветники, Татьяна Койсман, 2012: grāmatas vāks, tituls, priekšlapa un atvērumi
- 2.2.3.5. *att.* Clematis, Szczepan Marczyński, 2008: Grāmatas vāks un atvērumi
- 2.2.3.6. *att.* Drzewa i krzewy iglaste, Lucjan Kurowski, 2014: Grāmatas vāks un atvērumi
- 2.2.3.7. *att.* Drzewa i krzewy liściaste, Bronislaw Szmit, Bronislaw Jan Szmit, Maciej Mynett, 2013: Grāmatas vāks un atvērumi
- 2.3.1. *att.* Dārzu māksla, K.Barons, 1960: Grāmatas apvāks,
http://www.ibook.lv/BD_darzu-maksla-karlis-barons.aspx?BID=512335fa-e146-47cb-989f-cd42193e0291
- 2.3.2. *att.* Dārzu māksla, K.Barons, 1960: grāmatas vāks, priekšlapas atvērums un lappušu atvērums

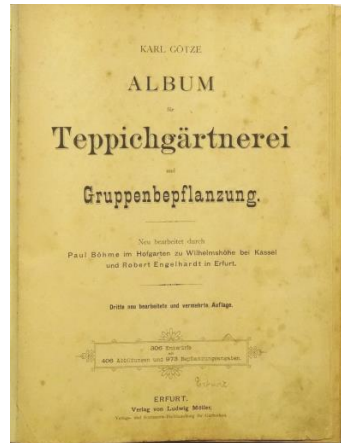
- 2.3.3. *att.* Ainavu un dārzu veidošana, sast. A.Lasis, 1979: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.3.4.*att.* Rīgas dārzi un parki, I.Dāvidsone, 1988: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.3.5. *att.* Dārzs, Ilustrēta rokasgrāmata, Ā. Auders, 2006: grāmatas vāks, atvērumi
- 2.3.6. *att.* Koki un krūmi Latvijas dārzam, Aija Kaškure, 2012: grāmatas vāks un atvērumi
- 2.3.7. *att.* Latvietis un viņa peonijas, A.Vēriņš, 2014: grāmatas vāks un atvērumi

PIELIKUMI

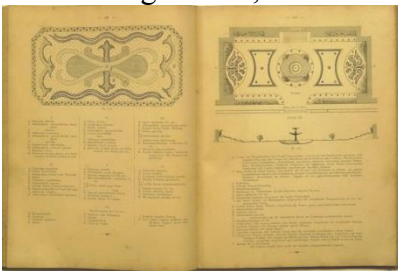
VĀCU DĀRZA GRĀMATU PARAUĢU ANALĪZE, IETVEROT LAIKAPOSMU NO 1901.
LĪDZ 1909. GADAM



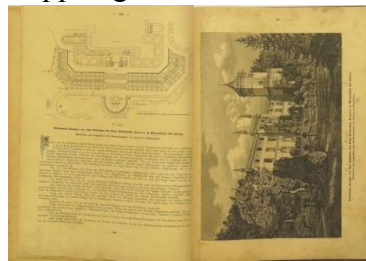
¹³⁰ 1. att. Grāmatas vāks pirmajam izdevumam: Karl Götze - Album für Teppichgärtnerei und Gruppenbepflanzung - Erfurt, Verlag von Ludwig Möller, 1892



2. att. Grāmatas titullapas noformējums trešajam izdevumam: Album für Teppichgärtnerei



3. att. Attēla un teksta izkārtojums lapas spoguļī: Album für Teppichgärtnerei



4. att. Attēla un teksta izkārtojums lapas spoguļī: Album für Teppichgärtnerei



3. att. Grāmatā ievietotā krāsainā lapaspuse: Erfurter Furrer im Gartebau, 1903



4. att. Grāmatas atvērums, Erfurter Furrer im Gartebau, 1903

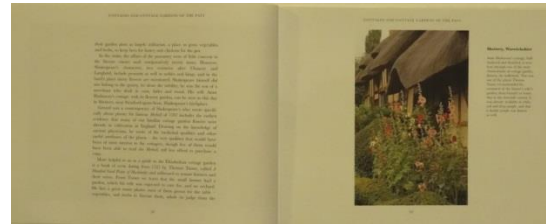
¹³⁰ <http://auktion.catawiki.de/kavels/425987-gartenarchitektur-karl-g-tze-album-f-r-teppichg-rtnerei-und-gruppenbepflanzung-1892>

2. PIELIKUMS

ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE, IETVEROT LAIKAPOSMU NO 1994. LĪDZ 2014. GADAM



1. att. Grāmatas vāks: The English Cottage Garden, Jane Taylor, Anrew Lawson, 2003



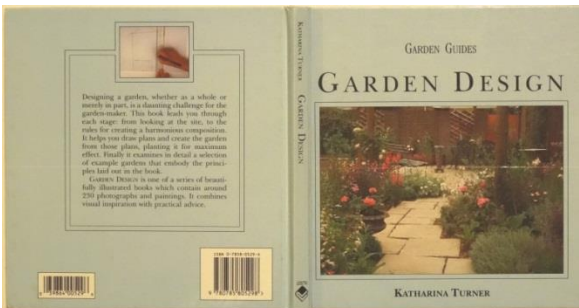
2. att. Grāmatas atvērums: The English Cottage Garden, Jane Taylor, Anrew Lawson, 2003



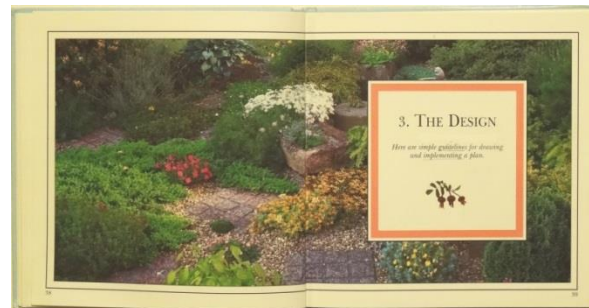
3. att. Grāmatas atvērums: The English Cottage Garden, Jane Taylor, Anrew Lawson, 2003



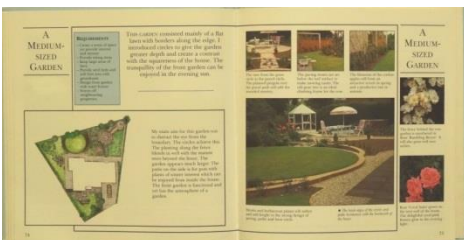
4. att. Grāmatas atvērums: The English Cottage Garden, Jane Taylor, Anrew Lawson, 2003



5. att. Grāmatas vāks: Garden Guides, Garden Design, Katharina Turner, 1996



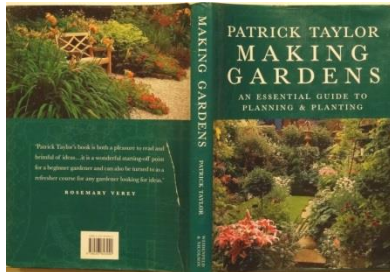
6. att. Grāmatas nodaļas atvērums pieteikums



7. att. Grāmatas atvērums: Garden Guides, Garden Design, Katharina Turner, 1996

2. PIELIKUMS

ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE, IETVEROT LAIKAPOSMU NO 1994. LĪDZ 2014. GADAM



8. att. Grāmatas apvāks: Making Gardens, Patrick Taylor, 1998



9. att. Grāmatas teksta iesākuma daļa: Making Gardens, Patrick Taylor, 1998



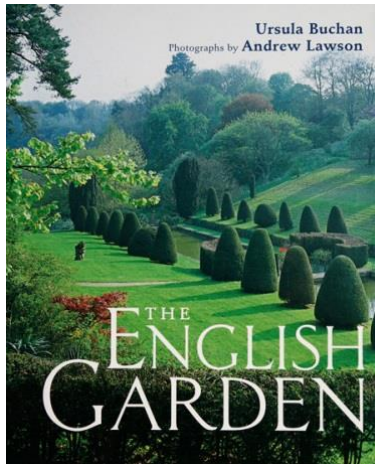
10. att. Grāmatas atvērums: Making Gardens, Patrick Taylor, 1998



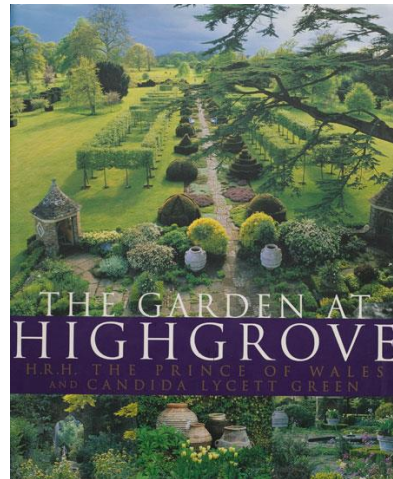
11. att. Grāmatas atvērums: Making Gardens, Patrick Taylor, 1998

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

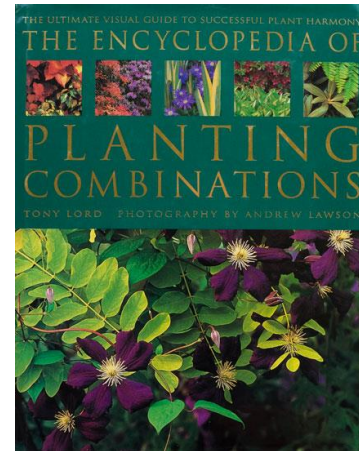
BURTU VEIDOLS AR SERIFIEM ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKIEM BEIDZAMOS 27 GADOS



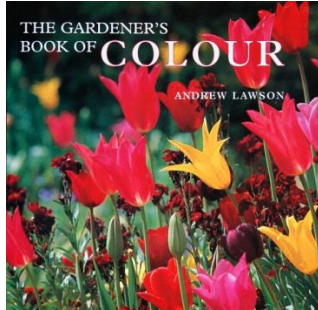
1. att. Grāmatas vāks: The English Garden (2006)¹³¹



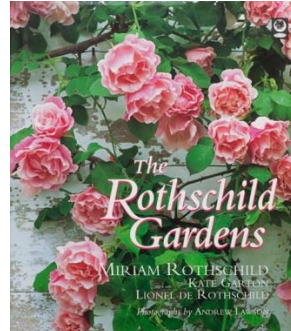
2. att. Grāmatas vāks: The Garden at Highgrove (2001)¹³²



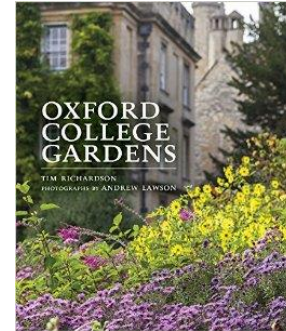
3. att. Grāmatas vāks: The Encyclopedia of Planting Combinations (2003)¹³³



4. att. Grāmatas vāks: The Gardener's Book of Colour (2003)¹³⁴



5. att. Grāmatas vāks: The Rothschild Garden (1996)¹³⁵



6. att. Grāmatas vāks: Oxford College Gardens Hardcover (2015)¹³⁶

¹³¹ <http://www.amazon.co.uk/The-English-Garden-Ursula-Buchan/dp/0711226385>

¹³² http://www.amazon.com/Garden-at-Highgrove-Charles-Windsor/dp/031227551X/ref=sr_1_9?s=books&ie=UTF8&qid=1427665867&sr=1-9

¹³³ http://www.amazon.co.uk/Encyclopedia-Planting-Combinations-Anthony-Lord/dp/184000035X/ref=asap_bc?ie=UTF8

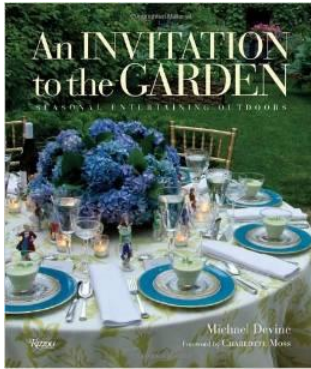
¹³⁴ <http://www.amazon.com/Gardeners-Book-Colour-Andrew-Lawson/dp/0711220549>

¹³⁵ <http://www.amazon.com/The-Rothschild-Garden-Miriam/dp/1856750922>

¹³⁶ <http://www.amazon.co.uk/Oxford-College-Gardens-Tim-Richardson/dp/0711232180>. Sk. internetā 13.05.2015.

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

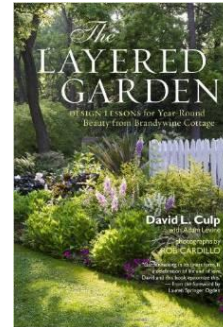
BURTU VEIDOLS AR SERIFIEM ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKIEM BEIDZAMOS 27 GADOS



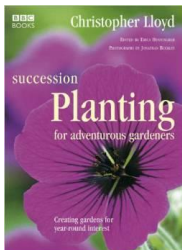
7. att. Grāmatas vāks: An Invitation to the Garden: Seasonal Entertaining Outdoors (2014)¹³⁷



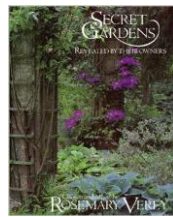
8. att. Grāmatas vāks: Charlotte Moss: Garden Inspirations (2015)¹³⁸



9. att. Grāmatas vāks: The Layered Garden: Design Lessons for Year-Round Beauty from Brandywine Cottage (2012)¹³⁹



10. att. Grāmatas vāks: Succession Planting for Adventurous Gardeners (2005)¹⁴⁰



11. att. Grāmatas vāks: Secret Gardens: Revealed by Their Owners (1994)¹⁴¹



12. att. Grāmatas vāks: The Winter Garden: Create a Garden that Shines Through the Forgotten (2005)¹⁴²

¹³⁷ http://www.amazon.com/An-Invitation-Garden-Seasonal-Entertaining/dp/0847842517/ref=pd_sim_b_8?ie=UTF8&refRID=0RHQ7P53TWD8C6AQMPQA

¹³⁸ http://www.amazon.com/Charlotte-Moss-Garden-Inspirations/dp/0847844773/ref=pd_sim_b_2?ie=UTF8&refRID=1PG0HRZC3TDS5JDDWA2T

¹³⁹ http://www.amazon.com/The-Layered-Garden-Year-Round-Brandywine/dp/1604692367/ref=pd_sim_b_95?ie=UTF8&refRID=1QHEA6S4TMY2S55DYCEK

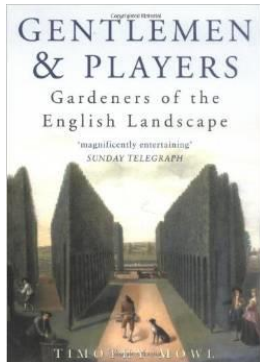
¹⁴⁰ http://www.amazon.co.uk/Succession-Planting-Adventurous-Gardeners-Christopher/dp/0563521104/ref=pd_sim_b_7?ie=UTF8&refRID=0Y0F9QVG9XVWV5BD3Y5F

¹⁴¹ http://www.amazon.com/Secret-Gardens-Revealed-Their-Owners/dp/0821220748/ref=pd_sim_b_5?ie=UTF8&refRID=0C8WM0BW1PNX7GA37WMK

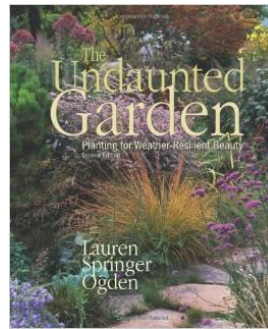
¹⁴² http://www.amazon.com/The-Winter-Garden-Through-Forgotten/dp/184403481X/ref=pd_sim_b_2?ie=UTF8&refRID=0C8WM0BW1PNX7GA37WMK

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

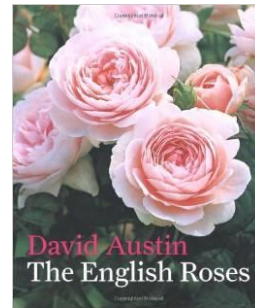
BURTU VEIDOLS AR SERIFIEM ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKIEM BEIDZAMOS 27 GADOS



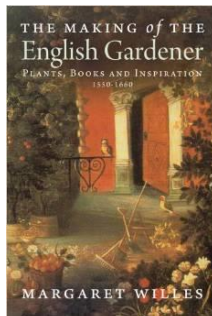
13. att. Grāmatas vāks: The Winter Garden: Create a Garden that Shines Through the Forgotten (2005)¹⁴³



14. att. Grāmatas vāks: The Undaunted Garden: Planting for Weather-Resilient Beauty (2011)¹⁴⁴



15. att. Grāmatas vāks: The English Roses Hardcover (2011)¹⁴⁵



16. att. Grāmatas vāks: The Making of the English Gardener: Plants, Books and Inspiration, 1550-1660 (2013)¹⁴⁶

¹⁴³ http://www.amazon.co.uk/Gentlemen-Gardeners-Recreated-English-Landscape/dp/0750937688/ref=pd_sim_b_1?ie=UTF8&refRID=01CQBX7CKGM1B9ZATQCZ

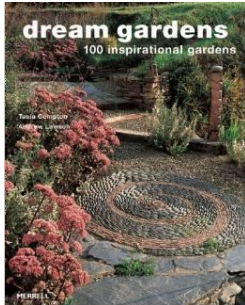
¹⁴⁴ <http://www.amazon.com/The-Undaunted-Garden-Planting-Weather-Resilient/dp/1555917070>

¹⁴⁵ http://www.amazon.co.uk/The-English-Roses-David-Austin/dp/1840915544/ref=pd_sim_b_41?ie=UTF8&refRID=10JD5PQ3F3KVP4XHDZWV

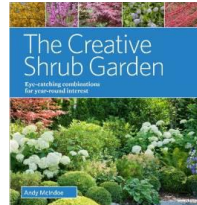
¹⁴⁶ http://www.amazon.co.uk/The-Making-English-Gardener-Inspiration/dp/0300197268/ref=pd_sim_b_56?ie=UTF8&refRID=0AEVJVT82NWBNG7N804Y

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

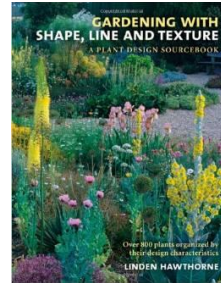
BURTU VEIDOLS BEZ SERIFIEM ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKIEM BEIDZAMOS 6
GADOS



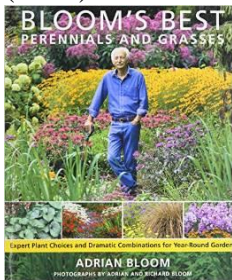
1.att. Grāmatas vāks: Dream Gardens: 100 Inspirational Gardens (2009) ¹⁴⁷



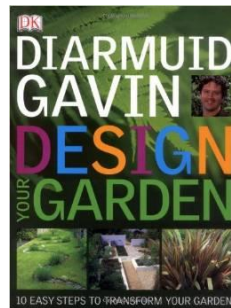
2.att. Grāmatas vāks: The Creative Shrub Garden: Eye-Catching Combinations That Make Shrubs the Stars of Your Garden (2014) ¹⁴⁸



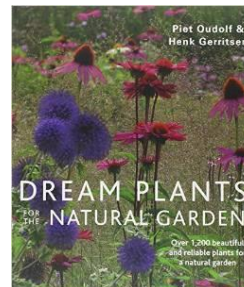
3.att. Grāmatas vāks, Gardening with Shape, Line, and Texture, A Plant Design ¹⁴⁹



4.att. Grāmatas vāks: Bloom's Best Perennials and Grasses: New Classics for the Year-Round Garden (2009) ¹⁵⁰



5.att. Grāmatas vāks: Design Your Garden (2004) ¹⁵¹



6.att. Grāmatas vāks: Dream Plants for the Natural Garden (2013) ¹⁵²

¹⁴⁷ http://www.amazon.co.uk/Dream-Gardens-100-Inspirational/dp/1858944864/ref=pd_sim_b_6?ie=UTF8&refRID=1AHSPM8XWX3YJZ9N42CN. Sk. internetā 13.05.2015.

¹⁴⁸ http://www.amazon.co.uk/The-Creative-Shrub-Garden-Eye-Catching/dp/1604694343/ref=pd_sim_b_66?ie=UTF8&refRID=0AEVJVT82NWBNG7N804Y. Sk. internetā 13.05.2015.

¹⁴⁹ http://www.amazon.co.uk/Gardening-Shape-Line-Texture-Sourcebook/dp/0881928887/ref=pd_sim_b_46?ie=UTF8&refRID=0AEVJVT82NWBNG7N804Y. Sk. internetā 13.05.2015.

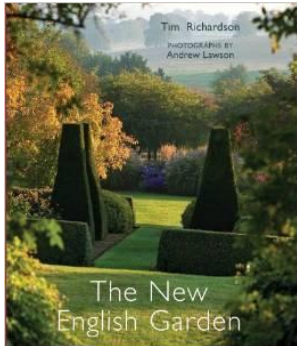
¹⁵⁰ http://www.amazon.co.uk/Blooms-Best-Perennials-Grasses-Year-Round/dp/088192931X/ref=pd_sim_b_82?ie=UTF8&refRID=1YHA6QCE8MKTMWXCX769X. Sk. internetā 13.05.2015.

¹⁵¹ http://www.amazon.co.uk/Design-Your-Garden-Diarmuid-Gavin/dp/1405305452/ref=pd_sim_b_34?ie=UTF8&refRID=0F00C8SEJQGXX8GTP8H6

¹⁵² http://www.amazon.co.uk/Dream-Plants-Natural-Garden-Oudolf/dp/0711234620/ref=pd_sim_b_14?ie=UTF8&refRID=0AS7MHWW16JP26HSRZ5N. Sk. internetā 13.05.2015.

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

BURTU VEIDOLS BEZ SERIFIEM ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKIEM BEIDZAMOS 6 GADOS



7.att. Grāmatas vāks: The New English Garden (2013)
153



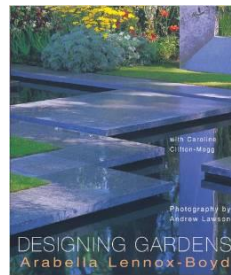
8.att. Grāmatas vāks: Hummelo Hardcover (2015)
154



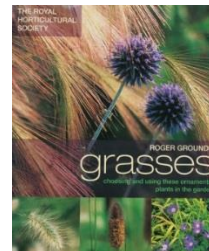
9.att. Grāmatas vāks: Piet Oudolf: Landscapes In Landscapes (2011)¹⁵⁵



10.att. Grāmatas vāks: The Art of Creative Pruning: Inventive Ideas for Training and Shaping Trees and Shrubs (2011)¹⁵⁶



11.att. Grāmatas vāks: Designing Gardens (2012)
157



12.att. Grāmatas vāks: RHS Grasses (Royal Horticultural Society) (2006)
158

¹⁵³ http://www.amazon.co.uk/The-New-English-Garden-Richardson/dp/0711232709/ref=pd_sim_b_1?ie=UTF8&refRID=10JD5PQ3F3KVP4XHDZWV. Sk. internetā 13.05.2015.

¹⁵⁴ http://www.amazon.co.uk/Hummelo-Piet-Oudolf/dp/1580934188/ref=pd_sim_b_26?ie=UTF8&refRID=10JD5PQ3F3KVP4XHDZWV. Sk. internetā 13.05.2015.

¹⁵⁵ http://www.amazon.co.uk/Piet-Oudolf-Landscapes-In/dp/0500289468/ref=pd_sim_b_5?ie=UTF8&refRID=1C6G8SFETMWGFRCCSY5D. Sk. internetā 13.05.2015.

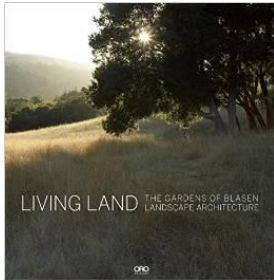
¹⁵⁶ <http://www.amazon.com/The-Art-Creative-Pruning-Inventive/dp/160469114X>. Sk. internetā 13.05.2015.

¹⁵⁷ http://www.amazon.co.uk/Designing-Gardens-Arabella-Lennox-Boyd/dp/0711233942/ref=pd_sim_b_60?ie=UTF8&refRID=1AHSPM8XWX3YJZ9N42CN. Sk. internetā 13.05.2015.

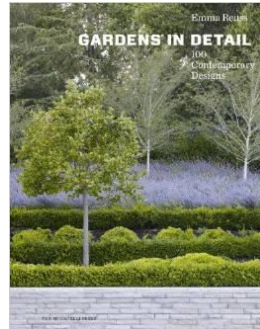
¹⁵⁸ <http://www.amazon.co.uk/RHS-Grasses-Royal-Horticultural-Society/dp/1844003140>

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

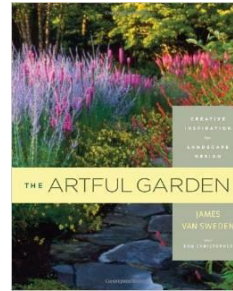
BURTU VEIDOLS BEZ SERIFIEM ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKIEM BEIDZAMOS 6 GADOS



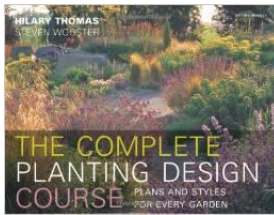
13.att. Grāmatas vāks: Living Land: The Gardens of Blasen Landscape Architecture (2013) ¹⁵⁹



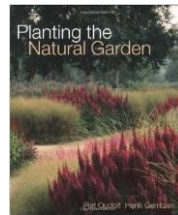
14.att. Grāmatas vāks: Gardens in Detail: 100 Contemporary Designs (2014) ¹⁶⁰



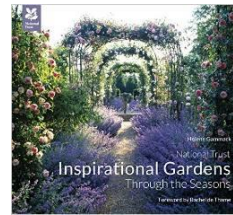
15.att. Grāmatas vāks: The Artful Garden: Creative Inspiration for Landscape Design (2011) ¹⁶¹



16.att. Grāmatas vāks: Complete Planting Design Course: The Definitive Planting Design Course (2008) ¹⁶²



17.att. Grāmatas vāks: Planting the Natural Garden (2003) ¹⁶³

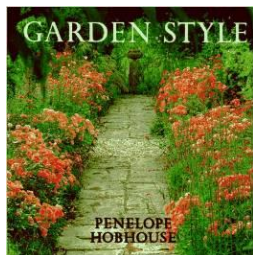


18.att. Grāmatas vāks: Inspirational Gardens Through the Seasons (2014) ¹⁶⁴

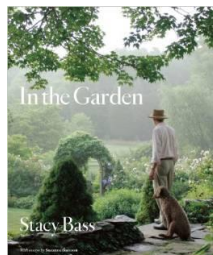
¹⁵⁹ http://www.amazon.com/Living-Land-Gardens-Landscape-Architecture/dp/1935935461/ref=pd_sim_b_33?ie=UTF8&refRID=1EMGC6ABDSDQTVMWH1DJ. Sk. internetā 13.05.2015.
¹⁶⁰ <http://www.amazon.com/Gardens-Detail-100-Contemporary-Designs/dp/1580933998>. Sk. internetā 13.05.2015.
¹⁶¹ <http://www.amazon.com/The-Artful-Garden-Inspiration-Landscape/dp/1400063892>. Sk. internetā 13.05.2015.
¹⁶² <http://www.amazon.co.uk/Complete-Planting-Design-Course-Definitve/dp/1845334124>. Sk. internetā 13.05.2015.
¹⁶³ <http://www.amazon.com/Planting-Natural-Garden-Piet-Oudolf/dp/088192606X>. Sk. internetā 13.05.2015.
¹⁶⁴ http://www.amazon.co.uk/Inspirational-Gardens-Through-Seasons-Gammack/dp/1909881201/ref=pd_sim_b_9?ie=UTF8&refRID=1AHSPM8XWX3YJZ9N42CN. Sk. internetā 13.05.2015.

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

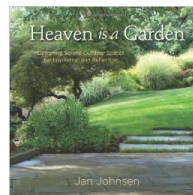
FOTOGRĀFIJA AR PERSPEKTĪVAS SKATU VIRZIENU, IEKĻAUJOT CEĻA ELEMENTU, ANĢĻU DĀRZU GRĀMATU VĀKA NOFORMĒJUMOS PĒDĒJOS 17 GADOS



1.att. Grāmatas vāks: Garden Style (1997), Penelope Hobhouse



2.att. Grāmatas vāks: In The Garden (2012)¹⁶⁵,

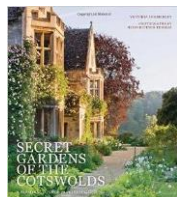


3.att. Grāmatas vāks: Heaven is a Garden: Designing Serene Spaces for Inspiration and Reflection (2014)¹⁶⁶



the Creation of a Garden (2014)¹⁶⁷

4. att. Grāmatas vāks: Sissinghurst : Vita Sackville-West and



5. att. Grāmatas vāks: Secret Gardens of the Cotswolds: A Personal Tour of 20 Private Gardens (2015)¹⁶⁸



6.att. Grāmatas vāks: Gardening for Pleasure: A Practical Guide to the Essential Skills (1999)¹⁶⁹

¹⁶⁵ http://www.amazon.com/In-The-Garden-Stacy-Bass/dp/1595910735/ref=pd_sim_b_13?ie=UTF8&refRID=09CYEW3N4ZPVST2T2E1. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁶⁶ http://www.amazon.com/Heaven-Garden-Designing-Inspiration-Reflection/dp/0985562293/ref=pd_sim_b_68?ie=UTF8&refRID=1QHEA6S4TMY2S55DYCEK. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁶⁷ http://www.amazon.com/Sissinghurst-Vita-Sackville-West-Creation-Garden/dp/1250060052/ref=pd_bxgy_b_img_y. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁶⁸ http://www.amazon.com/Secret-Gardens-Cotswolds-Personal-Private/dp/0711235279/ref=pd_sim_b_5?ie=UTF8&refRID=1EMGC6ABDSDQTVMWH1DJ. Sk. internetā 12.05.2015.

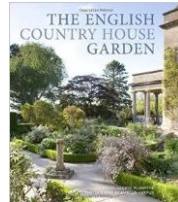
¹⁶⁹ http://www.amazon.com/Gardening-Pleasure-Practical-Essential-Skills/dp/0896601102/ref=la_B001HQ35V2_1_8?s=books&ie=UTF8&qid=1427663007&sr=1-8. Sk. internetā 12.05.2015.

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

FOTOGRĀFIJA AR PERSPEKTĪVAS SKATU VIRZIENU, IEKĻAUJOT CEĻA
ELEMENTU, ANĢĻU DĀRZU GRĀMATU VĀKA NOFORMĒJUMOS PĒDĒJOS 17
GADOS



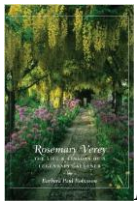
7.att. Grāmatas vāks: The Cottage Garden (Shire Library) (2011) ¹⁷⁰



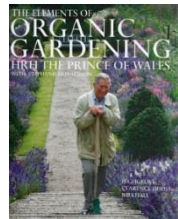
8.att. Grāmatas vāks: The English Country House Garden (2014) ¹⁷¹



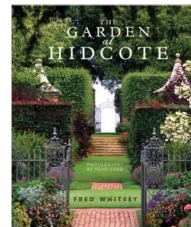
9.att. Grāmatas vāks: Highgrove: A Garden Celebrated (2014) ¹⁷²



10.att. Grāmatas vāks: Rosemary Verey: The Life and Lessons of a Legendary Gardener (2012)



11.att. The Elements of Organic Gardening (2007) ¹⁷³



12.att. Grāmatas vāks: The Garden at Hidcote (2011) ¹⁷⁴

¹⁷⁰ http://www.amazon.co.uk/The-Cottage-Garden-Shire-Library/dp/074780818X/ref=pd_sim_b_2?ie=UTF8&refRID=1H93NPEJRP90DKTWGHFE. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁷¹ http://www.amazon.com/The-English-Country-House-Garden/dp/0711232997/ref=pd_bxgy_b_img_z. Sk. internetā 12.05.2015.

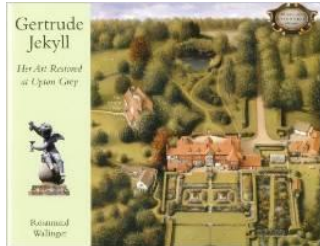
¹⁷² http://www.amazon.co.uk/Highgrove-HRH-The-Prince-Wales/dp/0297869353/ref=pd_sim_b_13?ie=UTF8&refRID=1AHSPM8XWX3YJZ9N42CN. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁷³ <http://www.amazon.com/Elements-Organic-Gardening-Prince-Wales/dp/0967007690>. Sk. internetā 12.05.2015.

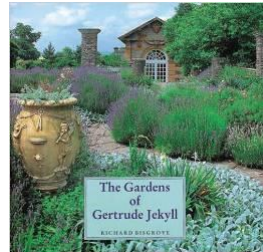
¹⁷⁴ http://www.amazon.co.uk/The-Garden-Hidcote-Fred-Whitsey/dp/0711232350/ref=pd_sim_b_7?ie=UTF8&refRID=1AHSPM8XWX3YJZ9N42CN

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

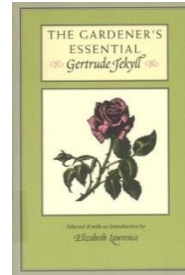
ANĢĻU DĀRZU GRĀMATU VĀKU DIZAINA KVADRĀTVEIDA FORMAS LAUKUMA
PIELIETOŠANA NOSAUKUMA IZCELŠANAI PĒDĒJO 68 GADU LAIKĀ



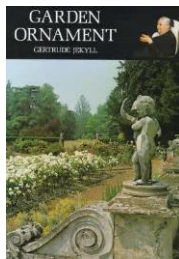
1.att. Grāmatas vāks:
Gertrude Jekyll: Her Art
Restored at Upton
Grey (2013) 175



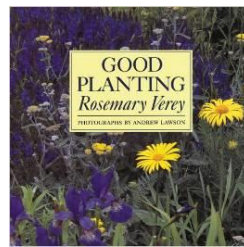
2. att. Grāmatas vāks: The
Gardens of Gertrude
Jekyll (1992) ¹⁷⁶



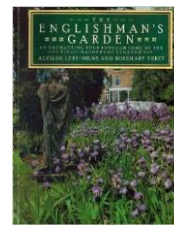
3. att. Grāmatas vāks:
Gardeners Essential (1995)
177



4. att. Grāmatas vāks:
Garden Ornament¹⁷⁸



5. att. Grāmatas vāks: Good
Planting Hardcover (1990) ¹⁷⁹



6.att. Grāmatas vāks: The
Englishman's Garden (1983)
180

¹⁷⁵ http://www.amazon.co.uk/Gertrude-Jekyll-Restored-Upton-Grey/dp/1870673778/ref=pd_sim_b_100?ie=UTF8&refRID=10JD5PQ3F3KVP4XHDZVW. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁷⁶ http://www.amazon.co.uk/Gardens-Gertrude-Jekyll-Richard-Bisgrove/dp/0711207461/ref=pd_sim_b_4?ie=UTF8&refRID=18R9KHV0F4P66MZ2AQN. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁷⁷ <http://www.goodreads.com/book/show/20412423-gardeners-essential>. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁷⁸ <http://www.goodreads.com/book/show/4387428-garden-ornament>. Sk. internetā 12.05.2015.

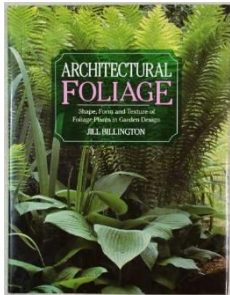
¹⁷⁹ http://www.amazon.co.uk/Good-Planting-Rosemary-Verey/dp/0711206066/ref=pd_sim_b_12?ie=UTF8&refRID=0V2BTXAVSGGTFER94FTA

¹⁸⁰ <http://www.amazon.com/The-Englishmans-Garden-Lees->. Sk. internetā 12.05.2015.

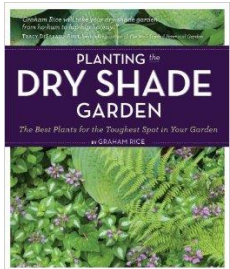
http://www.amazon.com/Milne/dp/0879234563/ref=pd_sim_b_9?ie=UTF8&refRID=1YVJC4CBVCTKZJAM579N. Sk. internetā 12.05.2015.

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

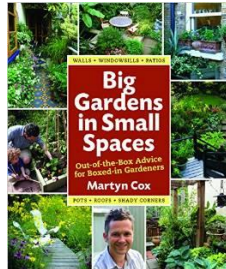
ANĢĻU DĀRZU GRĀMATU VĀKU DIZAINA KVADRĀTVEIDA FORMAS LAUKUMA
PIELIETOŠANA NOSAUKUMA IZCEĻŠANAI PĒDĒJO 68 GADU LAIKĀ



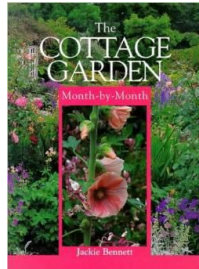
7.attēls. Grāmatas vāks: Architectural Foliage (1991)¹⁸¹



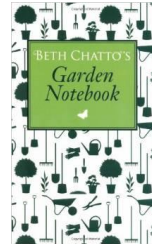
10. attēls. Grāmatas vāks: Planting the Dry Shade Garden: The Best Plants for the Toughest Spot in Your Garden (2011)¹⁸⁴



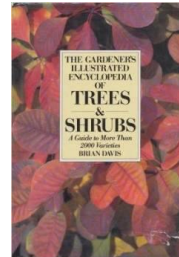
8.att. Grāmatas vāks: Big Gardens in Small Spaces: Out-of-the-Box Advice for Boxed-in Gardeners (2012)¹⁸²



11.att. Grāmatas vāks: The Cottage Garden Month-by-month (1999)¹⁸⁵



9. att. Grāmatas vāks: Beth Chatto's Garden Notebook (1998)¹⁸³



12. att. Grāmatas vāks: The Gardener's Illustrated Encyclopedia of Trees and Shrubs (1987)¹⁸⁶

¹⁸¹ http://www.amazon.co.uk/Architectural-Foliage-Jill-Billington/dp/0706369629/ref=pd_sim_b_8?ie=UTF8&refRID=0Y0F9QVG9XVVW5BD3Y5F. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁸² http://www.amazon.co.uk/Gardens-Small-Spaces-Out-Boxed/dp/0881929077/ref=pd_sim_b_76?ie=UTF8&refRID=0AEVJVT82NWBNG7N804Y. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁸³ http://www.amazon.co.uk/Beth-Chatto's-Garden-Notebook-Chatto/dp/0752816446/ref=pd_sim_b_23?ie=UTF8&refRID=0WY05SR14QWMH64AWCGG. Sk. internetā 12.05.2015.

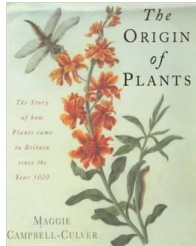
¹⁸⁴ http://www.amazon.co.uk/Planting-Dry-Shade-Garden-Toughest/dp/1604691875/ref=pd_sim_b_78?ie=UTF8&refRID=1GNCMASVND887Y9J1B4. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁸⁵ http://www.amazon.co.uk/The-Cottage-Garden-Month-month/dp/0715308297/ref=pd_sim_b_29?ie=UTF8&refRID=055F33ZV0FXEK59G1P80. Sk. internetā 12.05.2015.

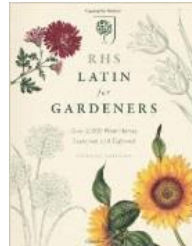
¹⁸⁶ <http://www.amazon.com/Gardeners-Illustrated-Encyclopedia-Trees-Shrubs/dp/0670812374>. Sk. internetā 12.05.2015.

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

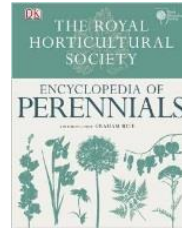
AUGU SILUETI ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKU NOFORMĒJUMOS PĒDĒJOS 13 GADOS



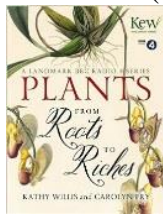
1.att. Grāmatas vāks: The Origin of Plants: The People and Plants That Have Shaped Britain's Garden History Since the Year 1000 (2001)¹⁸⁷



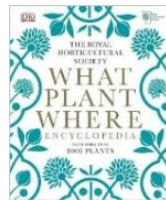
2.att. Grāmatas vāks: RHS Latin for Gardeners: Over 3,000 plant names explained and explored (2012)¹⁸⁸



3. att. Grāmatas vāks: RHS Encyclopedia of Perennials (2011)¹⁸⁹



4.att. Grāmatas vāks: Plants: From Roots to Riches (2014)



5.attēls. Grāmatas vāks: RHS What Plant Where Encyclopedia (2013)¹⁹⁰



3.attēls. Grāmatas vāks: British Gardens in Time: The Greatest Gardens and the People Who Shaped Them (2014)¹⁹¹

¹⁸⁷ http://www.amazon.co.uk/The-Origin-Plants-Britains-History/dp/074727214X/ref=pd_sim_b_31?ie=UTF8&refRID=0WY05SR14QWMH64AWCGG. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁸⁸ http://www.amazon.co.uk/RHS-Latin-Gardeners-explained-explored/dp/184533731X/ref=pd_sim_b_84?ie=UTF8&refRID=1GNCMAVSVND887Y9J1B4. Sk. internetā 12.05.2015.

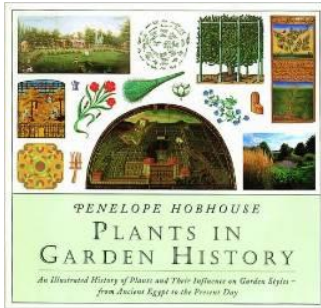
¹⁸⁹ http://www.amazon.co.uk/RHS-Encyclopedia-Perennials-Graham-Rice/dp/1405334312/ref=pd_sim_b_3?ie=UTF8&refRID=02XDFCYCTEPJ2WCTN1PZ. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁹⁰ http://www.amazon.co.uk/RHS-What-Plant-Where-Encyclopedia/dp/1409382974/ref=pd_sim_b_4?ie=UTF8&refRID=0AS7MHWW16JP26HSRZ5N. Sk. internetā 12.05.2015.

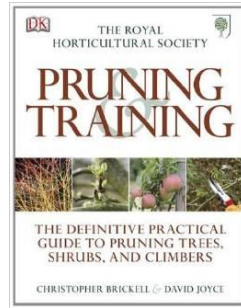
¹⁹¹ http://www.amazon.co.uk/British-Gardens-Time-Greatest-People/dp/0711235767/ref=pd_sim_b_4?ie=UTF8&refRID=1W55Q4CP51C2WFRM4VVG. Sk. internetā 12.05.2015.

Angļu dārza grāmatu paraugu analīze

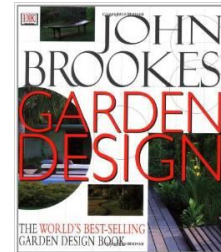
ATSEVIŠĶU ELEMENTU PIELIETOJUMS ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU VĀKU
NOFORMĒJUMOS PĒDĒJOS 15 GADOS



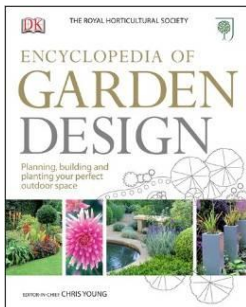
1.att. Grāmatas vāks: Plants in Garden History (1999)¹⁹²



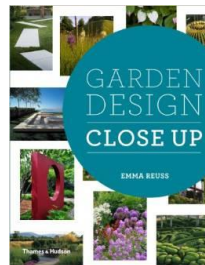
2.att. Grāmatas vāks: RHS Pruning and Training (2011)¹⁹³



3.att. Grāmatas vāks: John Brookes Garden Design (2001)¹⁹⁴



4.att. Grāmatas vāks: RHS Encyclopedia of Garden Design (2013)¹⁹⁵



5.att. Grāmatas vāks: Garden Design Close Up (2014)¹⁹⁶

¹⁹² http://www.amazon.co.uk/Plants-Garden-History-Penelope-Hobhouse/dp/1857932730/ref=pd_sim_b_1?ie=UTF8&refRID=15P7MXAY56YZSBRDTPRY. Sk. internetā 12.05.2015.

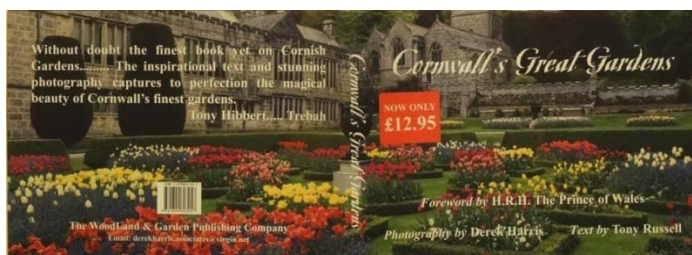
¹⁹³ http://www.amazon.co.uk/RHS-Pruning-Training-C-Brickell/dp/1405363126/ref=pd_sim_b_11?ie=UTF8&refRID=0AS7MHWW16JP26HSRZ5N. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁹⁴ http://www.amazon.co.uk/John-Brookes-Garden-Design-revised/dp/0751309818/ref=pd_sim_b_3?ie=UTF8&refRID=15P7MXAY56YZSBRDTPRY. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁹⁵ http://www.amazon.co.uk/RHS-Encyclopedia-Garden-Design-DK/dp/1409325741/ref=pd_sim_b_27?ie=UTF8&refRID=0F00C8SEJQGX8GTP8H6. Sk. internetā 12.05.2015.

¹⁹⁶ http://www.amazon.co.uk/Garden-Design-Close-Emma-Reuss/dp/0500517517/ref=pd_sim_b_15?ie=UTF8&refRID=1AHSPM8XWX3YJZ9N42CN. Sk. internetā 12.05.2015.

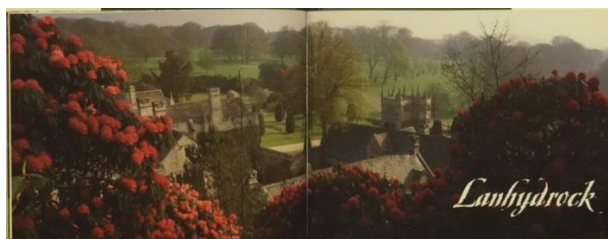
ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



att. Grāmatas supervāks: Cornwall's Great Gardens, Tony Russell, Derek Harris, 2003



att. Grāmatas satura atvērums

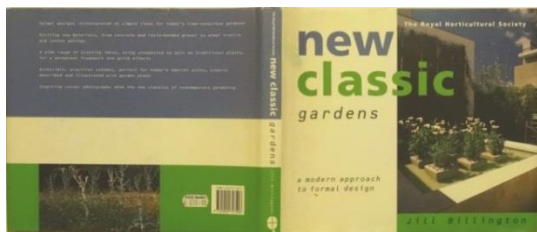


3. att. Grāmatas nodaļas atvēruma pieteikums

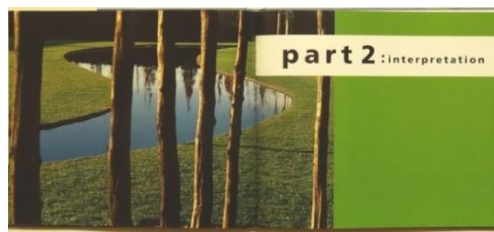


4.att. Grāmatas nodaļas atvērums: Cornwall's Great Gardens, Tony Russell, Derek Harris, 2003

ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas supervāks; New classic gardens, 2000.Jill Billington



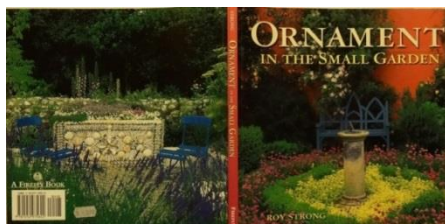
2. att. Grāmatas nodaļas atvērums; New classic gardens, 2000.Jill Billington



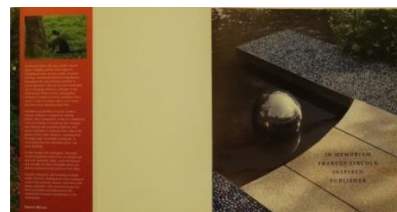
3.att. Grāmatas atvērums; New classic gardens, 2000.Jill Billington



4.att. Grāmatas atvērums; New classic gardens, 2000.Jill Billington



5.att. Grāmatas supervāks, 2002., Roy Strong, Ornament in the small garden



6.att. Grāmatas ievaddaļas atvērums 2002., Roy Strong, Ornament in the small garden

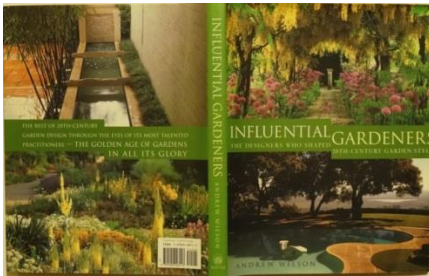


7.att. Grāmatas atvērums

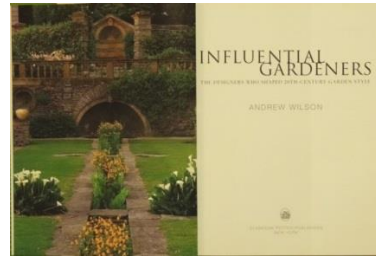


8.att. Grāmatas atvērums

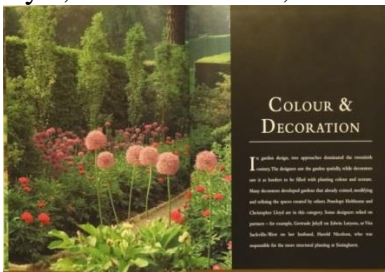
ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas supervāks: Influential gardeners, The designers who shaped 20th – century garden style, Andrew Wilson, 2002



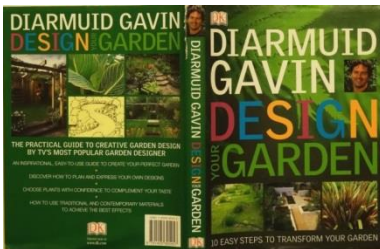
2.att. Grāmatas tituls un prettituls: Influential gardeners



3.att. Grāmatas atvērums: Influential gardeners



4.att. Grāmatas atvērums: Influential gardeners



5.att. Grāmatas supervāks: Diarmuid Gavin, Design your garden, 10 easy steps to transform your garden, 2004



6.att. Grāmatas saturs: Diarmuid Gavin



7.att. Grāmatas atvērums: Diarmuid Gavin



8.att. Grāmatas atvērums: Diarmuid Gavin

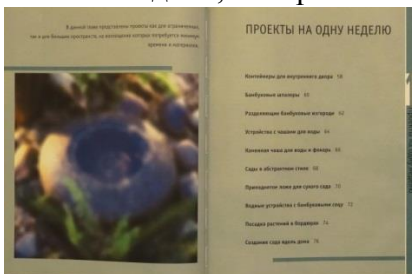
ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas vāks: Японский сад за несколько дней, Роберт Кетчел, 2002



2.att. Grāmatas atvērums: Японский сад за несколько дней, Роберт Кетчел, 2002



3.att. Grāmatas atvērums: Роберт Кетчел,



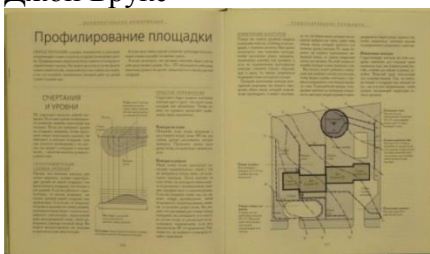
4.att. Grāmatas atvērums: Роберт Кетчел,



5.att. Grāmatas vāks: Дизайн сада, 2002, Джон Брукс



6.att. Grāmatas nodaļas atvērums: Дизайн сада

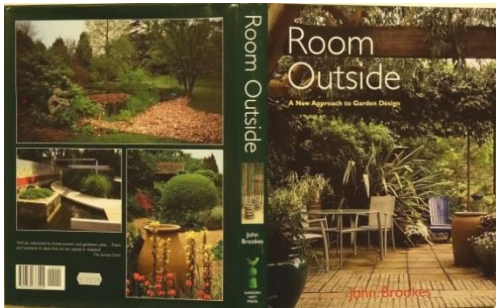


7.att. Grāmatas atvērums: Дизайн сада



8.att. Grāmatas atvērums: Дизайн сада

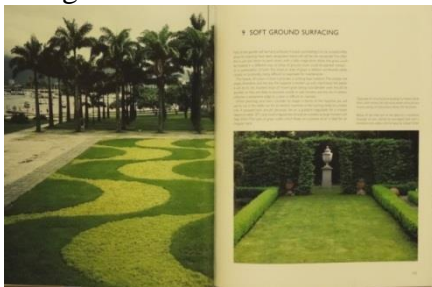
ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



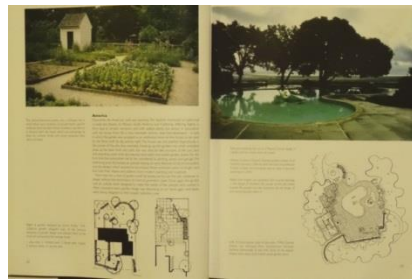
1.att. Grāmatas supervāks.: John Brookes, Room Outside, A New Approach to Garden Design



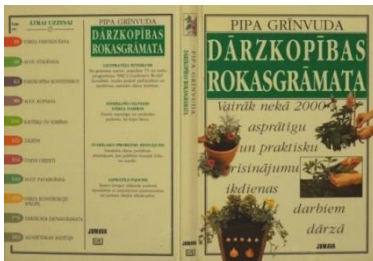
2.att. Aizmugurējā vāka atvērums, pēcvāks, kur redzama supervāka atloka daļa



3.att. Grāmatas atvērums.: John Brookes



4.att. Grāmatas atvērums.: John Brookes



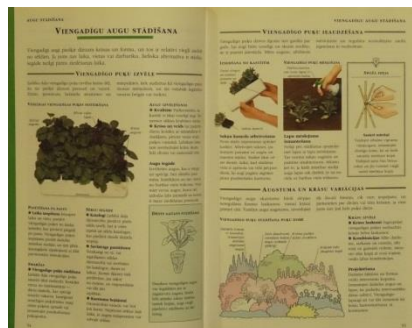
5.att. Grāmatas vāks: Pipa Grīnvuda, Dārzkopības rokasgrāmata, 1998



6.att. Grāmatas satura atvērums: Pipa Grīnvuda



7.att. Grāmatas atvērums: Pipa Grīnvuda

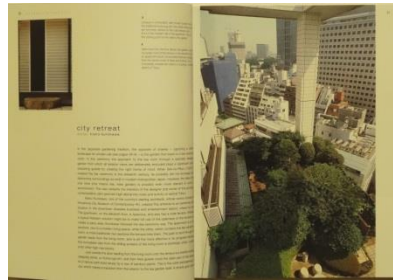


8.att. Grāmatas atvērums: Pipa Grīnvuda

ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas supervāks
The modern Japanese garden, Michiko Rico
Nose, Michael Freeman, 2005



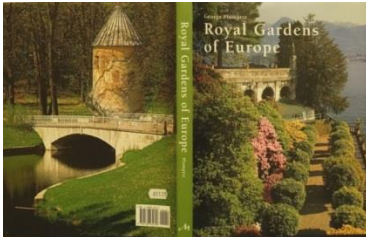
2.att. Grāmatas atvērums: The modern Japanese
garden



3.att. Grāmatas atvērums: The modern
Japanese garden



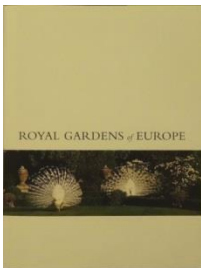
4.att. Grāmatas atvērums: The modern Japanese
garden



5.att. Grāmatas supervāks,
George Plumptre, Royal Gardens of Europe,
2005



6.att. Grāmatas satura atvērums: George Plumptre

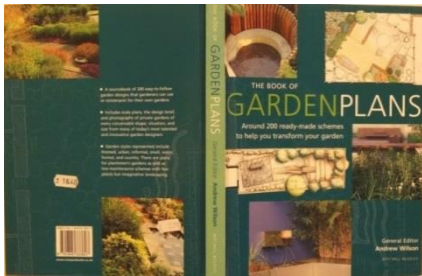


7.att. Grāmatas priekštituls: George Plumptre



8.att. Grāmatas atvērums: George Plumptre

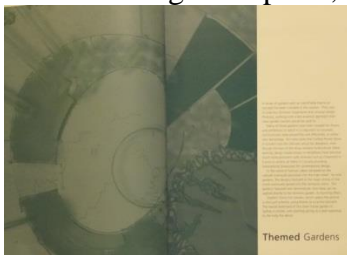
ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas supervāks:
The book of garden plans, Andrew Wilson, 2008



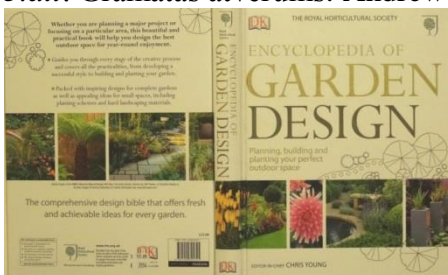
2.att. Grāmatas saturs: Andrew Wilson



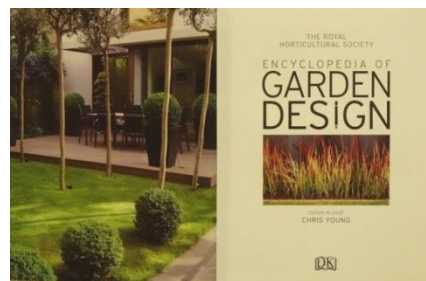
3.att. Grāmatas atvērums: Andrew Wilson



4.att. Grāmatas atvērums: Andrew Wilson



5.att. Grāmatas vāks:
Encyclopedia of garden design, Chris Young, 2013



6.att. Grāmatas tituls un prettituls:
Encyclopedia of garden design, Chris Young, 2013

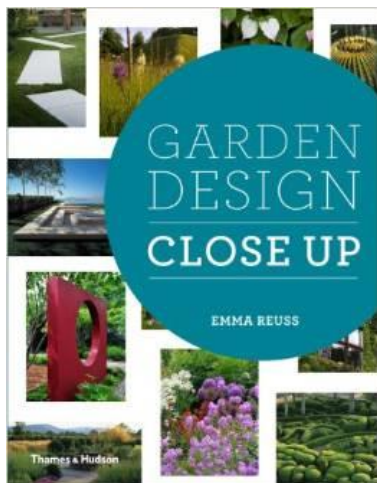


7.att. Grāmatas nodaļas atvēruma pieteikums:
Chris Young, 2013



8.att. Grāmatas atvērums: Chris Young, 2013

ANĢĻU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas vāks: Garden design close up, Emma Reuss, 2014



2.att. Grāmatas nodaļas atvērums: Garden design close up, Emma Reuss, 2014

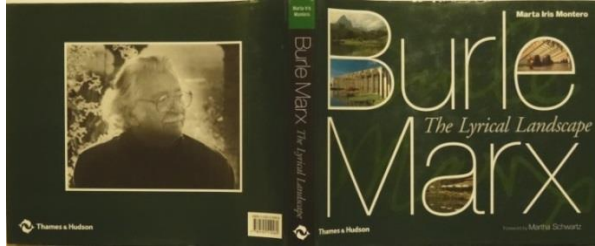


3.att. Grāmatas atvērums: Garden design close up, Emma Reuss, 2014



4.att. Grāmatas atvērums: Garden design close up, Emma Reuss, 2014

CITU VALSTU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE, IETVEROT LAIKA POSMU
NO 2001. LĪDZ 2014. GADAM



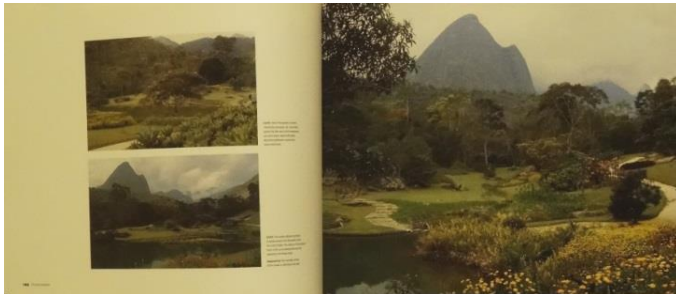
1.att. Grāmatas supervāks:
Burle Marx, The Lyrical Landscape, 2001.,Marta Iris Montero



2.att. Grāmatas atvērums:
Burle Marx, The Lyrical Landscape, 2001.,Marta Iris Montero

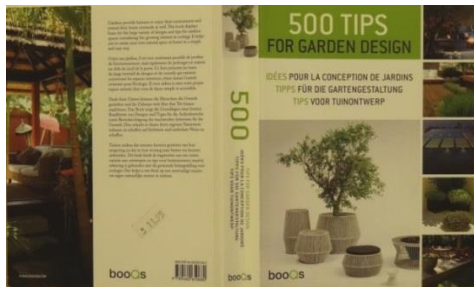


3.att. Grāmatas atvērums:
Burle Marx, The Lyrical Landscape, 2001.,Marta Iris Montero



4.att. Grāmatas atvērums:
Burle Marx, The Lyrical Landscape

CITU VALSTU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE, IETVEROT LAIKA POSMU
NO 2001. LĪDZ 2014. GADAM



1.att. Grāmatas vāks: 500 tips for garden design, 2012



2.att. Grāmatas atvērums: 500 tips for garden design, 2012



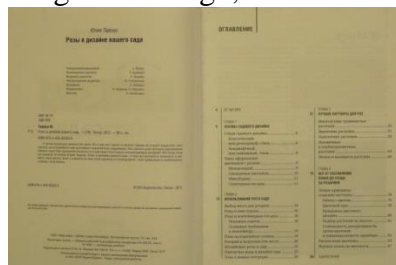
3.att. Grāmatas priekštituls: 500 tips for garden design, 2012



4.att. Grāmatas tituls, prettituls: 500 tips for garden design, 2012



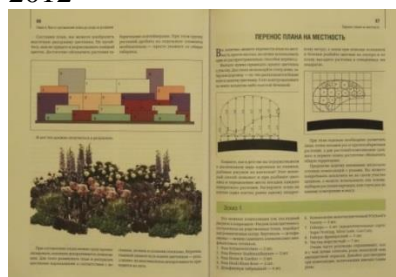
1.att. Grāmatas vāks: Юлия Тадеуш, Розы в дизайне вашего сада, 2012



2.att. Grāmatas satura atvērums: Юлия Тадеуш, Розы в дизайне вашего сада, 2012

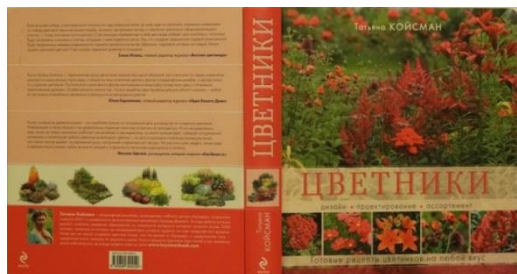


3.att. Grāmatas atvērums: Юлия Тадеуш, Розы в дизайне вашего сада, 2012



4.att. Grāmatas atvērums: Юлия Тадеуш, Розы в дизайне вашего сада, 2012

CITU VALSTU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE, IETVEROT LAIKA POSMU
NO 2001. LĪDZ 2014. GADAM



1.att. Grāmatas vāks: Татьяна Койсман, Цветники, 2012



2.att. Grāmatas atvērums



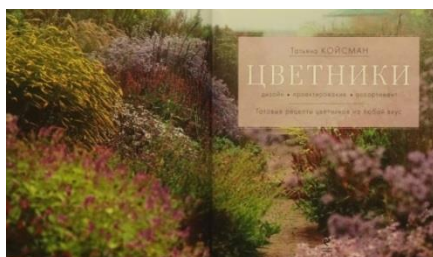
3.att. Grāmatas atvērums



4.att. Grāmatas atvērums



5.att. Grāmatas nodaļas atvērums



6.att. Grāmatas tituls un prettituls

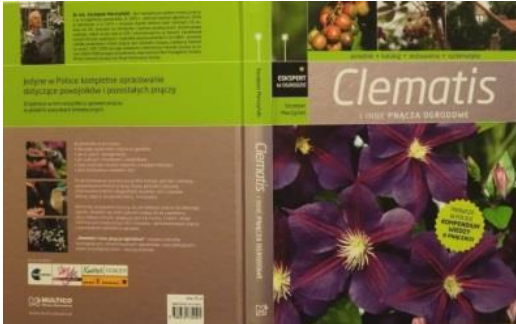


7.att. Grāmatas nodaļas atvērums



8.att. Grāmatas atvērums: Татьяна Койсман, Цветники, 2012

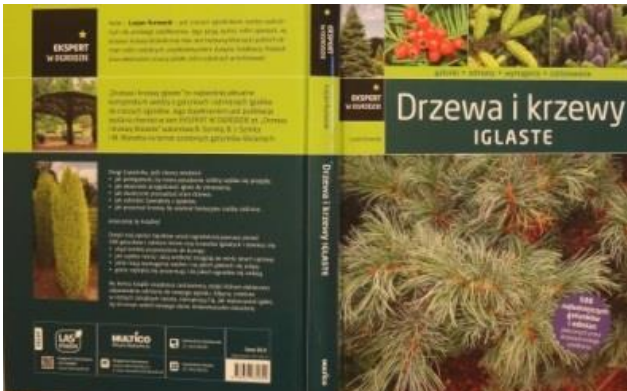
CITU VALSTU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE, IETVEROT LAIKA
 POSMU NO 2001. LĪDZ 2014. GADAM



1.att. Grāmatas vāka atvērums: Clematis, Szczepan Marczyński, 2008



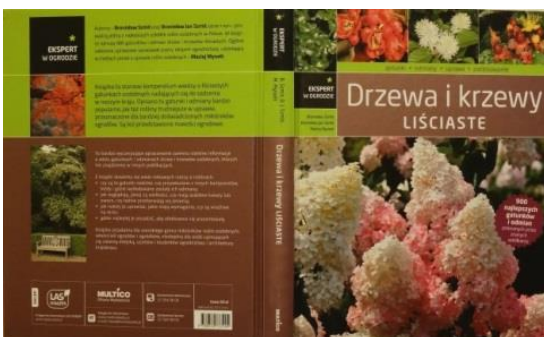
2.att. Grāmatas atvērums: Clematis, Szczepan Marczyński, 2008



3.att. Grāmatas vāka atvērums: Drzewa i krzewy iglaste, Lucjan Kurowski, 2014



4.att. Grāmatas atvērums: Drzewa i krzewy iglaste Lucjan Kurowski, 2014

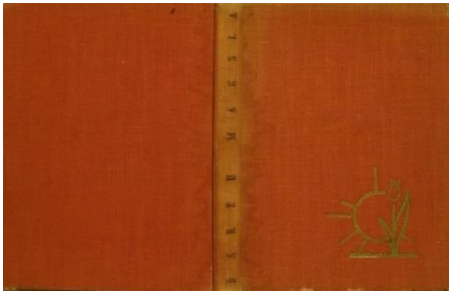


5.att. Grāmatas vāka atvērums: Drzewa i krzewy liściaste, 2013, Bronisław Szmit, Bronisław Jan Szmit, Maciej Mynett

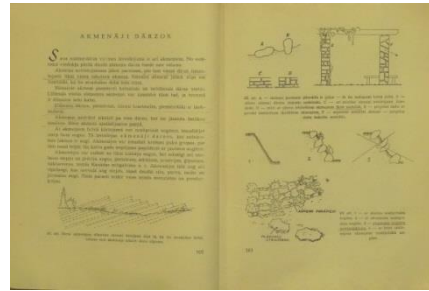


6.att. Grāmatas atvērums: Drzewa i krzewy liściaste, Bronisław Szmit, Bronisław Jan Szmit, Maciej Mynett

LATVIEŠU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



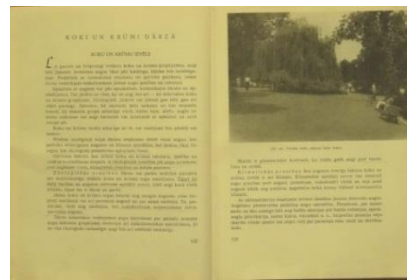
1.att. Grāmatas vāks: Dārzu māksla, Kārlis Barons, 1960



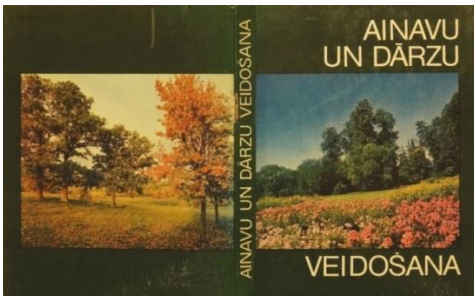
2.att. Grāmatas atvērums: Dārzu māksla, Kārlis Barons, 1960



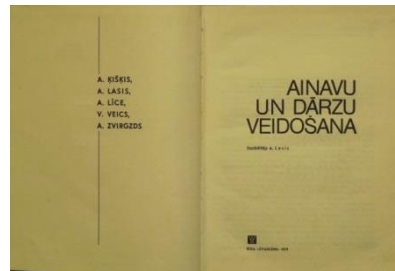
3.att. Grāmatas priekštituls: Dārzu māksla, Kārlis Barons, 1960



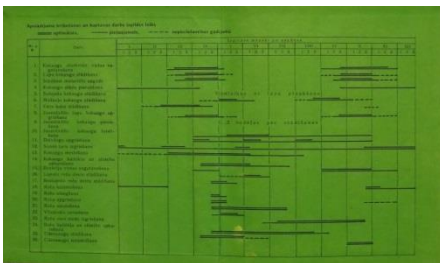
4.att. Grāmatas atvērums: Dārzu māksla, Kārlis Barons, 1960



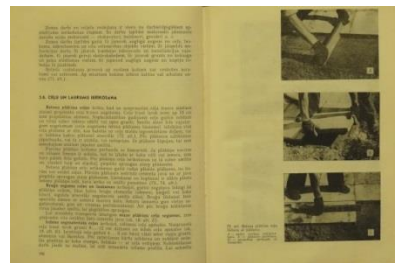
5.att. Grāmatas vāks: Ainavu un dārzu veidošana, sast. A. Lasis, 1979



6.att. Grāmatas tituls un prettituls: Ainavu un dārzu veidošana, sast. A. Lasis, 1979

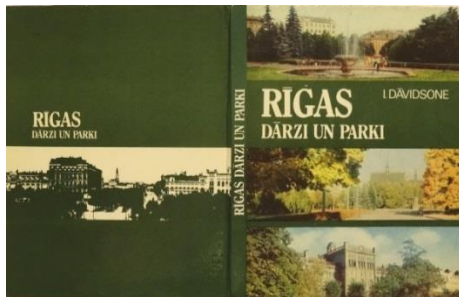


7.att. Grāmatas priekšlapa, pēclapa: Ainavu un dārzu veidošana, sast. A. Lasis, 1979

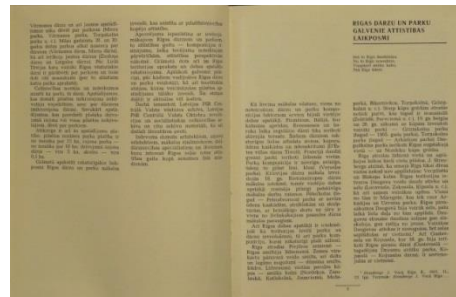


8.att. Grāmatas atvērums: Ainavu un dārzu veidošana, sast. A. Lasis, 1979

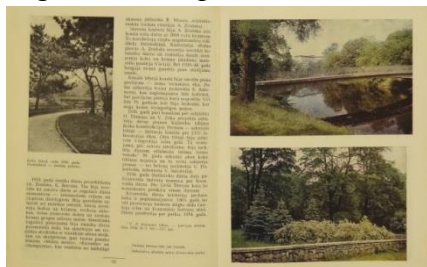
LATVIEŠU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas vāks: Irēna Dāvidsone, Rīgas dārzi un parki, 1988



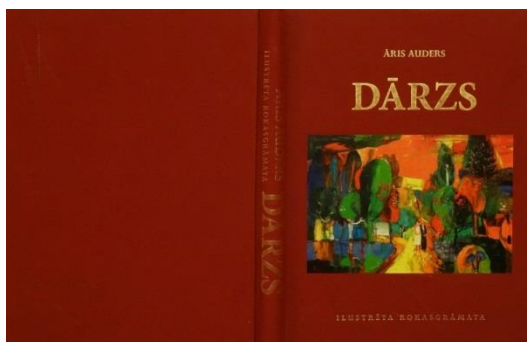
2.att. Grāmatas atvērums: Irēna Dāvidsone



3.att. Grāmatas atvērums: Irēna Dāvidsone



4.att. Grāmatas tituls: Irēna Dāvidsone



5.att. Grāmatas vāks: Āris Auders, Dārzs, Ilustrēta rokasgrāmata, 2006



6.att. Grāmatas atvērums: Āris Auders



7.att. Grāmatas atvērums: Āris Auders



8.att. Grāmatas atvērums: Āris Auders

LATVIEŠU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas vāks: Aija Kaškure, Koki un krūmi Latvijas dārzam, 2012



2.att. Grāmatas atvērums: Aija Kaškure



3.att. Grāmatas tituls, prettituls: Aija Kaškure



4.att. Grāmatas vāks: Ūdenstilpes tavā dārzā (2014)¹⁹⁷



5.att. Grāmatas vāks: Dārza darbi saskaņā ar Mēness ritmiem (2010)¹⁹⁸



6.att. Grāmatas vāks: Dekoratīvo ziemciešu lietiskā ekoloģija (2013)¹⁹⁹



5.att. Grāmatas vāks: No zāliena līdz daiļdārzam (2012)²⁰⁰



6.att. Grāmatas vāks: Praktiskā augu aizsardzība (2013)²⁰¹

¹⁹⁷ <http://www.jumava.lv/katalogs/praktisk%C4%81-literat%C5%ABra/d%C4%81rza-s%C4%93rija/item/567-m%C4%81ris-m%C4%81lkalnietis-%C5%ABdenstilpes-tav%C4%81-d%C4%81rz%C4%81.html>. Sk.internetā 11.05.2015

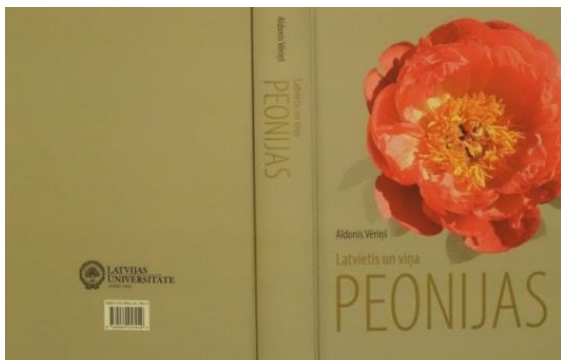
¹⁹⁸ <http://www.gramata24.lv/gramatas/majas-un-darzs/darzkopiba-un-lauksaimnieciba/p/8636-darza-darbi-saskana-ar-meness-ritmiem>. Sk.internetā 11.05.2015

¹⁹⁹ <http://www.gramata24.lv/gramatas/majas-un-darzs/darzkopiba-un-lauksaimnieciba/p/13118-dekorativo-ziemciesu-lietiska-ekologija>. Sk.internetā 11.05.2015

²⁰⁰ <http://www.gramata24.lv/gramatas/majas-un-darzs/darzkopiba-un-lauksaimnieciba/p/11776-no-zaliena-lidz-daidarzam>. Sk.internetā 11.05.2015

²⁰¹ <http://www.gramata24.lv/gramatas/majas-un-darzs/darzkopiba-un-lauksaimnieciba/p/12925-praktiska-augu-aizsardziba>. Sk.internetā 11.05.2015

LATVIEŠU DĀRZA GRĀMATU PARAUGU ANALĪZE



1.att. Grāmatas vāks: Aldonis Vēriņš, Latvietis un viņa peonijas, 2014



2.att. Grāmatas tituls: Aldonis Vēriņš, Latvietis un viņa peonijas, 2014



3.att. Grāmatas satura atvērums: Aldonis Vēriņš, Latvietis un viņa peonijas, 2014



4.att. Grāmatas atvērums: Aldonis Vēriņš, Latvietis un viņa peonijas, 2014

DOKUMENTĀRĀ LAPA

Diplomdarbs „Dārza grāmatu dizaina grafiskie risinājumi” izstrādāts LU PPMF Izglītības zinātņu nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Nepiekrītu sava darba publicēšanai internetā.

Autors: _____

(autora paraksts)

Ar savu parakstu apliecinu, ka esmu lasījusi augstāk minēto diplomdarbu un atzīstu to par

p i e m ē r o t u / n e p i e m ē r o t u aizstāvēšanai Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Darba vadītāja: _____

(vadītāja paraksts un datums)

Darbs iesniegts LU PPMF Izglītības zinātņu nodaļā _____

(iesniegšanas datums)

Metodiķe: _____

(metodiķes paraksts)

Recenzents: _____

(zin. grāds, vārds, uzvārds)

Darbs aizstāvēts valsts pārbaudījumu komisijas sēdē

Datums un protokola numurs _____

Vērtējums _____

Komisijas sekretārs: _____

(sekretāra paraksts)